

NDRYSHUESIT VENDOR

Manual Trajnimi mbi Edukimin për të Drejtat e Njeriut për Mësues,
të Rinjë, dhe Gra aktiviste

Përgatitur dhe Përshtatur nga Gëzim Visoka

Kosovë, shtator 2009

“Përmirësimi i të Drejtave të Njeriut për Gra, të Rinjë, dhe grupe të Pakicave në Rajonin e Pejës / Peçi – përmes ngritjes së vetëdijes dhe edukimit”, është projekt i financuar nga BE dhe menaxhohet nga Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian në Kosovë.

Shënim: Ky manual është prodhuar me përkrahjen e Bashkimit Evropian. Përmbajtja e manualit është përgjegjësi e plotë e autorit dhe në asnjë mënyrë nuk duhet kuptuar si reflektim i pikëpamjeve të BE-së.

Përmbajtja

• Parathënie	5
• Pjesa e parë: Hyrje dhe të dhënat e prapavijës	9
• Pjesa e dytë: Të kuptuarit e të drejtave të njeriut	14
• Pjesa e tretë: Programi Pesë-ditor për Mësues, të Rinjë, dhe Gra aktivistes	25
• Pjesa e katërt: Ndërveprimi përmes projekteve të të mësuarit në shërbim	112
• Pjesa e pestë: Burime shtesë	120

Të dashur mësues, të rinj, dhe gra aktiviste
Është kënaqësi e madhe të ju prezantojmë këtë manual trajnimi dhe edukimi për të drejtat e njeriut që përmban një hyrje gjithëpërfshirëse për të drejtat dhe liritë e njeriut, përcjellur me një program të thukët pesë ditor dedikuar mësuesve, të rinjve dhe grave aktiviste, si dhe në fund disa udhëzime se si duhet promovuar të drejtat e njeriut në jetën e përditshme.

Ky manual trajnimi synon të përmirësojë edukimin për të drejtat e njeriut duke zhvilluar aftësitë e grupeve të nxënësve, mësuesve, grave aktiviste, dhe institucioneve lokale në krijimin e një kulture ku të drejtat e njeriut kuptohen, mbrohen dhe respektohen. Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut thekson se “edukimi duhet drejtuar në përmbushjen e plotë të zhvillimit të personalitetit të njerëzve dhe të forcimit të respektit për të drejtat e njeriut dhe liritë themelore”. Për më shumë, ky parim dhe instrument universal i të drejtave të njeriut konsideron se “edukimi duhet të promovojë të kuptuarit, tolerancën, dhe miqësinë ndërmjet të gjitha kombeve, racave, feve ose grupeve religjioze dhe duhet shtuar aktivitetet e Kombeve të Bashkuara për ruajtjen e paqes”. Nëse njohim të drejtat dhe përgjegjësitë tona, ne dimë se si të sillemi në situata të caktuara. Kështu që, dija është fuqi. Nëse dimë të drejtat tona dhe kemi aftësi të ngrisim zërin tonë për të drejtat tona individuale dhe kolektive, ne gjithsesi do të kemi fuqinë të njohim dhe luftojmë për drejtësi dhe solidaritet ndërmjet të gjitha qenieve njerëzore.

Shumë shoqëri janë duke u ballafaquar me sfida në themelimin e sistemeve të edukimit të bazuar në të drejta, sundim të ligjit, dhe drejtësi sociale. Sido qoftë, ndryshimi është i mundshëm! Secili nga ne e ka fuqinë të jetë ndryshim-bërës. Mësuesit e kanë fuqinë të bëjnë ndryshime duke ngritur përpjekjet e promovimit të të drejtave të njeriut përbrenda sistemit formal të edukimit. Të rinjtë kanë fuqinë të bëjnë ndryshime duke njohur së pari të drejtat e tyre dhe pastaj ndajnë njohuritë me bashkëmohatarët dhe fëmijët për të drejtat e tyre, si dhe kanë fuqinë të mobilizohen për të mbrojtur të drejtat e tyre dhe të tjerëve. Gratë aktiviste e kanë fuqinë të bëjnë ndryshime duke edukuar gratë tjera, mbrojtur të drejtat e grave dhe forcuar rolin e tyre si dhe ngritjen e pjesëmarrjes në sferën publike.

Secili nga ne, jo vetëm që duhet të pranojë përgjegjësitë personale për të promovuar dhe mbrojtur të drejtat e njeriut, por gjithashtu duhet të bëjë atë në marrëdhëniet ndërvepruese individuale, përfshirë marrëdhëniet ndër-personale me familje dhe bashkësi.

Le ta mbajmë premtimin dhe të promovojmë të drejtat tona, të drejtat e njeriut! Le të vendosim të bëhemi ndryshues. Secili dhe çdonjëri nga ne e ka fuqinë të bëhet ndryshues

Tahire Gashi, Drejtoreshë Ekzekutive e OJQ Zana
Rr. Abedin Rexha, Klinë, Kosovë, +386 (0) 49 843 068, info@ngo-zana.org, www.ngo-zana.org

Përmbledhje e shkurtër e projektit

“Përmirësimi i të Drejtave të Njeriut për Gra, të Rinjë, dhe grupe të Pakicave në Rajonin e Pejës – përmes ngritjes së vetëdijes dhe edukimit

Përveç mbështetjes së konsiderueshme dhe finansimit të organizatave të shoqërisë civile në Kosovë që nga viti 1999, dobësia e dukshme në funksionimin e të drejtave të njeriut, në veçanti të drejtave të grave, pakicave dhe grupeve tjera të marginalizuara mbetet një nga sfidat e shoqërisë Kosovare dhe institucioneve të krijuara rishtazi. Për momentin, shteti i sapokrijuar ka mungesë të organizmave për përkrahjen dhe implementimin e kornizës ligjore për mbrojtjen e të drejtave të njeriut, realizim të drejtësisë dhe sundim të ligjit, si dhe promovim të demokracisë.

Ekziston nevojë e menjëhershme për të ndërtuar besim ndërmjet bashkësive të ndryshme, lehtësuar përmes organizatave të shoqërisë civile në promovimin e të drejtave të njeriut dhe reformave demokratike, në përkrahjen e parandalimit të konfliktit, si dhe konsolidimin e pjesëmarrjes dhe përfaqësimit e grave dhe të rinjve në institucione relevante. Ndarja etnike e shoqërisë Kosovare është për më shumë e reflektuar në bashkëpunimin ndërmjet organizatave të shoqërisë civile dhe si rezultat i kësaj Serbët e Kosovës, Romët, Ashkalinjtë, Egjiptasit dhe Boshnjakët janë më pak ndikues në qeverisjen lokale dhe qendrore se sa OSHC të shqiptarëve të Kosovës. Për më shumë, grupet e lëna anash të grave, të rinjve, dhe bashkësive pakicë janë shpesh të diskriminuara dhe nuk janë të përfaqësuara në proceset vendimmarrëse.

Ky projekt synon të mundësojë një dialog të hapur dhe të forcojë bashkëpunimin ndërmjet bashkësive të ndryshme, grupeve të të rinjve dhe grave përmes krijimit të një rrjeti ndër-etnik nga Rajoni i Pejës që përmes trajnimeve për të drejtat e njeriut të përmirësojë rolin e grave, pakicave, dhe të rinjve në proceset vendimmarrëse të këtij rajoni.

Projekti synon të zhvillojë bashkëpunim konkret dhe të qëndrueshëm ndërmjet OSHC, qeverisë lokale, grupeve të të rinjve dhe grave nga bashkësitë e ndryshme sa i përket rendit të ditës së të drejtave të njeriut në Kosovë.

Objektivat specifike të projektit janë:

1. Zhvillimi i edukimit për të drejtat e njeriut në rajonin e Pejës duke ngritur kapacitetet e grupeve të studentëve, mësuesve dhe institucioneve lokale në themelimin e një kulture ku të drejtat e njeriut kuptohen, mbrohen, dhe respektohen;
2. Promovimi i vetëdijes dhe të kuptuarit mbi çështjet e të drejtave të njeriut, në mënyrë që njerëzit të njihen me shkeljen e të drejtave të njeriut, zhvillimin e shkathtësive dhe aftësive të nevojshme për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe zhvillimin e veçorive për respektimin e të drejtave të njeriut, që njerëzit të mos ju shkelin qëllimisht të tjerëve të drejtat. Kjo mund të arrihet duke themeluar grupe shumë-etnike të grave dhe të rinjve në komunën e Klinës, (Bince, Videje, Grapce – fshatrat të banuar me Serb në Klinë), Istogut dhe Vitomiricës - fshatra të përzier etnikisht në Pejë
3. Mbështetja e aktiviteteve për zhvillim të bashkësisë ndërmjet grupeve të të rinjve, grupeve të grave dhe qeverisë lokale duke ofruar përkrahje financiare që mundëson ndërmarrjen e veprimeve në komunitet;
4. Përmirësimi i kapaciteteve të zyrtarëve të qeverisë lokale / zyrës për komunitete për të punuar së bashku me OSHC, grupe të rinjsh, dhe grupe të grave në agjendën e përgjithshme për të drejtat e njeriut
5. Forcimi i rrolit të shoqërisë civile në promovimin e të drejtave të njeriut si mjet për hapje të dialogut, pajtimit dhe bashkëpunimit ndërmjet grupeve të ndryshme

Të dalurat nga projekti dhe rezultatet e pritshme janë si në vijim:

1. Vendosija e edukimit të bazuar në të drejtat e njeriut në rajonin e Pejës duke ndërtuar kapacitetet e së paku 10,000 studentëve dhe mësuesve në themelimin e 15 Këshillave Shkollore për të Drejtat e Njeriut që synojnë promovimin e të kuptuarit, njohurive thelbësore dhe shkathtësive për respektimin e të drejtave të njeriut në rajonin e Pejës
2. Ngritja e vetëdijes dhe të kuptuarit e çështjeve të drejtave të njeriut, duke themeluar së paku 12 grupe shumë-etnike të grave dhe të rinjve në komunën e Klinës, (Bince, Videje, Grapce – fshatrat të banuara me Serb në Klinë), Istog dhe Vitomiricë - fshatra të përziera etnikisht në Pejë..
3. Ndërtimi i kapaciteteve dhe trajnimi i 12 grupeve shumë-etnike të grave dhe të rinjve (në secilën kategori) në Bince, Videje, Grapce – fshatrat të banuara me Serb në Klinë), Istog dhe Vitomiricë të Pejës, mbi të drejtat e njeriut dhe zbatimin e tyre në rajonin e Pejës përmes aktiviteteve të avokimit dhe lobimit;
4. Ngritja e gjashtë aksioneve ndërmjet grupeve të grave dhe të rinjve brenda periudhës 12 mujore;
5. Përmirësimi i koordinimit më të mirë dhe të bashkëpunimit ndërmjet anëtarëve të OSHC, grupeve të të rinjve, dhe grupeve të grave përmes (më së paku) 40 takimeve të përbashkëta gjatë periudhës së zbatimit të projektit;
6. Përmirësimi i kapaciteteve të anëtarëve të rrjetit për të avokuar dhe lobuar për të drejtat e njeriut në rajonin e Pejës dhe në përgjithësi në Republikën e Kosovës, në bashkëpunim të ngushtë me qeverinë lokale dhe qendrore;
7. Përmirësimi i marrëdhënieve ndëretnike dhe të drejtave të pakicave, grave dhe të rinjve në rajonin e Pejës

Duke pasur parasysh zhvillimin konkret dhe afat-gjatë të bashkëpunimit ndërmjet OSHC, qeverisë lokale, grupeve të grave dhe të rinjve nga bashkësitë e ndryshme në respektimin e agjendës për të drejtat e njeriut në Kosovë, është me rëndësi të krijohen grupe të qëndrueshme të partnerëve dhe zbatuesve të projektit që kanë përvojë paraprake në punën në terren me bashkësi të ndryshme.

Po ashtu, duke konsideruar gjendjen e fundit politike pas krijimit të Republikës së Kosovës, OJQ ZANA me kujdes ka zgjedhur organizatat partnere të pakicave në Vitomiricë në mënyrë që të përfshihen interesat e bashkësive jo-shqiptare në aktivitetet e planifikuara në menyrë që të bëhen përfitues direkt të projektit

Komitetet Shkollore për të Drejtat e Njeriut, grupet shumë-etnike të grave dhe të rinjve që do të themelohen do të jenë më të fuqishëm të bashkuar në promovimin e të drejtave të njeriut se sa si organizata individuale ose si komunitete të ndara. Duke përfshirë dhe lehtësuar rrjetëzimin ndërmjet OSHC, qeverisë lokale dhe grupeve të bashkësive, projekti do të sigurojë se nevojat dhe problemet e komuniteteve janë shumë më mirë të pranuar dhe zgjedhura së bashku. Pjesa e projektit për zbatimin e gjashtë aktiviteteve të përbashkëta në komunitete do të kontribuoj gjithashtu në ngritjen, bashkëpunimin dhe hapjen e dialogut ndërmjet të gjitha palëve të përfshira. Projekti do të siguroj se këshillat

e studentëve për të drejtat e njeriut do të jenë të qëndrueshme për të vazhduar aktivitetet e tyre, pa varësisht nga përkrahja e mundshme në të ardhmen e institucioneve lokale dhe qendrore, p.sh. qeveria lokale, dhe Ministria e Arsimit

Mirënjohje

Ky manual është zhvilluar dhe përshtatur nga OJQ Zana me përkrahjen financiare të Bashkimit Evropian.

Manuali është përgatitur dhe përshtatur nga Gëzim Visoka, që për më shumë se pesë vite ka punuar me mësues, të rinj dhe gra në iniciativa të ndryshme për të drejtat e njeriut dhe edukimit qytetar brenda dhe jashtë Kosovës, në organizata vendore dhe ndërkombëtare, përfshirë Balkan Sunflowers, Fondacionin Kosovar për Popullsi, Rrjetin Ndërkombëtar të Edukatorëve Bashkëmoshatarë dhe UNFPA.

Po ashtu, z. Samir Selimi nga Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian në Prishtinë dhe znj. Tahire Gashi së bashku me znj. Zana Hoxha Krasniqi kanë ofruar komente të vlefshme në verzionin përfundimtar të këtij manuali. OJQ Zana i është gjithashtu mirënjohëse Alban Kryeziut dhe Blerim Krasniqit të cilët kanë ofruar kontribut të rëndësishëm në pjesën e programit trajnues në kuadër të këtij manuali.

1

PJESA E PARË

Hyrje dhe informacione bazë

NË KËTË PJESË

- Qëllimi i manualit
- Objektivat e të mësuarit
- Metodologjia
- Struktura e manualit

Qëllimi i manualit

Manuali përmban një trajnim pesë-ditor që ka për qëllim ofrimin e mjeteve të mjaftueshme për edukatorët e të drejtave të njeriut për të planifikuar, përpiluar, dhe mbajtur sesione efektive për trajnimin e trajnerëve (TiT). Në veçanti, ky manual ju dedikohet mësuesve, të rinjve dhe grave aktiviste që konsiderohen të jenë ndryshim-bërësit lokal. Manuali është përpiluar në atë formë që të jetë i përdorshëm nga trajnerët si dhe nga pjesëmarrësit. Trajnerët do të përdorin manualin për të përgatitur dhe mbajtur trajnimet, ndërsa pjesëmarrësit do ta përdorin manualin si referencë trajnimi dhe po ashtu si mjet pune pas ndjekjes së trajnimeve. Trajnimet janë përpiluar si praktikum i zhvillimit të edukimit për të drejtat e njeriut (EDNJ). Përqendrohet mbi atë se “Si të” projektohet, zhvillohet dhe vlerësohet gjatë trajnimit për të drejtat e njeriut, si dhe zhvillimin e një qasjeje sistematike për EDNJ. Pjesëmarrësit jo vetëm që do të kenë mundësi të mësojnë për zhvillimin efektiv të EDNJ, por ata do të kenë mundësinë të praktikojnë të mësuarit e tyre duke zhvilluar sesionet e tyre për të drejtat e njeriut. Pra, nga pjesëmarrësit pritet që të përdorin modelin e tyre për zhvillim e trajnimeve që do ta mbajnë në kontekstin e punës së tyre dhe të organizatës ku veprojnë

Përveç kësaj, ky manual do të ofrojë udhëzime konceptuale dhe praktike lidhur me mobilizimin në komunitet dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut në nivel komunal dhe bashkësie. Për më shumë, ky manual trajnimi do të promovojë dhe integrojë një kornizë konceptuale dhe zhvillimore për EDNJ që ka për qëllim ndarjen e niveleve dhe qasjeve në edukim për të drejtat e njeriut për audiencë të ndryshme. Synimi primar i zhvillimit të këtij manuali trajnimi është ofrimi për mësuesit e shkollave, të rinjtë dhe gratë aktiviste nga rajoni i Pejës më një burim që mund ta përdorin përgjatë aktiviteteve edukative dhe avokuese brenda bashkësive të tyre. Dhe në fund, ky manual trajnimi është zhvilluar në kuadër të projektit “Përmirësimi i të Drejtave të Njeriut për Gra, të Rinjë, dhe grupe të Pakicave në Rajonin e Pejës – përmes ngritjes së vetëdijes dhe edukimit” përkrahur nga Bashkimi Evropian përmes Zyrës Ndërlidhëse të Komisionit Evropian në Kosovë dhe zbatohet nga OJQ Zana nga Klina. Gjithashtu, ky manual trajnimi mund të përdoret edhe në kontekste tjera të ngjashme brenda Kosovës, në rajon apo në nivel më të lartë

Objektivat e të mësuarit

Në përgjithësi, ky manual trajnimi ka për qëllim që në fund të trajnimeve pjesëmarrësit të jenë në gjendje të

- Përdorin një model themelor dhe udhëzues për të planifikuar dhe mbajtur trajnime për të drejtat e njeriut për grupe të veçanta në shënjestër
- Identifikojnë metoda dhe procese të përshtatshme për trajnimet e tyre lidhur me EDNJ
- Mbajnë trajnime për të drejtat e njeriut në mënyrë më efektive
- Identifikojnë aktivitetet përcjellëse pas trajnimit për të zgjeruar punën për EDNJ

Objektivat e veçanta të të mësuarit për secilën audiencë janë:

Objektivat e të mësuarit për mësuesit e shkollave:

- Mundëson ngritjen e të kuptuarit të mësuesve mbi të drejtat dhe liritë e njeriut, përfshirë këtu natyrën e tyre dhe instrumentet;
- Të pajisën mësuesit me shkathtësi dhe njohuri se si të mbajnë dhe organizojnë sesion edukimi mbi të drejtat e njeriut me nxënës;
- Të ju sigurojë mësuesve udhëzime praktike se si të integrojnë EDNJ në kuadër të sistemit të arsimit formal, dhe si t'i mësojnë nxënësit dhe së bashku të ndërmarrin veprime avokuese për të drejtat e njeriut në nivel komune.

Objektivat e të mësuarit për të rinjtë:

- Të ngritë të kuptuarit e të rinjve për të drejtat dhe përgjegjësitë e tyre;
- Të pajisë të rinjtë me shkathtësi dhe njohuri se si të mbajnë dhe organizojnë sesione edukimi për të drejtat e njeriut dhe iniciativa me bashkëmoshatarët në shkollë dhe bashkësi;
- Tu sigurojë të rinjve udhëzime praktike se si të ngrisin dijen mbi të drejtat e njeriut përmes mobilizimit në bashkësi, fushatave publike, dhe formave tjera pjesëmarrëse në nivel komunal.

Objektivat e të mësuarit për gratë aktiviste

- Ngritë të kuptuarit e grave aktiviste mbi të drejtat dhe liritë e njeriut, përfshirë këtu natyrën e tyre dhe instrumentet;
- Të pajisë gratë me shkathtësi dhe njohuri se si të mbajnë dhe organizojnë sesione edukimi për të drejtat e njeriut me gra dhe vajza të reja;
- Tu sigurojë grave aktiviste udhëzime praktike se si të integrojnë ANDJ në aktivitetet e tyre me gra dhe vajza të reja si dhe ndërmarrjen e aksioneve avokuese për të drejtat e njeriut në nivel bashkësie..

Metodologjia

Modeli pjesëmarrës i përpiluar për trajnimet e nënvizuara në këtë manual është bazuar kryesisht në parimet e të mësuarit eksperimental duke ju përshtatur grupit. Parimi bazë është se shumica e përmbajtjes do të vijë nga pjesëmarrësit dhe trajnimet do të shërbejnë si një kornizë për tu zgjeruar nga përvojat e tyre. Pra, pjesëmarrësit së bashku me trajnerët punojnë për të përfshirë njëri-tjetrin në procesin e të mësuarit dhe mësimdhënies. Përqendrimi është bërë tek aplikimi praktik dhe zhvillimi i strategjive për veprime. Reflektimet e vazhdueshme dhe vlerësimi janë kryesoret në procesin e të mësuarit. Teoria e të mësuarit transformativ paraqet bazën e përmbajtjes së punëtorise dhe trajnimit.

Struktura e manualit

Ky manual trajnimi është organizuar në pesë pjesë. Pjesa e parë do të ofrojë informacione të përgjithshme lidhur me përmbajtjen dhe strukturën e manualit, metodologjinë si dhe objektivat e të mësuarit.

Pjesa e dytë përfshinë: të kuptuarit e të drejtave të njeriut, historinë dhe filozofinë e të drejtave të njeriut, parimet dhe instrumentet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, si dhe kornizën konceptuale dhe zhvillimore për edukimin për të drejtat e njeriut dedikuar mësuesve, të rinjve, dhe grave aktiviste.

Pjesa e tretë dhe pjesa kryesore përfshinë një kornizë të thukët dhe të detajshme për një trajnim pesëditor që përshinë aplikueshmerinë e gjerë për mësuesit, të rinjtë dhe gratë aktiviste.

Ky plan trajnimi përmban gjithë atë që është e nevojshme për të mbajtur një trajnim të trajnerëve (TiT), përfshirë një mostër të orarit të trajnimit, udhëzime për trajner lidhur me secilin aktivitet, material trajnimi (p.sh. fleta pune, shënime referuese, etj), dhe mostra për vlerësimin e trajnimit. Manuali është i ndarë në pesë module, ku secili prej këtyre moduleve është i ndërlidhur me të tjerët që ofrojnë një trajnim gjithëpërfshirës mbi zhvillimin e një modeli për sesion të trajnimit për të drejtat e njeriut për audiencën e përcaktuar. Është me rëndësi të theksohet se shumica e kësaj pjese të manualit është bazuar në një manual tjetër trajnimi i quajtur "Trajnimi i Trajnerëve: Përpilimi dhe Mbajtja e Edukimit Efektiv për të Drejtat e Njeriut" zhvilluar në vitin 2007 nga Equitas – Qendra Ndërkombëtare për Edukim për të Drejtat e Njeriut. Për më shumë përmbajtja e secilit nga modulet është përshkruar shkurt në pjesët vijuese

Moduli 1 – Fillimi shërben për mirëseardhjen e pjesëmarrësve dhe vendos relevancën e trajnimit për ndërtimin e kapaciteteve të tyre si edukator për të drejtat e njeriut. Pjesëmarrësit fillojnë me rishikimin e të priturve dhe burimeve të trajnimit si dhe reflektojnë se si mund të punojnë efektshmerisht si grup. Pastaj, zbërthejnë parimet e të mësuarit duke ju përshtatur grupit dhe përqendruar në metodologjinë, ku pjesëmarrësit janë në qendër dhe shqyrtojnë këto parime në fushën e edukimit për të drejtat e njeriut. Pjesëmarrësit po ashtu reflektojnë mbi kapacitetet personale si edukatorë për të drejtat e njeriut dhe kontekstin socio-politik që do të mbajë punën për EDNJ..

Në Modulin 2 – Edukimi Efektiv për të Drejtat e Njeriut – Një Vegël për Ndryshim Shoqëror, pjesëmarrësit do të shqyrtojnë fuqinë bartëse të punës për EDNJ. Ata do të analizojnë elementet e të mësuarit dhe potencialit për ndryshim shoqëror përmes punës së EDNJ. Këtu, përqendrimi vihet tek të kuptuarit e përbashkët të çështjeve të ndërlidhura me “çka” dhe “pse” (p.sh., çka është? dhe pse e bëjmë atë?) para se të adresojmë “Si” e edukimit efektiv për të drejtat e njeriut. Pjesëmarrësit po ashtu do të fillojnë të reflektojnë lidhur me format e duhura për të matur ndikimin e punës së tyre për EDNJ. Përveç këtyre, ky model do të fokusohet në rëndësinë e qasjes në mënyrë sistematike të trajnimeve për të drejtat e njeriut për të arritur rezultate. Pjesëmarrësit do të zbërthejnë se çfarë përmban një qasje sistematike e trajnimit për të drejtat e njeriut duke shqyrtuar elementet esenciale, në nivel organizativ dhe shoqëror, që edukatorët e të drejtave të njeriut duhet pasur parasysh kur planifikojnë një sesion edukimi për të drejtat e njeriut. Ato janë:

- Puna për EDNJ e organizatës në një çështje të veçantë si dhe puna e përgjithshme për edukimin për të drejtat e njeriut dhe të drejtat e njeriut
- Akterët tjerë në nivel lokal dhe kombëtar që punojnë për çështje të ngjashme brenda shoqërisë
- Bashkësia më e gjerë ndërkombëtare për të drejtat e njeriut që punojnë në çështje të ngjashme në nivel kombëtar dhe global
- Gjendja dhe konteksti i të drejtave të njeriut të pjesëmarrësve potencial
- Mjedisi global i të drejtave të njeriut

Në Modulin 3 – Zhvillimi i Modelit për një Sesion Trajnimi, pjesëmarrësit do të punojnë në grupet e ndara për të përpiluar elementet kryesore të një modeli të trajnimit që do të dizajnojnë për grupin specifik të përkushtuar. Kjo punë do të përpilohet në Modulin 5.

Në Modulin 4 – Edukatori i të Drejtave të Njeriut dhe Arti i Udhëheqjes, pjesëmarrësit do të kenë mundësinë të reflektojnë mbi rolin e udhëheqjes në procesin e edukimit për të drejtat e njeriut, zbërthejnë disa sfida të udhëheqjes dhe do të shqyrtohen strategjitë për të adresuar ato sfida.

Moduli 5 – Modeli për Sesionin tuaj të Trajnimit ofron mundësinë për pjesëmarrësit të kompletojnë modelin për sesionin e trajnimit që e kanë zhvilluar përgjatë gjithë trajnimit dhe e ndajnë me grupin për komente dhe këshilla. Për më shumë, pjesëmarrësit në këtë modul vendosin metodat efektive për të matur rezultatet. Ata po ashtu do të planifikojnë vlerësimin dhe vazhdimin e aktiviteteve për trajnimin që kanë përpiluar, që do të jetë element esencial për të siguruar qëndrueshmërinë e punës për edukim për të drejtat e njeriut.

Pjesa e katërt ka të bëjë me ndërmarrjen e veprimeve dhe do të ofrojë udhëzime për mobilizim në komunitete dhe mbrojtje të drejtave të njeriut në nivel komunal dhe kombtar. Udhëzime praktike do të ju ipen secilit grup të përcaktuar, pasuar me këshilla se si mund të avokojnë dhe organizohen për të përmirësuar respektimin e të drejtave të njeriut, sundimin e ligjit dhe avancimin e mirëqenies së komunitetit. Pjesa e pestë dhe pjesa e fundit përmban shtojca që do të ofrojnë informacione shtesë, si mostra për vlerësimin e trajnimit dhe Deklarata Universale mbi të Drejtat e Njeriut.

2

PJESA E DYTË

Të Kuptuarit e të Drejtave të Njeriut

NË KËTË PJESË

- Të kuptuarit e të drejtave të njeriut
- Historia dhe filozofia e të drejtave të njeriut
- Parimet dhe instrumentet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut
- Një paraqitje e edukimit për të drejtat e njeriut

Të kuptuarit e të drejtave të njeriut

Të drejtat e njeriut janë standarde themelore që ju nevojiten qenieve njerëzore për të jetuar jetën në liri dhe me dinjitet. Të drejtat e njeriut përfshijnë të drejtat civile dhe politike, siç janë e drejta e fjalës, liria e fesë, si dhe e drejta për të marrë pjesë në qeverisje. Të drejtat e njeriut po ashtu përfshijnë të drejta esenciale ekonomike, sociale dhe kulturore, siç janë e drejta për shkollim, për punë, si dhe kujdes shëndetësor. Pra të drejtat e njeriut janë të drejta që secili individ i ka sepse thjeshtë ju takojnë si qenie njerëzore. Secila nga këto të drejta është e patjetërsueshme; ato nuk mund të ju mohohen ose merren ndonjë individ. Ato janë edhe të pandashme; të gjitha të drejtat e njeriut janë të rëndësishme së njëjtë dhe e drejta e njeriut nuk mund ti merret askujtë sepse është thënë se është pak apo më shumë e rëndësishme. Përfundimisht, të drejtat e njeriut janë të ndërvarura, të gjitha të drejtat e njeriut janë të lidhura dhe nuk mund të garantohet një e drejtë pa siguruar se edhe të drejtat e të tjerëve janë të mbrojtura

Individët kanë përgjegjësi të mbështesin dhe mbrojnë të drejtat e të tjerëve. Të drejtat e njeriut mbrohen kur të gjithë individët trajtohen me respekt, kur të gjithë zërat dëgjohen dhe kur nuk ka diskriminim. Ato mbrohen kur tortura nuk ekziston dhe paqja mbizotëron. Ne shfrytëzojmë të drejta tona njerëzore kur ndjekim shkollimin, falem, japim mendimin tonë politik ose udhëtojmë. Thjeshtë, ne mund të ushtrojmë të drejtat tona kurdo dhe kudo që kemi mundësinë e zgjedhjes në një situatë të dhënë..

Të drejtat e njeriut janë universale: janë të drejta të dhuruara me rastin e lindjes për secilin anëtarë të familjes njerëzore. Ato tejkalojnë kufij, kultura, ideologji politike, dhe besime fetare. Pa marrë parasysh ku jetoni në botë, kë keni prindër, ose çfarë qeverisje keni, të drejtat e njeriut janë të drejtat tuaja. Askush nuk duhet ti fitojë apo meritohet të drejtat e njeriut.

Të drejtat e njeriut janë të patjetërsueshme: ju nuk mund ti humbni këto të drejta përderisa jeni qenie njerëzore. Të drejtat e njeriut janë të pandashme: nuk mund të ju mohohet një e drejtë sepse dikush vendos se është “më pak e rëndësishme” ose “jo-esenciale”. Të drejtat e njeriut janë të ndërlidhura: të gjitha të drejtat e njeriut janë pjesë e një kornize plotësuese.

Të drejtat e njeriut janë ato të drejta që janë të nevojshme për të na mundësuar jetën si qenie njerëzore. Të drejtat e njeriut na japin dinjitet dhe barazi. Të drejtat e njeriut sigurojnë se të gjithë ne kemi qasje në nevojat themelore siç janë ushqimi dhe strehimi. Të drejtat e njeriut na mbrojnë neve nga dhunimi dhe abuzimi si dhe na shërbejnë kundër injorancës dhe urrejtjes. Të drejtat e njeriut janë të trashëgueshme për të gjitha qeniet njerëzore dhe kurrë nuk duhet mohuar.

CFARË JANË TË DREJTAT E NJERIUT?

Të drejtat e njeriut janë ato të drejtat që ju takojnë secili individ – burra dhe gra, djem dhe vajza, foshnje dhe pleq – thjesht sepse ajo apo ai është një qenie njerëzore. Ato mishërojnë standardet themelore pa të cilat njerëzit nuk do të mund të realizonin dinjitetin e trashëguar njerëzor.

Shprehja ‘të drejta të njeriut’ përdoret për të përshkruar të drejtat e individëve për tu mbrojtur kundër abuzimit nga shteti. Këto të drejta janë të dhuruara tërësisht sepse një individ është njeri, ato mbesin të paprekura dhe nuk mund të kufizohen nga shteti. Referimi i të drejtave si të drejta “të fituara me lindjen” dhe “të patjetërsueshme” ka filllet në periudhën e luftimit kundër absolutizmit. Ndërmjet të drejtave kryesore janë e drejta për dinjitet njerëzor; barazia para ligjit; liria e fesë, vetëdijes, dhe mendimit; liria e shtypit; liria e informimit dhe shkollimit; liria e anëtarësimit dhe mbledhjes paqësore; liria e lëvizjes; e karrierës dhe lirisë së punës; liria nga ndërhyrja në privatësinë e pronës; liria e posedimit të pronës dhe e drejta për ndarje; liria për të kërkuar azil dhe e drejta për peticion; si dhe të drejta ligjore në veçanti liria nga arrestimi arbitrar.

Të drejtat e njeriut na lejojnë që të zhvillojmë tërësisht aftësitë njerëzore. Ato mbrojnë të drejtën tonë për të marrë pjesë në shoqëri, për të punuar dhe gjeneruar të ardhura, për të praktikuar kulturën dhe folur në gjuhën tonë, të jetojmë në paqe dhe të mos dëmtohem.

Më e rëndësishmja, të drejtat e njeriut kanë të bëjnë me respektimin e të tjerëve. Kanë të bëjnë me përgjegjësinë tonë për të siguruar se të drejtat e të tjerëve nuk janë shkelur. Për shembull, është e drejtë e jona të mos diskriminohemi dhe është detyrë e jona që të mos diskriminojmë të tjerët. Kur një person refuzohet të gjitha të drejtat e njeriut preken

Njohja e të drejtave të njeriut është njësoj e fuqishme me vullnetin tonë për të trajtuar tjetrin barabartë, është vetëm hapi i parë në arritjen e "lirisë, drejtësisë dhe paqes në botë". Meqë të drejtat e njeriut nuk ipen nga ndonjë autoritet njerëzor siç janë monarku, qeveria, ose autoriteti shekullar ose fetar, ato nuk janë të njëjta sikurse të drejtat civile, siç janë të theksuara në kushtetutën e SHBA dhe në Kartën e të Drejtave. Të drejtat kushtetuese ju dhurohen individëve në bazë të qytetarisë së tyre ose banimit në një vend të caktuar, ndërsa të drejtat e njeriut përkundrazi janë të trashëgueshme si veçori të personalitetit të njeriut.

Të drejtat e njeriut janë abstrakte dhe praktike. Ato mbajnë vizionin inspirues për një botë të lirë, të drejtë dhe paqësore dhe vendosin standardet minimale se si individët dhe institucionet duhet të trajtojnë njerëzit. Po ashtu, të drejtat e njeriut fuqizojnë njerëzit të marrin veprim për t'i kërkuar dhe mbrojtur të drejtat e tyre dhe të tjerëve. Të drejtat univerzale zakonisht janë të proklamuar përmes ligjeve, në formë të konventave, të drejtës zakonore ndërkombëtare, parimeve të përgjithshme dhe burimeve tjera të së drejtës ndërkombëtare. Ligji ndërkombëtar për të drejtat e njeriut vendos obligimet e Qeverive për të vepruar në mënyra të caktuara ose të përmbahen nga kryerja e akteve të caktuara, në mënyrë që të drejtat e njeriut dhe liritë themelore të individëve dhe grupeve të promovohen dhe mbrohen.

Deklarata Universale mbi të Drejtat e Njeriut, e adoptuar nga Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara në vitin 1948 shënon një pikë kthese, sepse duke ofruar një listë të drejtave të njeriut definojnë kuptimin dhe shtrirjen e konceptit. Konventat pasuese të kombeve të bashkuara definojnë obligimet e shteteve dhe vendosin mekanizma monitorues.

Përveç Kombeve të Bashkuara, që ka anëtarësi globale, ka disa organizata rajonale ndër-qeveritare që përfshinë mbrojtjen e të drejtave të njeriut në misionet ose qëllimet e përbashkëta. Këshilli i Evropës, Unioni Afrikan (zyrtarisht i njohur si Organizata e Uniteti Afrikan), si dhe Organizata e Shteteve Amerikane janë organizata të këtylla ndër-qeveritare që kanë përpiluar dokumente për të drejtat e njeriut dhe janë të obligueshme për shtetet anëtare. Organizata tjera ndër-qeveritare siç janë organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë (OSCE) si dhe Organizata e Konferencës Islamike kanë treguar po ashtu shqetësime lidhur me të drejtat e njeriut dhe vendosmëri për të adoptuar Aktin Final të Helsinkit (1975) dhe respektivisht Deklaratën e Kairos (1990).

Për më shumë, njerëzit nga e gjithë bota kanë themeluar organizata kombëtare dhe ndërkombëtare, të pavarura nga qeveritë e tyre, që synojnë promovimin e të drejtave të njeriut, monitorimin e sjelljeve të shteteve, publikimin e shkeljeve të drejtave të njeriut, dhe ndihmë viktimave. Amnesty International dhe Human Rights Watch janë organizatat më të njohura ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. Këto po ashtu janë shfaqur si sfiduese të nocionit universal të drejtave të njeriut dhe të drejtat e njeriut vazhdojnë të shkelen ende në botë

Historia dhe filozofia e të drejtave të njeriut ¹

Ideja e të drejtave të njeriut i ka rrënjët tek filozofia antike greke dhe feja: Të gjithë njerëzit janë të barabartë para Zotit. Zhvillimi i tyre mund të ndahet në tre hapa, që do të shqyrtohen më poshtë:

Hapi 1: Rrënjët filozofike (kërkesat universale)

Hapi 2: Zbatimi politik brenda shtrirjes së qeverisë kombëtare

Hapi 3: Zbatimi politik me kërkesa universale brenda shtrirjes së Kombeve të Bashkuara

Filozofia e të drejtave natyrale ka luajtur rol të rëndësishëm në zhvillimin e të drejtave të njeriut. Në fakt, tema e avancuar e së drejtës natyrale i është dedikuar këtij procesi.

Hapi 1: Rrënjët filozofike

Ideja e barazisë ndërmjet njerëzve, si e drejtë natyrale e dhuruar për të gjithë njerëzit, është zhvilluar që në filozofinë antike greke para më shumë se 200 vitesh. Kjo traditë e të drejtave natyrale është zhvilluar më vonë në Krishterimin e hershëm dhe në fetë tjera: Të gjithë njerëzit janë të barabartë para Zotit dhe në emër të Zotit. Këto dy koncepte kanë vënë rrënjët prapa idesë së të drejtave të njeriut. Sidoqoftë, ato kanë pasur shumë pak të bëjnë me realitetin politik. Gjersa është e vërtetë se është bërë kërkesë universale, ato kanë përfaqësuar një pikëpamje filozofike, gjë që hap-pas-hapi është bartur në botën e politikës dhe ligji do të shfaqej së pari me ardhjen e kohës moderne. Filozofia e së drejtës natyrale moderne u dëshmuua të jetë shumë e veçantë, posaçërisht përmes filozofit anglez John Locke. Puna e tij përfaqëson një kthesë vendimtare intelektuale në trajtimin e të drejtave të njeriut si të patjetërsueshme:

„Gjendja Natyrore ka një ligj Natyror për të udhëhequr atë, që detyron secilin: dhe Arsyeja, që është ai Ligj, mëson tërë Njerëzimin, që do të këshillohen nga ai, që të gjithë të jenë të barabartë dhe të pavarur, dhe asnjë të mos dëmtojë të tjerët në jetën, shëndetin, liritë dhe pasionet e tyre.”

John Locke konsideronte jetën, lirinë, dhe pronën si të drejta të pa ndryshueshme të njeriut. Qëllimi i të gjitha shteteve është mbrojtja e këtyre të drejtave natyrale. Për më shumë, filozofia e tij politike i obligon shtetet lidhur me të drejtat e njeriut dhe duke e bërë këtë ai ndërmerr një hap të rëndësishëm nga ideja abstrakte e të drejtave të njeriut tek zbatimi i parë nga shteti. Këto mendime janë përfshirë në rregullimin e shteteve të themeluara në Angli dhe në SHBA ku janë përfshirë në kushtetutat e këtyre dy kombeve.

Hapi 2: Zbatimi politik brenda shtrirjes së qeverisë kombëtare

Anglia ka luajtur rrol fillestar në këtë zhvillim. Që në vitin 1215 në “Kartën e Madhe” disa të drejta janë marrë nga mbreti, “Peticioni mbi të Drejtat” në vitin 1628 siguroi mos dhunimin e qytetarëve, dhe “Habeas Corpus Act” në vitin 1679 përfaqëson kthesën e fundit vendimtare në vendosjen e mishërimit të idesë së të drejtave të njeriut në të drejtën natyrore. Ky vendim ka shërbyer për të mbrojtur qytetarët kundër arrestimit të pa arsyeshem: Personat e mbajtur nën arrest duhej të vendoseshin para gjykatës brenda dymbëdhjetë ditëve.

¹ Historia dhe filozofia e të drejtave të njeriut është përshtatur nga Serveri Edukativ i Dadalos. Qasur në qershor 2009: http://www.dadalos.org/int/menschenrechte/grundkurs_mr2/grundk_2.htm

Këto të drejta janë zbatuar edhe në kolonitë Angleze, që përfshinte Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Në fakt, ishte në Amerikë gjatë luftës për pavarësi dhe me referim direkt tek mendimet e John Locke, ku për herë të parë në histori një kategori e të drejtave të njeriut është shkruar, “Karta e të Drejtave të Virgjinisë e vitit 1776. Karta e të drejtave së bashku me Deklaratën Amerikane të Pavarësisë janë dy dokumentet më të rëndësishëm në historinë e të drejtave të njeriut. Këto dy dokumente janë të hapura për publik dhe ja vlen të lexohen. Karta e të Drejtave e Virgjinisë ka adoptuar këto të drejta si të drejta të patjetërsueshme dhe që nga atëherë kanë formësuar bazën e të drejtave të njeriut:

- E drejta për jetë, liri dhe pronë
- E drejta për mbledhim dhe liria e shtypit
- Liria e lëvizjes dhe e drejta për peticion
- E drejta për mbrojtje ligjore
- E drejta e votës

Zbatimi i idesë së të drejtave të njeriut në kontinentin e Evropës ka filluar me trazirat e ndodhura në Francë. Revolucioni francez i vitit 1789 me parullat e tij “liri, barazi, vëllazëri” ka lënë ndikim të madh. “Deklarata mbi të Drejtat e Njeriut dhe Qytetarëve” është miratuar në Gusht të vitit 1789. Ajo përmban një përpjekje emocionale për të theksuar vlefshmërinë e të drejtave të njeriut. Së pari përqendrohet në adoptimin e të drejtave të njeriut në kushtetutën kombëtare si e drejtë themelore, diçka që është aritur në gjithë kombet Evropiane gjatë gjithë shekullit të 19-të. Zbatimi politik dhe ligjor i idesë filozofike të të drejtave të njeriut ka qenë gjërësisht e suksesshme nga mesi i shekullit të 20-të.

Sido që të jetë, tani këto probleme janë ngritur: Të drejtat e njeriut shtrojnë kërkesën për vlefshmëri universale, por ende obligueshmëria e tyre ka mbetur në të drejtat e kuptimit themelor që janë të kufizuara vetëm brenda kufijve kombëtarë. Kjo kundërtënie ka qar në nisjen e ofensivës së tretë, ofensivë kjo e cila ka për qëllim zbatimin politik dhe ligjor në nivel universal të të drejtave të njeriut.

Hapi 3: Zbatimi politik universal (Kombet e Bashkuara)

Krimet e tmerrshme të kryera gjatë Luftës së Dytë Botërore, në veçanti, kanë shtyrë përpara konsideratën serioze për krijimin e të drejtave universale të vlefshme të njeriut në një shkallë globale. Ngjarjet e tmerrshme të kësaj periudhe nuk janë pranuar që të përsëriten prapë. Çdo person në botë ka të drejtat dhe liritë themelore. Në të vërtetë, kjo ishte një faktor i madh në ngritjen e Kombeve të Bashkuara. Bashkimi i të gjitha kombeve ishte bërë për të krijuar një situatë në të cilën të drejtat e njeriut nuk janë më thjesht një çështje për vendet individuale, por më tepër një çështje e bashkësisë ndërkombëtare të shteteve. Kjo ishte vënë poshtë në shkrim në një marrëveshje të hartuar midis popujve, Kartës së Kombeve të Bashkuara, e cila u nënshkrua më 26 qershor 1945. Karta thekson se të gjitha shtetet anëtare të obligojnë veten si shtete kolektive dhe individuale dhe të punojnë me organizatën, në mënyrë që të arrihen objektivat e organizatës (neni 56). Zbatimi i të drejtave të njeriut përbën një nga këto objektiva. Për shkak të këtij neni, çdo anëtar i Kombeve të Bashkuara, i cili sot përfshin pothuajse të gjitha vendet e botës, është i detyruar të respektojë të drejtat e njeriut. Në mënyrë që të bëjë të qartë se çfarë pikërisht të drejtat e njeriut janë, Kombet e Bashkuara hartuan Deklaratën Universale “të të Drejtave të Njeriut”, i cili u miratua unanimisht më 10 dhjetor 1948.

Deklarata Universale mbi të Drejtat e Njeriut është në dispozicion në tërësinë e saj si një dokument në faqet materiale. Kjo deklaratë shënon fillimin e përpjekjeve për zbatimin universal politik dhe juridik të drejtave të njeriut. Qëllimi i saj është që të zhdukim kontradiktën midis kërkesës për vlefshmërinë universale dhe kombëtare të drejtave të njeriut. Çështja e avancuar e etikës botërore konsideron përpjekjet në përcaktimin e vlerave të përbashkëta universale - një botë-etike përgjatë dialogut midis feve dhe kulturave. Për këtë qëllim, synimi është që të shpërndajë dyshimin e shprehur nga kritika për universalitetin e të drejtave të njeriut, që ata e shohin se ka lindur në Evropë dhe të ndikuar nga Krishterimi.

Megjithatë, ideja e “të drejtave të njeriut” është rezultat i mendimit filozofik të kohës moderne, duke u bazuar në filozofinë e racionalizmit dhe iluminizmit, në liberalizim dhe demokraci, por edhe të socializmit. Edhe pse koncepti modern i të drejtave të njeriut ka origjinë kryesisht nga Evropa, ajo duhet të deklarohet se nocionet e lirisë dhe drejtësisë sociale, të cilat janë themelore për të drejtat e njeriut, janë pjesë e të gjitha kulturave. Kombet e Bashkuara nën udhëheqjen e Eleanor Roosevelt, René Cassin dhe Joseph Malik zhvilluan DUDNJ në të cilën 80 njerëz nga veriu dhe jugu kanë punuar për të krijuar idetë dhe gjuhën e tij. Të drejtat e njeriut janë bërë një koncept mbarë botëror, me ndikim të fortë nga Lindja dhe Jugua, pra koncepti i të drejtave ekonomike, sociale dhe kulturore, të drejtën për vetëvendosje dhe të zhvillimit, lirinë nga diskriminimi racor dhe aparteidit.

* Burimi: Qendra për të Drejtat e Njeriut të Invalidëve: : www.disabilityaction.org/.../HumanRights.jpg

Tri gjenerata të drejtave të njeriut ³

Ndarja e të drejtave të njeriut në tre breza u propozua fillimisht në vitin 1979 nga juristi Vasak Karel në Institutin Ndërkombëtar të Drejtave të Njeriut në Strasburg. Ndarja e tij pason tre togfjalëshin e madh të Revolucionit Francez: liri, barazi, vëllazëri. Tri gjeneratat janë pasqyruar në disa rubrika të Kartës së të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian.

Brezi i parë i të drejtave të njeriut në thelb merret me liritë. Ato janë krejtësisht të natyrës civile dhe politike dhe shërbejnë për të mbrojtur individin nga qasjet e shtetit. Brezi i parë i të drejtave përfshinë, anasjelltas, lirinë e shprehjes, të drejtën për një gjykim të drejtë, dhe lirinë e fesë. Brezi i parë i të drejtave i takon kryesisht të drejtave negative. Ata ishin mishëruar për herë të parë në nivel global në Deklaratën Universale mbi të Drejtat e Njeriut e vitit 1948.

Brezi i dytë i të drejtave të njeriut janë të lidhura me barazinë. Ata janë krejtësisht të natyrës sociale, ekonomike dhe kulturore. Në kushtet sociale, ato u sigurojnë anëtarëve të ndryshëm dhe qytetarëve kushte dhe trajtim të barabartë. Ata gjithashtu i japin popullit të drejtën për punë dhe të jenë të punësuar, duke siguruar aftësinë e individit për të mbështetur një familje. Ato kryesisht janë të drejta pozitive, që përfaqësojnë gjëra që shteti është i detyruar ti sigurojë për personat nën juridiksionin e tij.

Brezi i tretë i të drejtave të njeriut përqendrohet kryesisht në vëllazëri dhe në terma gjenerik, mund të shihen si të drejtat e solidaritetit. Ato mbulojnë të drejtat grupore dhe kolektive: të drejtën e vetëvendosjes, të zhvillimit ekonomik dhe social, për sovranitet mbi burimet natyrore, për të komunikuar, dhe për të marrë pjesë në trashëgiminë e përbashkët të njerëzve. Këto të drejta janë të mbuluara shkurtimisht në Paktin Ndërkombëtar mbi të Drejtat Civile dhe Politike, por këto dispozita janë një shtesë e pranueshme për dokumentet, të cilat në përgjithësi shihen si të drejta, si kërkesë e një individit tek shoqëria. Përndryshe, ky brez i tretë ende nuk është përfshirë në ndonjë dokument juridikisht të detyrueshëm mbi të drejtat e njeriut.

Një shpjegim alternativ për tri-gjenerata qëndron mbi ndarjet politike të Luftës së Ftohtë, ku të drejtat e brezit të parë - të drejtat civile dhe politike ishin të promovuara nga Perëndimi, ato të botës së dytë ishin të drejtat ekonomike, sociale dhe kulturore, ndërkohë që të promovuara nga bota e tretë ishin të drejtat e solidaritetit. Këto ndarje u reflektuan edhe në krijimin e kornizës ndërkombëtare të të drejtave të njeriut.

Parimet e të Drejtave të Njeriut dhe Instrumentet Ndërkombëtare ⁴

Parimi i universalitetit të drejtave të njeriut është gur themel i të drejtës ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. Ky parim, theksuar së pari në Deklaratën Universale të Drejtave të Njeriut në vitin 1948, ka qenë përsëritur në shumë konventa ndërkombëtare të drejtave të njeriut, deklarata dhe rezoluta. Konferenca Botërore për të Drejtat e Njeriut e mbajtur në Vjenë në vitin 1993, për shembull, vuri në dukje se është detyrë e shteteve për të promovuar dhe të mbrojtë të gjitha të drejtat e njeriut dhe liritë themelore, pa marrë parasysh aspektin politik, sistemet ekonomike dhe kulturore.

Jo-diskriminimi është një ndër parimet ndërlidhëse në të drejtën ndërkombëtare të drejtave të njeriut. Parimi është i pranishëm në të gjitha traktatet kryesore të drejtave të njeriut dhe ofron tema qendrore të disa prej konventave ndërkombëtare të drejtave të njeriut siç është Konventa Ndërkombëtare mbi Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racor dhe Konventa mbi Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit kundër Grave

Parimi zbatohet për të gjithë në lidhje me të gjitha të drejtat e njeriut dhe liritë dhe e ndalon diskriminimin në bazë të një liste të pa-lodhshme të kategorive të tilla si gjinia, raca, ngjyra dhe kështu me radhë. Parimi i mos-diskriminimit është plotësuar nga parimi i barazisë, siç përcaktohet në nenin 1 të Deklaratës Universale të Drejtave të Njeriut: “Të gjitha qeniet njerëzore lindin të lirë dhe të barabartë në dinjitet dhe të drejta.”

BREZI I TRETË I TË DREJTAVE TË NJERIUT

- 1. Të drejtat grupore dhe kolektive**
- 2. E drejta për vetëvendosje**
- 3. E drejta për zhvillim ekonomik dhe social**
- 4. E drejta për një mjedis të shëndetshëm**
- 5. E drejta e burimeve natyrore**
- 6. E drejta për të komunikuar dhe të drejtat e komunikimit**
- 7. E drejta për pjesëmarrje në trashëgiminë kulturore**

Të drejtat e njeriut kërkojnë edhe të drejta dhe detyrime. Shtetet marrin përsipër obligimet dhe detyrat sipas ligjit ndërkombëtar për të respektuar, për të mbrojtur dhe për të përmbushur të drejtat e njeriut. Detyrim për të respektuar do të thotë se shtetet duhet të përmbahen nga ndërhyrjet ose kufizojnë gëzimin e të drejtave të njeriut. Detyrimi për të mbrojtur kërkon nga shtetet të mbrojnë individët dhe grupet kundër abuzimeve të drejtave të njeriut. Detyrim për të përmbushur do të thotë se Shtetet duhet të marrin masa pozitive për të lehtësuar gëzimin e të drejtave themelore të njeriut. Në nivel individual, gjersa ne kemi të drejtat tona njerëzore, ne duhet të respektojmë të drejtat e njeriut të tjerëve..

Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut ⁵

Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut (UDHR) është në zemër të gjithë edukimit mbi të drejtat e njeriut. Për dallim nga dokumentet pasuese, të gjithë mund ta kuptojnë dhe të çmojnë DUDNJ. Ajo ka rëndësi simbolike, morale, dhe praktike si kushtetuta e të gjitha të drejtave të njeriut, dhe thjeshtësia e saj e madhe në gjuhën dhe vizionin frymëzues janë të arritshme për njerëzit e të gjitha moshave dhe rrethanave. Ajo nuk ka autoritet vetëm ligjor, por edhe fuqi poetike. Kuptimi i DUDNJ si dhe parimet e saj mund të futen në jetën e përditshme, kjo është ideale për edukimin për të drejtat e njeriut.

Njerëzit kanë nevojë për të lexuar DUDNJ dhe kuptuar implikimin e artikujve të saj. Ata gjithashtu duhet të dijne diçka rreth asaj se si ajo erdhi në ekzistencë dhe ndikimet historike që kanë kontribuar në të, si edhe rrugët e rëndësishme që ky dokument ka formuar historinë e kohës sonë

Duhet pranuar se DUDNJ ka kufizime. Disa çështje të rëndësishme siç janë popujt indogjenë dhe të drejtat mjedisore nuk janë përfshirë kur është shkruar Deklarata e vitit 1948. Shumë shqetësime të tilla shpesh janë trajtuar më vonë në konventat e të drejtave të njeriut që kanë ndërtuar dhe përpunuar parimet e përgjithshme të Deklaratës, por edhe aktivistet me shqetësime të veçanta, si refugjatët ose gratë, së pari duhet të dijne për DUDNJ para se të kthehen tek konventat e specializuara si Konventa lidhur me Statusin e Refugjatëve ose Konventën mbi Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit ndaj Gruas.

Duke u nisur së pari nga DUDNJ, shumica e njerëzve e kuptojnë se duhet të dinë më shumë. Zakonisht njerëzit duan të dinë se si ligjet vendore, kombëtare dhe rajonale mbrojnë të drejtat e tyre njerëzore dhe si të përdorin ato për të ju bërë thirrje shkelësve tu japin llogari. Njerëzit shpesh duan informacione në lidhje me personat dhe agjencitë përgjegjëse për promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut. Andaj detyra e edukatorit bëhet më pak për të mësuar se për të ndihmuar në identifikimin e burimeve që njerëzit kanë nevojë për tu informuar vetë.

Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut është një simbol i lirisë, barazisë dhe drejtësisë në botë. Kjo ishte marrëveshja e parë ndërkombëtare që ka për qëllim vetëm mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të njeriut. Kombet me prejardhje të ndryshme politike, fetare dhe kulturore u bashkuan së bashku për të bërë një deklaratë kundër padrejtësisë dhe pabarazisë. Këto kombe krijuan një standard të arritjeve që të gjitha kombet do të ishin moralisht të detyruara të respektojnë.

Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut është një dokument themelitar i cili hapi rrugën për të ardhmen e drejtësisë ndërkombëtare dhe të drejtave të njeriut. Shumë marrëveshje ndërkombëtare të drejtave të njeriut kanë dalë që nga viti 1948. Mijëra organizata jo-qeveritare për të drejtat e njeriut janë themeluar në 50 vitet e fundit. Këto organizata shpesh kanë përdorur Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut si një mënyrë për të matur performancën e qeverive të tyre lidhur me të drejtat e njeriut. Ajo është një instrument i përdorur për reforma të shpejta demokratike që kërkojnë aderimin në ligjet ndërkombëtare të të drejtave të njeriut.

Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut është gjithashtu e rëndësishme për ju. Kjo është themeli i lirisë tuaj, të drejtave tuaja, dhe përgjegjësi tuaja. Demonstratat e studentëve dhe mësuesve, organizatat jo-qeveritare, grupet e komunitetit dhe individët kanë luftuar për të siguruar që të drejtat tona si qenie njerëzore të jenë të mbrojtura. Ne të gjithë kemi një detyrim të bëjmë të njëjtën. Ashtu si Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut mund të përdoret për të matur performancën e një qeverie, ajo mund gjithashtu të përdoret për të matur performancën tonë personale në respektimin dhe promovimin e të drejtave të njeriut. Si mendoni ju ta matni këtë? A i trajtoni të tjerët në mënyrë të barabartë? A keni respekt për diversitetin? A keni punuar kundër shkeljeve të drejtave të njeriut? Këto janë pyetje të rëndësishme që duhet të pyesni veten. Nëse Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut është që të vazhdojë të jetë pa kuptim, një ndikim i madh në jetën tonë, ne duhet të veprojmë mbi të!

Çdo qenie njerëzore duhet të jetë në gjendje për të lexuar një kopje të Deklaratës Universale të Drejtave të Njeriut dhe të thotë: “Po, të drejtat e mia njerëzore janë respektuar”. Në mënyrë të ngjashme, të gjithë duhet të jenë në gjendje të thonë: “Po, unë i respektoj të drejtat e të tjerëve”. Për fat të keq, pesëdhjetë vjet pas krijimit të Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut, kjo ende nuk po ndodhë. In the fifth section the full version of UDHR is provided. Në seksionin e pestë gjendet versioni i plotë i DUDNJ-së. (vini akronim, Deklarata Univerzale e të Drejtave të njeriut)

Një Pasqyrë e Edukimit për të Drejtat e Njeriut⁶

Edukimi për të drejtat e njeriut është mësimdhënia dhe të mësuarit e parimeve të të drejtave të njeriut dhe vlerave që përmban në Deklaratën Universale të Drejtave të Njeriut (DUDNJ). Edukimi për të drejtat e njeriut informon njerëzit për të drejtat e tyre, jep informacion në lidhje me sistemin ndërkombëtar për të drejtat e njeriut, dhe i jep popullit aftësitë dhe qëndrimet që çojnë në mbrojtje dhe përkrahje të drejtave të njeriut. Edukimi për të drejtat e njeriut është në qendër të kuadrit të drejtave të njeriut. Të gjithë individët duhet të jenë të vetëdijshëm dhe të informuar për të drejtat e tyre në mënyrë që të kërkojnë ato të drejta dhe për të mbajtur qeveritë të përgjegjshme për mbrojtjen e këtyre të drejtave. Në shkollë, edukimi për të drejtat e njeriut është thelbësor për të përgatitur të rinjtë që të marrin pjesë në shoqëri dhe të zhvillohen plotësisht si individë.

Të mësuarit për të drejtat e njeriut në shkollë shëndruron njohuritë dhe vlerat e të rinjve lidhur me të drejtat e njeriut. Edukimi për të drejtat e njeriut përmban:

- Mëson për historinë dhe strukturat aktuale të sistemit ndërkombëtar për të drejtat e njeriut, traktatet dhe deklaratat;
- Krijon ndërgjegjësimin dhe nxit shqetësim rreth shkeljeve të të drejtave të njeriut dhe efektet që ato shkelje kanë në jetën e njerëzve, nga mohimi i fjalës së lirë, të mbeten pa strehë, në shtypjen e grave;
- Promovon të kuptuarit dhe praktikën e të drejtave të njeriut duke përfshirë respektimin e vlerave të dinjitetit njerëzor, zgjidhjen jo të dhunshme të konfliktit, tolerancës dhe multikulturalizmit;
- Nxit veprime ndaj shkeljeve të të drejtave të njeriut në nivel ndërkombëtar dhe komuniteteve vendore. Edukimi për të drejtat e njeriut gjithashtu ofron shkathtësi të rëndësishme akademike dhe jetësore dhe thëllon të kuptuarit e studentëve për substancën e të drejtave të njeriut.

Njohuri dhe aftësi të fituara nga edukimi për të drejtat e njeriut:

- Të menduarit kritik, duke analizuar kredibilitetin dhe origjinalitetin e shkak-pasojës, analizimit dhe formulimin e pyetjeve;;
- Duke parë një çështje nga perspektiva të shumfishta dhe identifikon paragjykimet në mendimet tuaja dhe të tjerëve

- Hulumtimet dhe mbledhjen e të dhënave, përdorimin e statistikave, raportimin dhe teknikat e monitorimit, si dhe matjen e të drejtave të njeriut.
- Edukimi për të drejtat e njeriut gjithashtu mbështet të mësuarit e koncepteve të pjesëmarrjes qytetare dhe përgjegjësi të qeverisë ndaj qytetarëve
- Së fundi, edukimi për të drejtat e njeriut nxit dhe angazhon nxënësit, ju ndihmon atyre të bëhen emocionalisht dhe intelektualisht më të ditur, dhe ju ndihmon atyre të ndërlihin jetën e tyre me ngjarjet që ndodhin gjetiu.

KORNIZA KONCEPTUALE DHE ZHVILLIMORE E EDUKIMIT PËR TË DREJTAT E NJERIUT*					
Nivelet	Qëllimet	Konceptet kyçe	Praktikat	Problemet specifike të drejtave të njeriut	Standardet dhe Instrumentet e të mësuarit
Fëmijëria e hershme Parashkolllore dhe shkolla e ulët fillore Moshat 3 deri 7	Respekti për vetveten Respekti për prindërit dhe mësueset Respekti për të tjerët	Vetvetja Bashkësia Përgjegjësia	Paanësia Vetë-shprehja Të dëgjuarit	Racizmi Seksizmi Ndjekja jo e drejtë e njerëzve	Rregullat e klasës Jeta familjare Standardet e bashkësisë Konventa për të Drejtat e Fëmijës
Fëmijëria e vonshme Shkolla e lartë fillore Moshat 8 deri 11	Përgjegjësia sociale Qytetaria Dallimi i dëshirave nga nevojat dhe të drejtat	Të drejtat individuale Të drejtat grupore Liria Barazia Drejtesia Sundimi i ligjit Qeveria Siguria Demokracia	Vlerësimi i dallueshmërisë Dallimi ndërmjet fakteve dhe mendimeve Kryerja e punëve në shkollë apo bashkësi Pjesëmarrje qytetare	Diskriminimi/paragjykim Varfëria/Uria Padrejtesia Etno-centrizmi Pasiviteti	DUDNJ Historia e të drejtave të njeriut Sistemi lokal dhe kombëtar lig- jor Historia lokale dhe kombëtare e të drejtave të njeriut sipas UNESCO, UNICEF
Shkolla e ulët e mesme e adoleshentëve Moshat 12 deri 14	Njohja me të drejtat specifike të njeriut	Ligji ndërkombëtar Paqja botërore Zhvillimi botëror Ekonomia Politike botërore Ekologjia botërore Të drejtat ligjore Të drejtat morale	Të kuptuarit e pikëpamjeve të të tjerëve Citimi i evidencës në mbështetje të ideve Hulumtimi dhe mbledhja e in- formacioneve Ndarja e informacioneve Shërbimi dhe veprimi për bashkësi Pjesëmarrja në organizata qytetare	Injorimi Apatia Cimizmi Shtypja politike Kolonializmi/Imperializmi Globalizmi ekonomik Shkatërrimi i mjedisit	Konventat e OKB-së Zhdukja e racizmit Zhdukja e seksizmit Konventat rajonale për të dre- jtat e njeriut UNHCR OJQ-të
Adoleshentët e rritur dhe të rriturit Shkolla e mesme e lartë dhe grupet e të rriturve Moshat 15 dhe më lartë	Njohja e standardeve të drejtave të njeriut Integrimi i të drejtave të njeriut në ndërgjegjen personale dhe sjellje	Përgjegjësia morale / shkrimi dhe leximi	Përmbytja e përgjegjëse qytetare Rezistenca qytetare Shërbimi dhe veprimi për bashkësi	Gjenocidi Tortura	Konventat e Gjenevës Konventa specifike Zhvillimi i standardeve për të drejtat e njeriut

3

PJESA E TRETË

Programi Pesë-ditor për Trajnimin e Mësuesve, të Rinjve dhe Grave Aktiviste

NË KËTË PJESË

- Agjenda për trajnim pesë-ditor:
- Moduli 1: Fillimi
- Moduli 2: Edukimi Efektiv për të Drejtat e Njeriut – Një Mjet për Ndryshim Shoqëror
- Moduli 3: Zhvillimi i një Modeli për Session Trajnimi
- Moduli 4: Edukatorët e të Drejtave të Njeriut dhe Arti i Udhëheqjes
- Moduli 5: Modeli Juaj i Sesionit të Trajnimit

AGJENDA PESË-DITORE E TRAJNIMIT ⁷

Dita 1 Moduli 1: Fillimi

Aktiviteti 1	Prezantimi i Grupit dhe Trajnimit	45 min
Aktiviteti 2	Udhëzime për Punë Efektive si Grup	30 min
Aktiviteti 3	Të priturat, Burimet, dhe Përmbajtja e Trajnimit	30 min
Aktiviteti 4	Metodologjia Pjesëmarrëse dhe EDNJ	45 min
Aktiviteti 5	Profili i Edukatorit për të Drejtat e Njeriut: Vetë-vlerësim	30 min

Dita 2 Moduli 2: Edukimi Efektiv për të Drejtat e Njeriut – Një Mjet për Ndryshim Shoqëror

Aktiviteti 1	Të Kuptuarit për EDNJ dhe Qëllimet e tij	1 orë
Aktiviteti 2	Të Mësuarit Bartës: Teoria dhe Praktika	1 orë 30 min
Aktiviteti 3	Potenciali Bartës i EDNJ	45 min
Aktiviteti 4	Matja e ndikimit	30 min
Aktiviteti 5	Zhvillimi i Trajnimit për të Drejtat e Njeriut për Rezultate	2 orë
Aktiviteti 6	Cikli i Zhvillimit të Projektit Edukativ	15 min

Dita 3 Moduli 3: Zhvillimi i një Modeli për Sesion Trajnimi

Aktiviteti 1	Zhvillimi i një Sesioni Trajnimi - Bazat	30 min
Aktiviteti 2	Vlerësimi i Nevojave Mësimore të Grupit në Shënjestër	2 orë 30 min
Aktiviteti 3	Vendosja e Qëllimeve dhe Objektivave	1 orë 15 min
Aktiviteti 4	Vendosja e Përmbajtjes së Trajnimit	2 orë
Aktiviteti 5	Vendosja e Materialeve dhe Teknikave të Trajnimit	2 orë 30 min

Dita 4 Moduli 4: Edukatorët e të Drejtave të Njeriut dhe Arti i Udhëheqjes

Aktiviteti 1	Edukatorët e DNJ: Vlerat dhe Besimet Kryesore	30 min
Aktiviteti 2	Vendosja e Atmosferës	45 min
Aktiviteti 3	Dilemat e Udhëheqjes	1 orë 15 min
Aktiviteti 4	Zgjedhja e Konfliktit në EDNJ dhe Punës për DNJ	45 min

Dita 5 Moduli 5: Modeli Juaj i Sesionit të Trajnimit

Aktiviteti 1	Përpilimi i Modelit për Sesionin Tuaj të Trajnimit	2 orë
Aktiviteti 2	Prezantimi i Modeleve të Pjesëmarrësve për Sesione Trajnimi	1 orë 30 min
Aktiviteti 3	Cikli i Përmirësimit të Vazhdueshëm	45 min
Aktiviteti 4	Teknikat e Vlerësimit	45 min
Aktiviteti 5	Bartja e të mësuarit	1 orë
Aktiviteti 6	Planifikimi i Sesionit Tuaj të Trajnimit	45 min
Aktiviteti 7	Vlerësimi i Trajnimit	30 min
Aktiviteti 8	Mbyllja e Trajnimit	15 min

Moduli 1

Fillimi

Dita 1	Moduli 1: Fillimi	
Aktiviteti 1	Prezantimi i Grupit dhe Trajnimit	45 min
Aktiviteti 2	Udhëzime për Punë Efektive si Grup	30 min
Aktiviteti 3	Të priturat, Burimet, dhe Përmbajtja e Trajnimit	30 min
Aktiviteti 4	Metodologjia Pjesëmarrëse dhe EDNJ	45 min
Aktiviteti 5	Profili i Edukatorit për të Drejtat e Njeriut: Vetë-vlerësim	30 min

Përmbledhje

Qëllimi i këtij moduli është njohja ndërmjet veti e pjesëmarrësve dhe vendosja e bazës për të zhvilluar një punë produktive në grupe bazuar në respekt të ndërsjellët..

Pjesëmarrësit do të vlerësojnë të priturat e tyre, si dhe burimet e ofruara që do të kontribuojnë në arritjen e objektivave të trajnimit. Ata po ashtu do të zbërthejnë parimet e të mësuarit në grupe dhe metodologjinë e përqendruar tek pjesëmarrësit si dhe të shqyrtojnë përdorimin e tyre në fushën e edukimit për të drejtat e njeriut (EDNJ)).

Aktiviteti 1: Prezantimi i Grupit

Objektiva: Të njihen në mes veti pjesëmarrësit dhe ekipi organizues i trajnimit dhe të mësojnë për vlerat dhe besimet e edukatorëve të drejtave të njeriut.

Koha: 45 min

Përshkrimi: Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesën A, ligjëruesi fton pjesëmarrësit të zhvillojnë aktivitetin “le të njihemi”.

Në Pjesën B, ligjëruesi do të mbaj një ligjërime të shkurtër mbi përmbajtjen dhe procesin e aktivitetit.

25 min Pjesa A Fillimi

Ligjëruesi prezanton një numër të vlerave dhe veçorive personale të shkruara në një letër të madhe dhe të vendosura në vende të ndryshme rreth dhomës

Të kuptuarit

Respekt

Barazia

Dashuria

Reflektoni për vlerat dhe veçoritë e vendosura më lartë, dhe pastaj shkoni dhe qëndroni pranë njëres prej tyre që identifikoheni si edukator i të drejtave të njeriut.

Thuaje emrin tuaj (Emrin, vendin/qytetin, organizatën) për pjesëmarrësit tjerë të rrethuar pranë vlerave dhe veçorive të njëjta.

Kushtoni pesë minuta dhe mendoni në vete arsyet pse keni zgjedhur specifikisht këtë vlerë dhe veçori

Pastaj ligjëruesi pyet secilin anëtar të grupit të prezantoj vetën e tij/saj dhe të shpjegoj arsyet për zgjedhjen e tij/saj.

20 min Pjesa B Diskutim në Grup të Madh

Ligjëruesi diskuton marrëdhënien ndërmjet vlerave dhe veçorive personale dhe efektivitetit si edukator i të drejtave të njeriut.

Ligjëruesi pyet pjesëmarrësit të reflektojnë në pyetjet e më poshtme.

Reagim

Paulo Freire është konsideruar si një ndër mendimtarët më me ndikim në fushën e edukimit në fund të shekullit 20. Prapë se prapë, Freire ka shkruar se edukatorët e interesuar t’i rezistojnë shtypjes duhet të kenë dashuri për të praktikuar si dhe thjeshtësinë, besimin, shpresën dhe të menduarit kritik.

- Çfarë ka dashur të thotë Freire me atë se një edukator duhet të ketë “dashuri” të precizuar?
- A ka disa vlera dhe veçori që janë esenciale për ti pasur një edukator i të drejtave të njeriut?
- Çfarë efekti kanë vlerat dhe veçoritë tona personale në efikasitetin tonë si edukatorë të drejtave të njeriut?
- Çfarë mund të ndodh kur edukatorët e të drejtave të njeriut nuk punojnë nga një pozite “dashurie” siç e definojnë Freire?

Aktiviteti 2: Udhëzime për Punë Efektive si Grup

Objektiva: Të zhvillohen udhëzime për punë efektive si grup

Koha: 30 min

Përshkrimi: Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesën A, do të diskutoni mbi sjelljet që ndikojnë mbi dinamikën e grupit

Në Pjesën B, do të vendosni udhëzimet për punë efektive në grup gjatë këtij trajnimi.

5 min

Pjesa A Diskutim

Ligjëruesi udhëheq sesionin e diskutimit për të identifikuar sjelljet që ose ndihmojnë ose pengojnë punën efektive si grup.

Gjersa pjesëmarrësit ofrojnë ide, ligjëruesi shkruan këto në kolona të ndryshme të një letre të madhe; p.sh. sjelljet që pengojnë funksionimin efektiv si grup janë të shkruara me të KUQE në një kolonë, dhe ato që ndihmojnë procesin janë të listuara me ngjyrë të GJELBËRT në kolonën e dytë

15 min

Pjesa B Identifikimi i Udhëzimeve për Punë Efektive si Grup

Bazuar në idetë e prezantuara në Pjesën A, së bashku me ligjëruesin, zhvilloni një numër të udhëzimeve për të punuar efektivisht si një grup. Ju mund t'i referoheni po ashtu edhe Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut në Fleta Referuese 1: Përmbledhje e artikujve të DUDNJ-së dhe të reflektoni si mund të ndihmojnë udhëzimet që vendosni për grupin tuaj.

Ligjëruesi shkruan udhëzimet që grupi është pajtuar në një letër të madhe dhe i shfaq ato në dhomë për të përkujtuar trajnimin. Është me rëndësi se të gjithë anëtarët e grupit, përfshirë edhe ligjëruesin, ndjehen rehat me udhëzimet dhe vendosin ti respektojnë ato.

Shembuj të udhëzimeve të mira mund të jenë: Dëgjo dhe “ki mendjen” çfarë është thënë; iki imponimit tuaj tek të tjerët; mbajë nga të folurit e shpeshtë ose të gjatë; jepi secilit mundësinë të flasë (Shiko më shumë lidhur me këtë në kutinë më poshtë).

10 min

Pjesa C Diskutim në Grup të Madh

Ligjëruesi udhëheq një diskutim në grup të madh, duke i shtruar pyetjet e ofruara më poshtë

- Kush duhet të jetë përgjegjës për monitorimin e përmbushjes së udhëzimeve të pajtuara?
- Kush duhet të ndërhyj kur dikush nuk i respekton?
- Çfarë duhet të bëjmë nëse dikush nuk i ndjek udhëzimet e paraqitura?

Pyetje tjera për konsideratë:

- A është vendosja e udhëzimeve e përshtatshme me tipin e ngjarjes së edukimit për të drejtat e njeriut?
- A ka udhëzime që duhet të jenë të përbashkëta për secilin grup?
- A ka kushte që ndikojnë zhvillimin e llojeve të udhëzimeve? Për shembull, nëse ka më shumë meshkuj se femra në grup? Më shumë pjesëmarrës të rritur se sa fillestar nga e njëjta organizatë? Si mund të sigurojë ligjëruesi një pjesëmarrje të barabartë në raste si këto?
- Cilat janë disa nga praktikat e mira të vendosjes së udhëzimeve në grup?
- A është me vend për ligjëruesin të sugjerojë disa udhëzime ose a duhet kjo të mbetet tërësisht e lënë për pjesëmarrësit?
- A është qasja juaj për këto udhëzime e ndryshme kur jeni pjesëmarrës dhe kur jeni ligjërues në një trajnim?

Puna Efektive si Grup

Edukatorët e të drejtave të njeriut përdorin formulime të ndryshme për t'iu referuar sjelljeve dhe qëndrimeve të favorshme për punë efektive në grup. Disa përdorin rregullat bazë, ndërsa të tjerët preferojnë duke folur për bërjen e një marrëveshjeje të punojmë në mënyrë efektive si një grup.

Arsyeja e dhënë është se termi “rregullat bazë” sugjeron një kufizim në aktivitetet grupore ndërsa një marrëveshje reciproke lehtëson funksionimin e një grupi. Në librin e tij Përdorimi i Rregullave Themelore për të Biseduar Pushtetin në Klasë, L. Briskin përshkruan rregullat bazë të një sërë udhëzimesh për ligjëruesin dhe pjesëmarrësit për të ndihmuar të siguroarit e dinamikës efektive në grup. Ato shërbejnë si një mjet për identifikimin e ndërveprimeve jo të shëndosha grupore si dhe ndihmojnë zhvillimin e ndërveprimeve produktive dhe të shëndetshme.

Duke ardhur në një konsensus në lidhje me udhëzimet që do të miratohen, Briskin pretendon se pjesëmarrësit janë duke krijuar parimet e respektit reciprok brenda grupit. Këto parime zbatohen për të gjithë anëtarët e grupit, pavarësisht nga përkatësia e tyre. Ato mund të përdoren për të trajtuar hierarkitë që mund të pengojnë anëtarët e grupit të flasin ose të dëgjojnë.

Fleta Referuese 1: Përmbledhje e neneve të DUDNJ-së

1. E drejta për barazi ("Të gjitha qeniet njerëzore lindin të lira dhe të barabarta në dinjitet dhe të drejta.")
2. Liria nga diskriminimi
3. E drejta e jetës, lirisë, sigurisë personale
4. Liria nga skllavëria
5. Liria nga tortura dhe trajtimi poshtërues
6. E drejta për njohjen si një person para ligjit
7. E drejta për barazi para ligjit
8. E drejta për mjete juridike nga gjykata kompetente
9. Liria nga arrestimi arbitrar, mërgim
10. E drejta për një proces të drejtë publik
11. E drejta të konsiderohet i pafajshëm derisa të dëshmohet fajësia
12. Liria nga ndërhyrja në jetën private, familjen, shtëpinë, dhe korrespondencë
13. E drejta për lëvizjen e lirë brenda dhe jashtë çdo vendi
14. E drejta për azil në vende të tjera nga persekutimi
15. E drejta për një shtetësi dhe liri për të ndryshuar atë
16. E drejta për martesë dhe familje
17. E drejta e pronës personale
18. Liria e besimit dhe fesë
19. Liria e mendimit dhe e informacionit
20. E drejta e mbledhjes dhe bashkimit paqësor
21. E drejta për të marrë pjesë në qeveri dhe zgjedhje të lira
22. E drejta e sigurimit shoqëror
23. E drejta për punë të dëshirueshme dhe bashkimit në sindikata
24. E drejta për pushim dhe kohë të lirë
25. E drejta për standarde të përshtatshme jetese
26. E drejta për edukim
27. E drejta për të marrë pjesë në jetën kulturore dhe të komunitetit
28. E drejta për rendin shoqëror duke i siguruar të drejtat e njeriut
29. Detyra thelbësore nga Komuniteti për liri dhe zhvillim të plotë
30. Liria nga shteti dhe ndërhyrja personale në të drejtat e mësipërme

Aktiviteti 3 Të priturat, Burimet dhe Përmbajtja e Trajnimit

Objectiva Të rishikohen të priturat e pjesëmarrësve si dhe udhëzimet në lidhje me qëllimet, objektivat dhe përmbajtjen e trajnimit.

Koha 30 min

Përshkrimi: Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesën A, ju do të vërtetoni të priturat tuaja dhe burimet për trajnimin.

Në Pjesën B, ligjëruesi do të rishikojë qëllimet, objektivat dhe përmbajtjen e trajnimit në raport me të priturat si dhe burimet e shprehura.

15 min Pjesa A Të priturat dhe Burimet

Në vlerësimin para trajnimit të kryer nga pjesëmarrësit pak kohë para fillimit të trajnimit, ata janë informuar për të priturat dhe burimet e ndërlidhura me dijen, shkathhtësitë, dhe përvojat në planifikimin, përpilimin, si dhe mbajtjen e trajnimeve për të drejtat e njeriut

Përdorimi i informacioneve të mbledhura nga vlerësimi paraprak, ligjëruesi përgatit paraprakisht një letër të madhe të Priturave dhe Burimeve. (Shih më poshtë)

Ligjëruesi pastaj ju jep pjesëmarrësve mundësinë që të rishikojnë informacionet dhe të sigurohen se të priturat dhe burimet janë të përfshira në listë. Pjesëmarrësit duhet të ftohen që të shtojnë ndonjë të priturë dhe burime që mendojnë se duhet përfshirë.

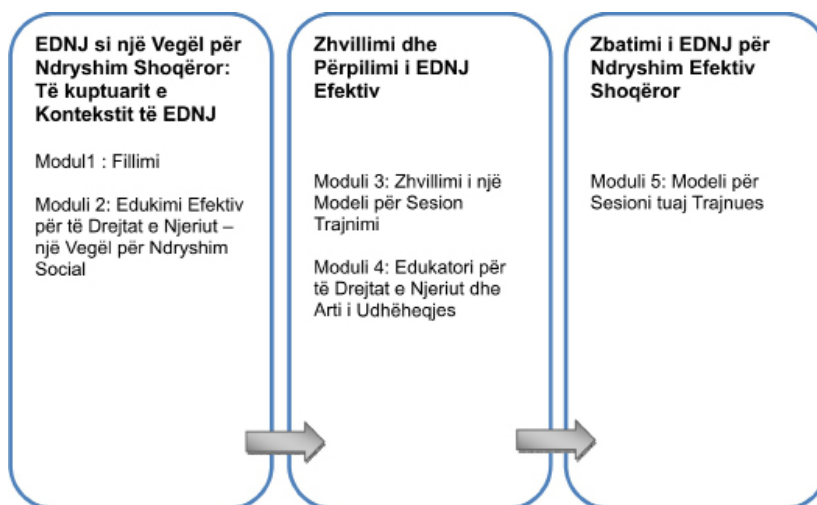
	Të priturat	Burimet
Përvoja /Shkathhtësitë	- - -	- - -
Informimi/ Dija	- - -	- - -

Ligjëruesi komenton mbi të priturat dhe burimet, duke i dhënë më shumë rëndësi të përbashkëtave dhe dallimeve.

Ligjëruesi po ashtu shpjegon idenë e të praktikuarit e ideve, ku pjesëmarrësit mund të vendosin çështje, tema, ose pyetje që jo domosdoshmërisht janë shtruar gjatë trajnimit, por që janë për aq më shumë në interes të pjesëmarrësve. Parkimi i ideve mund të bëhet në një letër të madhe, dhe mund të diskutohet lirshëm gjatë pushimeve.

15 min Pjesa B Prezantim: Qëllimet, Objektivat dhe Përmbajtja

Ligjëruesi pastaj rishikon qëllimin, objektivat, si dhe përmbajtjen e trajnimit duke ju referuar të priturave dhe burimeve të pjesëmarrësve. Shiko Letrën Referuese 2: Korniza e Trajnimit.

Aktiviteti 4 Metodologjia e Pjesëmarrësve dhe EDNJ

Objectiva Të rishikohen parimet kryesore të qasjes pjesëmarrësve dhe rëndësia për EDNJ

Koha 45 min

Përshkrimi: Ky aktivitet është i ndarë në tri pjesë..

Në Pjesën A, ju do të reflektoni mbi një përvojë personale nga të mësuarit.

Në Pjesën B, ju do të identifikoni çelësat e të mësuarit të suksesshëm.

Në Pjesën C, ligjëruesi do të udhëheq diskutimin me një qasje pjesëmarrëse për EDNJ

5 min **Pjesa A Përvoja Personale e të Mësuarit**

Përgjigjuni individualisht Pyetjes 1 dhe 2 dhe pastaj tregojni përgjigjet grupit.

1. Mendoni lidhur me diçka që dini ta bëni mirë (që ndërlidhet apo nuk ndërlidhet me punën tuaj). Shkruaje më poshtë.
2. Tani përshkruani me disa fjalë si jeni bërë të mirë në atë.
3. Diskutim grupor. Bazuar në përvojën tuaj dhe përvojat e pjesëmarrësve tjerë, cilat mendoni se janë elementet kyçe të të mësuarit?

10 min **Pjesa B Baza e të Mësuarit të Suksesshëm – Diskutim në Grup të Madh**

Diskutoni pyetjet vijuese në grup.

- Cilat janë disa nga gjërat kyçe për mësim të suksesshëm që janë diskutuar gjër më tani?

- Si ndërlidhen ato me të kuptuarit tuaj për qasjen pjesëmarrëse në edukim?
- Ligjëruesi tërheq vëmendjen e pjesëmarrësve për Fletën Referuese 3: Baza e të Mësuarit të Suksesshëm.

30 min Pjesa C Prezantim: Një Qasje Pjesëmarrëse për EDNJ

Ligjëruesi fillon duke bërë një prezantim të shkurtër dhe duke theksuar idetë kryesore të paraqitura në Fletën Referuese 4: Qasjet Pjesëmarrëse. Ai/Ajo pastaj udhëheq diskutimin mbi idetë e prezantuara.

Pyetje për konsideratë:

- Çfarë do të konsiderojë si elemente kyçe të një qasjeje pjesëmarrëse në EDNJ?
- A mendoni se një qasje pjesëmarrëse është e nevojshme për EDNJ?
- A mendoni se një qasje pjesëmarrëse është e nevojshme për të mësuar për të drejtat e njeriut me grupin tuaj të përqendruar? Pse ose pse jo?
- A keni përdorur ndonjëherë qasjen pjesëmarrëse? Nëse po, cilat janë disa nga sfidat që jeni ballafaquar në përdorimin e kësaj qasjeje? Si mund të tejkalohen këto vështirësi?
- A përdorni qasjen pjesëmarrëse në aspektet tjera të punës për të drejtat e njeriut përveç trajnimeve?

Fleta Referuese 3: Baza e të Mësuarit të Suksesshëm

Faktorët kyç të mësuarit të suksesshëm janë të vendosur më poshtë, po ashtu edhe karakteristikat qendrore të Qasjes Pjesëmarrëse.

1. *Të mësuarit duke bërë*

- Të mësuarit duke përjetuar rezulton në të mësuar të suksesshëm

2. *Komentet (reagimet)*

- Komentet pozitive japin ndjenja të mira, të cilat janë një hap i rëndësishëm drejt të mësuarit të suksesshëm.
- Të mësuarit efektiv kërkon komente që janë korrekte por përkrasëse
- Komentet e dhëna në një mënyrë konstruktive promovojnë ndarjen e përgjegjësisë për të mësuar dhe vepruar.

3. *Shkëmbimi*

- Të mësuarit më efektiv është nga përvoja e ndarë
- Pjesëmarrësit mësojnë nga njëri-tjetri, Ligjëruesit mësojnë nga pjesëmarrësit, dhe pjesëmarrësit mësojnë nga ligjëruesit

4. *Përgjegjësia për të Mësuar*

- Inkurajimi i pjesëmarrësve që të marrin përgjegjësinë për të mësuarit dhe veprimet e tyre, ju mundëson atyre arritje më të mira në qëllimet e të mësuarit.

Fleta Referuese 4: Qasjet Pjesëmarrëse

Besimet thelbësore

Njerëzit mësojnë në mënyrë më efektive kur:

- Aftësitë dhe njohurit e tyre vlerësohet
- Janë në gjendje të shfaqin dhe analizojnë përvojën e tyre në një mjedis të sigurt dhe të përbashkët
- Janë pjesëmarrës aktiv në procesin e të mësuarit

Disa përshtypje lidhur me një ngjarje trajnimi

- Pjesa më e madhe e përmbajtjes vjen nga pjesëmarrësit, me rendin e ditës duke siguruar kohezion për përpilimin e kësaj përmbajtje
- Pjesëmarrësit sjellin analiza dhe përvoja në trajnim
- Pjesëmarrësit e trajnimit do të marrin përgjegjësi për mësimin e tyre dhe ndërveprimin me pjesëmarrësit tjerë
- Çdo njeri do të marrë pjesë plotësisht në trajnim
- Nuk do të ketë tolerancë të dallimeve në qasje dhe strategji

Disa mendime për ne si Edukatorë

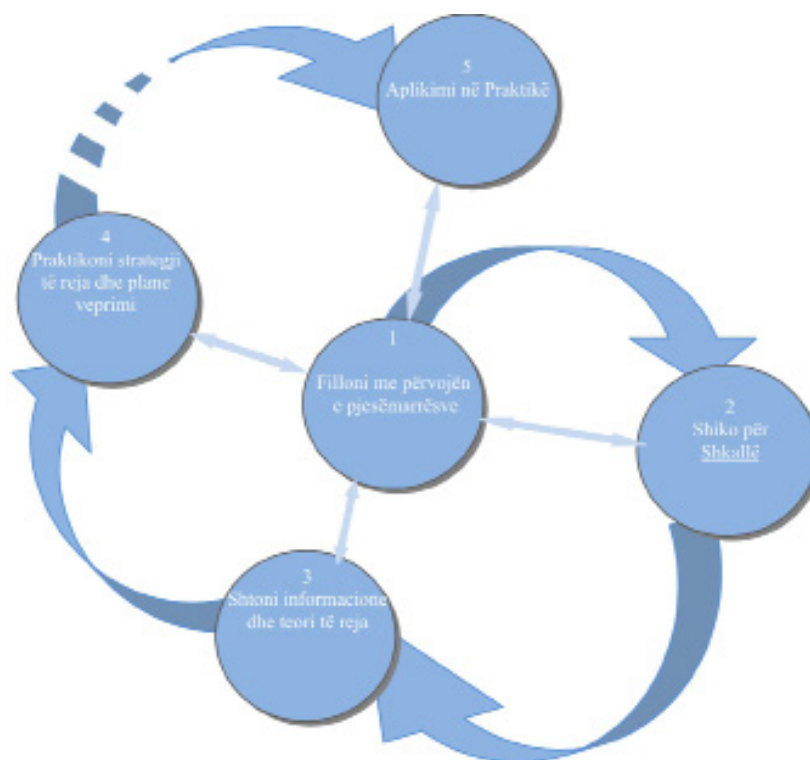
- Ne dimë më pak se pjesëmarrësit në seancën tonë të trajnimit, veçanërisht në lidhje me kontekstin e tyre shoqëror
- Kush jemi ne, ka qenë formuar nga njohuritë tona të veçanta, përvojat, dhe perspektivat
- Ne sjellim njohuri të teorisë dhe praktikës së edukimit pjesëmarrës dhe ajo do të kontribuojë si përvojë e përshtatshme

Modeli për Zhvillimin e Plan-programit

“Modeli i Spirales”, e cila është model i përdorur nga Equitas në planifikimin e trajnimeve për të drejtat e njeriut, përfshin parimet e edukimit të rriturve në fuqi. Ky model tregon se:

1. Të mësuarit fillon me përvojën dhe njohuritë e pjesëmarrësve. Qasja edukative vendos nxënësin në qendër dhe synon të përforcoj vetë-nderimin, vetë-besimin dhe zhvillimin e një koncepti pozitiv dhe realist të vetë-vetës.
2. Pasi pjesëmarrësit kanë ndarë përvojën e tyre, ata analizojnë këto përvoja dhe kërkojnë për modelet (p.sh., cilat janë të përbashkëtat? Cilat janë modelet?)
3. Për të plotësuar njohuritë dhe përvojën e pjesëmarrësve, informacione të reja dhe teori nga ekspertët janë shtuar ose ide të reja janë krijuar bashkërisht.
4. Pjesëmarrësit duhet praktikuar atë që kanë mësuar. Ata kanë nevojë për të praktikuar aftësitë e reja, zhvillojnë strategji dhe plan për veprim.
5. Më pas (zakonisht kur ata janë kthyer në organizatat e tyre dhe punës së përditshme) pjesëmarrësit aplikojnë në vepra atë që kanë mësuar. Mendimi dhe vlerësimi janë ndërtuar në projektimin e trajnimit dhe janë zhvilluar sistematikisht nga të gjithë. Ata nuk janë bërë vetëm në fund

Modeli i Spirales

Burimi: R. Arnold et al. *Edukimi për Ndryshim*. Toronto: Ndërmjet Vijave, 1991

Çfarë qasje duhet të kenë Pjesëmarrësit për Edukimin për të Drejtat e Njeriut?

Një qasje pjesëmarrëse për trajnimet e të drejtave të njeriut është e përshtatshme sepse:

- 1) Të drejtat e njeriut janë pjesë e përvojës sonë
- 2) Të drejtat e njeriut bazohen në vlera konfliktuoze
- 3) Edukimi për të drejtat e njeriut ka të bëjë me transformimin shoqëror, dhe
- 4) Edukimi për të drejtat e njeriut duhet nxitur të menduarit

1. Të drejtat e njeriut si pjesë e përvojës sonë

Kur ne mendojmë për të drejtat e njeriut, ne zakonisht mendojmë së pari për jetën tonë. Të drejtat e njeriut nuk janë abstrakte, por të lidhura drejtpërdrejt me jetën tonë. Duke menduar për të drejtat e njeriut fillon me një provim të jetës tonë dhe vetëdijes së dinjitetit tonë dhe atë të tjerëve. Për shembull, si kemi qenë të shtypur? Si kemi shtypur të tjerët? Ne duhet të bëjmë pyetje të tilla për të thyer sistemet e shtypjes dhe për të përmirësuar jetën tonë dhe jetën e të tjerëve. Duke bërë kështu, njohim të drejtat e njeriut, jo vetëm si një sistem vlerash, por si një mënyrë domethënëse e jetës për të ruajtur dinjitetin tonë dhe për të promovuar dinjitetin e të tjerëve.

Ne duhet të jemi pjesëmarrës aktiv për të drejtat e njeriut, jo vetëm pranues të drejtave të dhëna nga të tjerët. Mendoni rreth këtyre pyetjeve: “Nga mund të vijnë të drejtat e njeriut? Dokumentet? Tradita? Qeveritë? Zoti”? Të drejtat e njeriut janë jo vetëm për “ekspertët”. Të gjithë ne kemi teori lidhur me të drejtat e njeriut. Kështu, një përjasje pjesëmarrëse për të EDNJ është më e përshtatshme. Ne duhet të shikojmë në të drejtat e njeriut nga realitetet tona, ndajmë perspektiva të ndryshme, dhe të zhvillojnë aftësitë analitike për të kuptuar, ushtruar, dhe promovuar të drejtat e njeriut. “Pjesëmarrje” nuk është vetëm për të mbajtur njerëz aktivë, por për t’i ndihmuar ata të bëhen analitikë

2. Të drejtat e njeriut bazohen në vlera konfliktuoze

Një tjetër arsye për një qasje pjesëmarrëse të HRE është për shkak se të drejtat e njeriut përfshijnë norma dhe vlera. Këto vlera janë zhvilluar, janë rrallë të qarta, dhe shpesh konfliktuoze (për shembull, e drejta për një mjedis të pastër kundër të drejtës për punësim, e drejta e shprehjes fetare kundër të drejtës për identitet, e drejta për shprehje të lirë kundër të drejtës së lirisë nga persekutimi). Këto janë llojet e dilemave që ndezin reflektimin tonë. John Dewey në “Si Mendojmë” përshkroi të mësuarit si një proces të reflektimit mbi përvojat që na çuditin. Nuk ka një përgjigje të drejtë për këto pyetje. Prandaj, ne duhet të jemi pjesëmarrës aktiv në zbulimin e përgjigjeve.

Ne kemi nevojë për të diskutuar dhe reflektuar mbi konfliktet, veçanërisht në qoftë se personat që jetojnë së bashku në një shoqëri bien dakord mbi gjetjen e zgjedhjeve. Komision Kilian mbi të Vërtetën konstatoi se mungesa e një kulture “e të drejtave të njeriut” është kryesisht përgjegjëse për shkelje të të drejtave të njeriut në atë vend gjatë viteve 1970 dhe 80-ta. Bota nuk është statike, realitet i dhënë. Përkundrazi, ai është një problem që duhet përpunuar dhe zgjedhur. Të drejtat e njeriut janë një sistem vlerash, një hartë për krijimin e llojit të shoqërisë që duam të jetojmë. Çdo njeri është i aftë për të shikuar botën në mënyrë kritike, sidomos kur jemi në dialog me të tjerët.

Të gjithë ne mund të përfitojnë nga analizimi i të drejtave të njeriut. Ne kemi ardhur nga shoqëri të ndryshme, ku llojet e ndryshme të drejtave u janë përshtatur prioriteteve të ndryshme: të drejtat kolektive (zhvillimi, mjedisi) k. drejtat individuale (zhvillimin e pronës private), të drejtat politike dhe civile (votimi, shprehja, mbledhja), të drejtat sociale dhe ekonomike (punësimi, kujdesit shëndetësor, edukimi). Ne kemi nevojë ti vejmë në pikëpyetje dhe t’i analizojmë pyetjet supozuese: “Çfarë janë të drejtat e njeriut?”

3. EDNJ ka të bëjë me transformimin shoqëror

Një tjetër arsye për një qasje pjesëmarrëse është sepse EDNJ i ka rrënjët në drejtësi sociale. Çdo person i përfshirë në punën e të drejtave të njeriut është një agjent i ndryshimit shoqëror dhe drejtësisë. Ne kemi nevojë për të krijuar më shumë agjentë..

Njohja vetëm e të drejtave të njeriut na ndihmon por nuk është e mjaftueshme për të lëvizur në arenën publike dhe politike. Ne kemi nevojë për të praktikuar dhe vlerësuar të drejtat e njeriut për t'u ndjerë përgjegjës dhe të barabartë me të tjerët në marrjen e vendimeve që ndikojnë në jetën tonë dhe jetën e të tjerëve.

Paulo Freire tha se, "arsyeja jonë për të qenë është që të jemi një subjekt, jo një objekt, që të veprojmë mbi dhe transformimin e botës." Të mësuarit për të vepruar me botën nënkupton një lidhje të ndryshme midis nxënësve dhe mësuesve: "Individët përsëri fitojnë të drejtën për të thënë fjalën e tyre, në emrin e botës". "Unë tani e kuptoj se jam një person, një njeri i ditur." "Ne ishim të verbër, tani sytë tonë janë hapur". "Para kësaj, fjalët thanë asgjë për mua; tani ato flasin për mua, dhe unë mund ti bëjë ato të flasin." (Freire)

Kur burrat dhe gratë të mësojnë të lexojnë, ata bëhen krijues të kulturës. Ne nuk mund të kopjojmë këtë pedagogji pikërisht sepse konteksti është i ndryshëm, por ne mund të mësojmë nga paralelet. Njerëzit në shoqëritë tona, gjithashtu, janë shpesh objekte, duke ju munguar perspektiva kritike.

Të papërvojë në të kuptuarit e të drejtave të njeriut, ata shohin pak lidhje mes tyre dhe një koncept abstrakt si të drejtat e njeriut.

Nuk ka gjë të tillë si edukimi neutral. I gjithë edukimi ose lehtëson rregullim tonë të sistemit aktual ose na ndihmon për ta parë atë në mënyrë kritike.

4. EDNJ duhet nxisë të menduarit

Për të nxitur këtë lloj të menduarit në lidhje me mundësitë për transformim shoqëror, mësuesit e të drejtave të njeriut duhet të shkaktojnë reflektim (dhe të përfshijnë nxënësit) se sa të ngulitin vlera të reja (një qasje jo-pjesëmarrjeje).

Ne duhet të bëjmë një dallim ndërmjet aktives dhe pjesëmarrëses. Edukimi mund të jetë aktiv, duke përfshirë njerëzit në simulime dhe lojëra. Megjithatë, për të qenë pjesëmarrëse, ato duhet të përfshijnë zërat e nxënësve, zëra që mund të mos pajtohen me mësuesin, zëra se mund të shtrojnë rrjedhën e të mësuarit në mënyra të reja. Nëse edukatorët e të drejtave të njeriut janë të modelojnë atë që predikojnë, ata duhet të lejojnë pjesëmarrjen, përndryshe, ata janë duke mohuar shumë lloje të drejtave që synojnë ti mbështesin.

Mendimi me të tjerët luan një rol të rëndësishëm në transformimin shoqëror. Kjo mund të çojë në besime të reja, të cilat janë hapat e parë drejt transformimit si njerëzit të mendojnë dhe të marrin pjesë në shoqëri. Mendimi mund të çojë gjithashtu në konfirmimin e besimit paraprak. Komunikimi në mes mësuesve dhe nxënësve është i dyanshëm. Nuk është te indoktrinimi. Asnjë detyrim nuk është i përfshirë

Ngulitja, në kontrast, është kundër-produktive për transformimin shoqëror. Ajo nuk prodhon vlera të reja. Komunikimi në mes mësuesve dhe nxënësve është një mënyrë. Kjo është indoktrinimi, imponimi i njerëzve të mendojnë në një mënyrë.

Mendimi nuk është vetëm për nxënësit. Në një mjedis ku mësuesit nuk reflektojnë për punën e

tyre, as nxënësit nuk do ta bëjnë. Edukatorët e të drejtave të njeriut kanë shumë për çfarë të reflektojnë, duke përfshirë edhe përmbajtjen dhe metodat e të menduarit. Puna jonë si trajnerë të drejtave të njeriut është komplekse. Problemet me të cilat përballemi janë rrallë të thjeshta.

Ata nuk japin hua veten e tyre për shkak të zgjidhjeve teknike. Përgjigjet për dilemat kanë të bëjnë me tregti të humbura, më pak se dy të këqijat. “Përgjigje” të një dileme “,” nuk është 100% e drejtë, por një mjet për të menaxhuar cilën mënyrë mund ta krijojnë nga ana e dilemave të reja. Aplikimi i modeleve të themeluara apo zgjidhjeve mund të jetë më pak i dobishëm se sa posedimi i kapaciteteve për të pasqyruar para, gjatë dhe pas veprimit..

Transformimi Shoqëror

Përcaktimi i Transformimit Shoqëror

Transformimi shoqëror mund të përfshijë ndryshime në strukturat shoqërore, marrëdhëniet e punës, urbanizim, qëndrime, bindje, pikëpamje dhe vlera, liri dhe të drejta, cilësisë së edukimit, avantazhe konkurruese dhe krahasuese, dhe qeverisjes efektive.

Mbi Arritjen e Transformimit Shoqëror

Taylor (1998), duke iu referuar pikëpamjeve të Paulo Freire mbi qëllimin e transformimit shoqëror, tregon se Freire “... është shumë më i shqetësuar në lidhje me një transformim shoqëror nëpërmjet zbulimit të realitetit duke shtypur me zgjimin e vetëdijes së tyre kritike, ku ata mësojnë të perceptojnë kontradiktat shoqërore, politike dhe ekonomike, dhe të marrin masa kundër elementëve despotik të realitetit. “

Aktiviteti 5 Profili i një Edukatori për të Drejtat e Njeriut: Vetë-vlerësim

Objectiva Për të reflektuar mbi karakteristikat e një edukatori efektiv të drejtave të njeriut, me qëllim të vlerësimit të aftësive tuaja, identifikimin e fushave për përmirësim dhe veprimet e duhura për të adresuar këto fusha

Koha 45 min

Përshkrimi Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesën A, ligjëruesi do të paraqesë informacionet lidhur me formën e hartuar të vetë-vlerësimit nga pjesëmarrësit.

Në Pjesën B, ligjëruesi do të fillojë një diskutim mbi veprimet e nevojshme për përmirësimet.

25 min Pjesa A Prezantim: Vetëvlerësimi dhe fushat e përmirësimit

Ligjëruesi paraqet rezultatet e vetë-vlerësimit të pjesëmarrësve të përpilimit të tyre dhe aftësitë e trajnimit hartuar nga informacioni i dhënë në VPT (Vlerësimin Para Trajnimit). Ai / Ajo ofron një analizë të këtyre rezultateve duke theksuar të përbashkëtat, si dhe dallimet e rëndësishme. Ligjëruesi fillon një diskutim nga pjesëmarrësit që ka adresën e pyetjeve të mëposhtme:

- A ka ndonjë fushë që ju mund ta identifikoni ku grupi ka përvojë të konsiderueshme? Cilat janë ato?
- Cilat janë zonat ku grupi duket të ketë sfida?
- Cilat janë dilemat e identifikuara të lehtësimit të përbashkët?
- Cilat janë karakteristikat personale të identifikuara që janë çelësi për të qenë një ligjërues efektiv?
- Cilat janë pikat e forta dhe sfidat tuaja personale në krahasim me pjesën tjetër të grupit?

Ligjëruesi pastaj pyet pjesëmarrësit ti krahasojnë rezultatet e vetë-vlerësimit të pritjeve dhe burimeve të diskutuara në Aktivitetin e tretë të këtij Moduli.

20 min Pjesa B Veprimet për Përmirësimet – Diskutim në Grup të Madh

Është e rëndësishme të kihet parasysh se vetë-vlerësimi është menduar të jetë një mjet për t'ju ndihmuar të identifikoni pikat e forta tuaja individuale dhe sfidat në mënyrë që ju të mund të planifikoni strategjitë për përmirësim. Është gjithashtu e rëndësishme të mbani mend se jo të gjitha fushat e aftësive të përshkruara në pyetësor mund të mbulojnë në këtë seminar.

Ligjëruesi fillon një diskutim në grup të madh mbi veprimet efektive që mund të merren gjatë dhe pas seminarit për të ndihmuar pjesëmarrësit për të adresuar ato zona të identifikuara si kanë nevojë për përmirësim. Ligjëruesi pyet pjesëmarrësit të shtrojnë pyetjet e mëposhtme:

- Çfarë veprimesh efektive mund të ndërmarrë gjatë këtij seminari për të adresuar disa nga këto sfida?
- Çfarë veprimesh efektive mund të ndërmarrë pas këtij trajnimi për të adresuar disa nga këto sfida?

Ju do të keni mundësinë të shtoni në fushat e tjera që kanë nevojë për përmirësim gjatë seminarit.

Disa pyetje për të marrë parasysh kur të analizoni të dhënat para fillimit të një trajnimi.

- Rezultatet e vetë-vlerësimit të përfshira në pjesë VPT sigurojnë “të dhënat bazë” për nivelin e përvojës së pjesëmarrësve si edukatorë të drejtave të njeriut. Si këto karakteristika mund të maten kur trajnimi të është kompletuar?
- Kur aplikuesit në një seminar trajnimi plotësojnë një pyetësor të këtillë si ky, sa të sigurtë mund të jenë ata? Për shembull, a mendoni se disa aplikues mund të thonë se ata janë më me pak përvojë se sa që janë me shpresë se do të zgjedhën?

Bazë të dhënave mbi Njohuritë e Pjesëmarrësve dhe Nivelin e Aftësive

Të dhëna bazë janë mbledhur shpesh nëpërmjet intervistave pranuese, ndërsa detyrat para trajnimit dhe vëzhgimet janë përdorur më vonë për krahasimin e masave që përcaktojnë ndryshimet në një program.

Para se në fakt mund të masni punën, ju duhet së pari të keni një pikë referimi për çdo tregues, të dhëna bazë dhe / ose standardeve që mund t’i shërbejnë këtij qëllimi. Nëse të dhënat e besueshme historike në treguesit e performances tuaj ekzistojnë, atëherë ajo duhet të përdoret, përndryshe, ju do të duhet të mbledhni një grup të dhënave bazë në rastin e parë.

Cilat janë të dhënat bazë?

Të dhëna bazë janë të dhëna sasiore dhe cilësore të mbledhura për të krijuar një profil në një kohë që fillon programi. Kjo do të përdoret si një pikë referimi për vlerësimin e rezultateve të programit. Të dhëna bazë janë mbledhur në një moment në kohë dhe është përdorur si një pikë referimi për të matur rezultatet

Moduli 2

Edukimi Efektiv mbi të Drejtat e Njeriut – Një Vegël për Ndryshim Shoqëror

Dita 2 Moduli 2: Edukimi Efektiv për të Drejtat e Njeriut – Një Mjet për Ndryshim Shoqëror

Aktiviteti 1	Të Kuptuarit tonë për EDNJ dhe Qëllimet e tij	1 orë
Aktiviteti 2	Të Mësuarit Bartës: Teoria dhe Praktika	1 orë 30 min
Aktiviteti 3	Potenciali Bartës i EDNJ	45 min
Aktiviteti 4	Matja e ndikimit	30 min
Aktiviteti 5	Zhvillimi i Trajnimit për të Drejtat e Njeriut për Rezultate	2 orë
Aktiviteti 6	Cikli i Zhvillimit të Projektit Edukativ	15 min

Pasqyra

Qëllimi i këtij moduli është që të shqyrtojë qëllimet kryesore të edukimit për të drejtat e njeriut (EDNJ) si ndryshim shoqëror, drejt ndërtimit të një kulture të qëndrueshëm të të drejtave të njeriut në shoqëri.

- Çfarë do të përfshijë arritja e këtyre qëllimeve?
- Cilat ndryshime duhet të ndodhin në strukturën shoqërore (si private dhe publike) dhe struktura politike të mbizotërojë një kulturë e të drejtave të njeriut?

Ky modul do të përqendrohet në “Çka” dhe “Pse” të EDNJ (p.sh., çfarë është ajo? dhe pse e bëjmë?). Kjo është kritike për të vendosur disa mirëkuptime të përbashkëta rreth këtyre pyetjeve para se të fokusohemi në “si” të EDNJ efektiv. Pjesëmarrësit gjithashtu do të fillojnë të reflektojnë mbi mjetet e duhura për të matur ndikimin e punës së tyre për EDNJ.

Aktiviteti 1 Të kuptuarit tonë për EDNJ dhe Qëllimeve të tij

Objektiva Të zhvillohet një mirëkuptim i përbashkët mbi EDNJ dhe qëllimet e tij

Koha 1 orë

Përshkrimi

Hyrje

Si edukatorë të të drejtave të njeriut, është e rëndësishme për ne që të jemi në gjendje që të artikulojmë qartë për të tjerët natyrën e punës që bëjmë dhe pse është e rëndësishme. Në mënyrë që të bëjmë këtë në mënyrë efektive, ne duhet të reflektojmë dhe sqarojmë të kuptuarit tonë për EDNJ dhe qëllimin e tij.

Udhëzimet

Ky aktivitet është i ndarë në tri pjesë.

Në Pjesën A, ju do të punoni në baza individuale për të reflektuar në mirëkuptimin tuaj për EDNJ dhe qëllimin e tij.

Në Pjesën B, ju do të punoni në grupe të vogla për të zhvilluar më tej idetë tuaja për EDNJ.

Në Pjesën C, ju do të ndani rezultatet e diskutimit të grupeve të vogla me grupin më të madh.

15 min Pjesa A Të kuptuarit tanë të EDNJ

Punoni individualisht për t'iu përgjigjur pyetjeve më poshtë në lidhje me të kuptuarit tuaj për EDNJ dhe qëllimin e tij. Shkruani mendimet tuaja në hapësirat e parashikuara (10 min). Ligjëruesi do të kërkojë që ju të ndani idetë tuaja me grupin dhe do të regjistrojnë ato në letër të madhe (5 min).

1. Cili është kuptimi juaj për HRE? Çfarë përfshin? Cili është qëllimi i saj kryesor?

2. Pse bëni punën e EDNJ? Pse mendoni se është e rëndësishme?

25 min Pjesa B Rishikimi i Definicionit të EDNJ – Punë në grupe të vogla

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në tre grupe dhe secili grup ka për detyrë të shqyrtojë definicionin për EDNJ në Fletën Referuese 1: Mbi Edukimin për të Drejtat e Njeriut.

Së bashku me anëtarët e grupit tuaj, do të diskutojë dhe të tërheqë nga përkufizimet elementet që ju mendoni të kontribuojë në një kuptim më të mirë të EDNJ dhe rëndësinë e saj. Shtoni këto elemente të ideve të zhvilluara nga grupi në Pjesën A.

20 min Pjesa C Drejt një Kuptimi të Përbashkët të EDNJ

Ligjëruesi shqyrton idetë e paraqitura në Pjesën A dhe rezultatet e diskutimeve në grupet e vogla nga Pjesa B me gjithë grupin. Duke u mbështetur në këto informacione, si një grup, pajtohen për të formuluar një kuptim ose përkufizim të përbashkët të EDNJ dhe qëllimin e saj kryesor.

Sigurohuni që ju vazhdoni të referoheni përsëri në këtë përkufizim dhe qëllim të EDNJ gjatë seminarit, duke e bërë ndonjë ndryshim apo rregullim të nevojshëm për atë se si të menduarit tuaj ndryshon. Për të lehtësuar këtë proces reflektimi, ligjëruesi do të vejë këtë informacion në dhomën e trajnimit gjatë seminarit dhe t'ju ftojë të mendoni për atë në pikëpamje të ndryshme gjatë ditëve të ardhshme.

Fleta Referuese 1: Mbi Edukimin për të Drejtat e Njeriut

1. Përkufizimi i EDNJ nga Drafti i Veprimit për Fazën e Parë (2005-2007) të Programit Botëror të Edukimit për të Drejtat e Njeriut

Hyrje

“Konferenca Botërore për të Drejtat e Njeriut e konsideron edukimin për të drejtat e njeriut, trajnimin dhe informimin e publikut thelbësor për promovimin dhe arritjen e marrëdhënieve stabile dhe harmonike midis komuniteteve si dhe për nxitjen e mirëkuptimit reciprok, tolerancës dhe paqes” (Vienë Deklarata dhe Programi i Veprimit, Pjesa Ibid., Para. 78).

Konteksti dhe Përkufizimi i EDNJ

Komuniteti ndërkombëtar ka shprehur gjithnjë e më shumë një konsensus që EDNJ përbën një kontribut thelbësor për realizimin e të drejtave të njeriut. Të drejtave të njeriut në zhvillimin e edukimit ka për qëllim një kuptim të përgjegjësive së përbashkët të gjithëve për të drejtat e njeriut një realitet në çdo komunitet dhe në shoqëri në përgjithësi. Në këtë kuptim, ai kontribuon në parandalimin afatgjatë të shkeljeve të të drejtave të njeriut dhe konfliktet e dhunshme, në promovimin e barazisë dhe të zhvillimit të qëndrueshëm dhe rritjen e pjesëmarrjes së njerëzve në proceset e vendim-marrjes brenda sistemit demokratik, siç theksohet në rezolutën 2004/71 të Komisionit për të Drejtat e Njeriut.

Dispozitat për EDNJ kanë qenë përfshirë në shumë instrumente ndërkombëtare, duke përfshirë Deklaratën Universale të Drejtave të Njeriut (neni 26), Pakti Ndërkombëtar mbi të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore (neni 13), Konventa mbi të Drejtat e Fëmijës (neni . 29), Konventën mbi Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit kundër Grave (neni 10), Konventa Ndërkombëtare mbi Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racor (neni 7) dhe Deklaratën e Vienës dhe Programi i Veprimit (Pjesa I. 33-34 dhe pjesa II. 78-82), si dhe Deklarata dhe Programi i Veprimit të Konferencës Botërore

kundër Racizmit, Diskriminimit Racor, ksenofobisë dhe jo-tolerancës mbajtur në Durban, Afrika e Jugut, në vitin 2001 (Deklarata, 95-97 dhe Programin e Veprimit, 129-139). .

Në përputhje me këto instrumente, të cilat ofrojnë elemente të një përkufizimi të EDNJ siç është rënë dakord nga bashkësia ndërkombëtare, EDNJ mund të përkufizohet si edukimi, trajnimi dhe informacione duke synuar krijimin e një kulture universale të drejtave të njeriut përmes shkëmbimit të njohurive, aftësive dhe dhënien e formës të qëndrimeve drejtuar:

- Forcimi i respektimit të drejtave të njeriut dhe lirive themelore
- Zhvillimi i plotë i personalitetit njerëzor dhe ndjenja e dinjitetit
- Promovimin e mirëkuptimit, tolerancës, barazisë gjinore dhe miqësinë midis të gjitha kombeve, popujve indigjenë dhe racore, grupeve kombëtare, etnike, fetare dhe gjuhësore
- Duke u bërë të mundur të gjithë personave që të marrin pjesë në mënyrë efektive në një shoqëri të lirë dhe demokratike qeverisur nga sundimi i ligjit
- Ndërtimin dhe mirëmbajtjen e paqes

Promovimin e njerëzve në qendër të zhvillimit të qëndrueshëm dhe drejtësisë sociale

Të Kuptuarit e EDNJ

Edukimi për të drejtat e njeriut është një proces i transformimit shoqëror që fillon me individë dhe degët jashtë përfshirë shoqërinë në përgjithësi.

Qëllimi i EDNJ është fuqizimi. Rezultati është ndryshim shoqëror. EDNJ përfshin eksplorimin e parimeve të drejtave të njeriut dhe instrumenteve dhe promovimin e të menduarit dhe hetuarit kritik dhe hetimin. Në fund të fundit, EDNJ inspiron njerëzit që të marrin kontrollin mbi jetën e tyre dhe vendimet që ndikojnë në jetën e tyre

Roli i edukatorëve të drejtave të njeriut është për të nxitur brenda çdo personi një ndërgjegjësim të drejtave të njeriut dhe një ndjenjë të aftësive individuale për të ndryshuar. Është përgjegjësia e edukatorëve të drejtave të njeriut për të siguruar një mjedis mbështetës, ku njerëzit janë të lirë për të përcaktuar çështjet që janë në zemër të tyre të përpjekjeve për të drejta të njeriut.

Praktika e EDNJ është e themeluar mbi respektin reciprok dhe të mësuarit reciprok. Metodatat pjesëmarrje që nxisin shkëmbimin e njohurive personale dhe përvojave janë themelore. Mënyrat e komunikimit janë të shumta (nga diskutimet, performancave teatrore në rrugë dhe festivale), por sfida qëndron në zbulimin se si të komunikojë me të vërtetë përgjatë gjithë kulturave të ndryshme, vlerave dhe perceptimeve

Aktiviteti 2 Të mësuarit Bartës: Teoria dhe Praktikace

Objektiva Për të shqyrtuar elementet kryesore të teorisë e të mësuarit transformues dhe të shqyrtojë se si trajnimi mund të bashkojë shumë praktika dhe kushte thelbësore për nxitjen e të mësuarit transformues

Koha 1 orë 30 min

Përshkrimi

Hyrje

Në Aktivitetin 1, prezantuar pikëpamjen tonë për EDNJ:

‘... një proces të transformimit shoqëror që fillon me individë dhe degët jashtë, përfshirë shoqërinë në përgjithësi. Qëllimi i EDNJ është fuqizimi. Rezultati është ndryshim shoqëror.’

Kuptimi jonë për EDNJ dhe asaj që duhet të arrihet duhet të pasqyrohet në mënyrë që të kryejmë punën tonë. Nëse ne do të kontribuojnë për të mësuarit transformues të të tjerëve, është e domosdoshme për ne që të kuptojmë aspektet teorike dhe praktike të procesit të mësuarit lidhur me edukimin e të drejtave të njeriut.

Në këtë aktivitet, ju do të shqyrtoni elementet kryesore të një modeli të mësuarit transformues

Udhëzime

Ky aktivitet është i ndarë në katër pjesë.

Në Pjesa A, ju do të reflektoni mbi një përvojë personale transformuese.

Në Pjesën B, ligjëruesi do të bëjë një prezantim të shkurtër mbi teorinë e të mësuarit transformues.

Në Pjesën C, ju do të punoni në grupe të vogla për të identifikuar shembuj të mësuarit transformues në trajnimin që ju keni dhënë apo marrë pjesë.

Në Pjesa D, ju do të paraqisni rezultatet e diskutimit tuaj në grupe të vogla me grupin e madh.

5 min

Pjesa A Përvoja Personale Bartëse

Përgjigjuni pyetjeve një dhe dy individualisht dhe pastaj ndani përgjigjet me grupin.

1. Mendoni për një ngjarje (përvojën e jetës, punë, trajnimi) që ka ndryshuar pikëpamjen tuaj për botën, njerëzit ose jetën në përgjithësi. Shkruaj më poshtë.
2. Tani shkruani në pak fjalë se si ajo ngjarje ju ka ndryshuar.

20 min Pjesa B Prezantim: Teoria e të Mësuarit Transformues

Ligjëruesi do të:

- Sigurojë një shpjegim të asaj që përfshin të mësuarit transformues
- Përshkruaj kushtet ideale për të mësuarit transformues me shembuj nga eksperiencia e tij / saj të trajnimit vet

Pas prezantimit, ju do të keni një mundësi të bëni pyetje.

30 min Pjesa C Identifiko Shembuj të Kushteve Ideale – Punë në Grupe të Vogla

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në grupe të vogla. Ai / Ajo pastaj i cakton secilit grup një ose dy nga kushtet ideale për të mësuarit transformues. Shih Fletën Referuese 2: Praktikrat e Domosdoshme dhe Kushtet për Nxitjen e të Mësuarit transformues.

Së bashku me anëtarët e grupit tuaj, identifikoni shembuj të këtyre kushteve ideale nga përvoja juaj gjatë çdo trajnimit që ju keni dhënë apo marrë pjesë dhe shkruani përgjigjet tuaja në Fletën e Punës 1.

35 min Pjesa D Prezantime dhe Diskutime Grupore

Grupet e vogla paraqesin rezultatet nga diskutimet në Pjesën C.

Ligjëruesi thekson lidhjet në mes të mësuarit transformues dhe metodologjinë pjesëmarrëse për EDNJ. Ai / Ajo drejton një diskutim duke shtruar pyetje si më poshtë.

- Në qoftë se qëllimi i EDNJ është “fuqizimi” në mënyrë që të sjellë transformimin shoqëror, atëherë pse është një metodologji pjesëmarrëse thelbësore?
- Pse është një metodologji pjesëmarrëse thelbësore për të mësuarit transformues?
- A duhet pjesëmarrësit të angazhohen në aktivitetet dhe reflektimet që kanë për qëllim nxitjen e të mësuarit transformues në qoftë se këto mund të çojnë në reagime të forta emocionale nga ana e tyre?

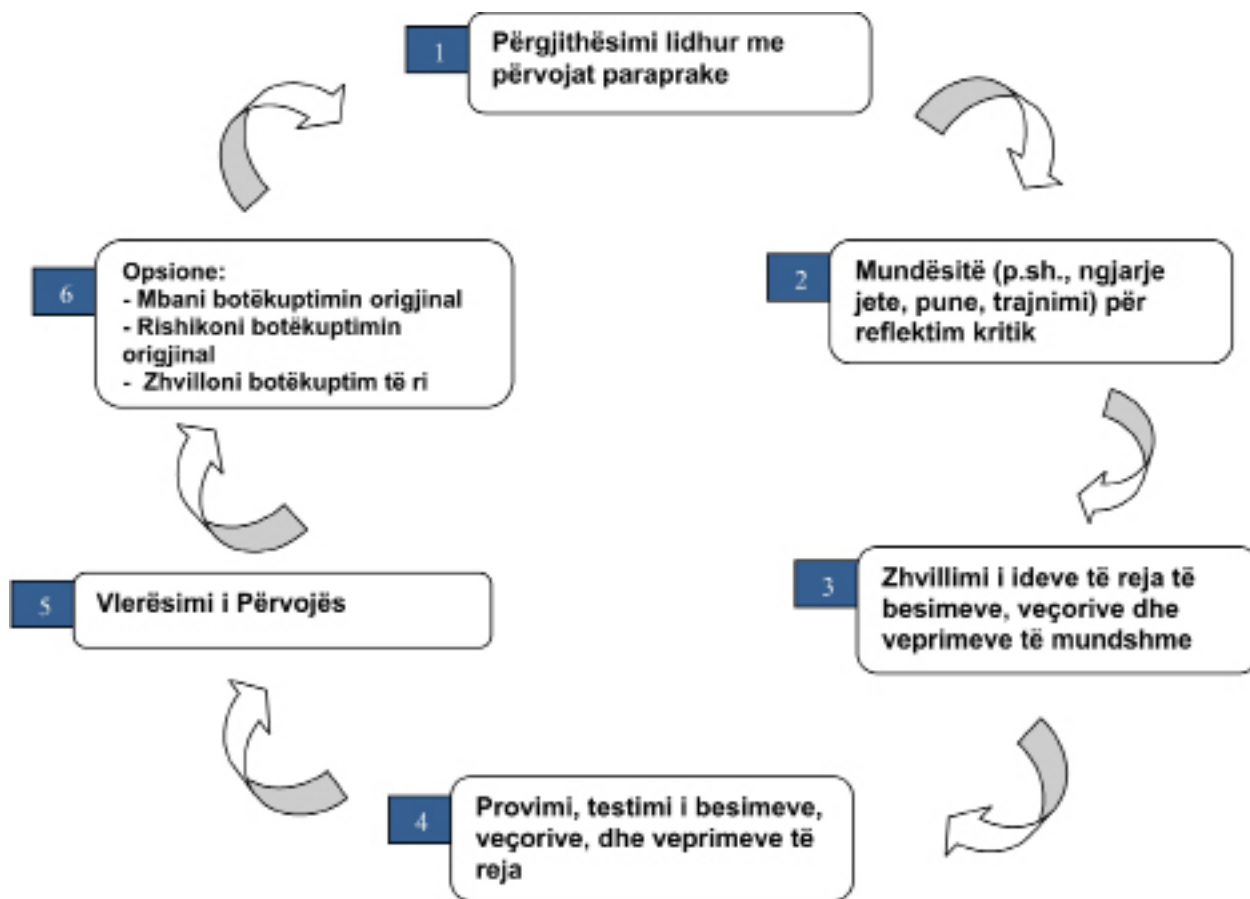
Fleta Referuese 2: Praktikrat e Domosdoshme dhe Kushtet për Nxitjen e të Mësuarit bartës

Mezirow, i cili ishte një nga nismëtarët e teorisë së të mësuarit transformues, sugjeron se individët mund të transformohen përmes një procesi të menduarit kritik. Ai vazhdon të shpjegojë se në të mësuarit transformues, të mësuarit më të rëndësishëm ndodh në domenin komunikues që përfshin identifikimin e ideve problematike, vlerave, besimeve dhe ndjenjave të tyre, shqyrton në mënyrë kritike supozimet mbi të cilat ato janë bazuar, teston justifikimin e tyre përmes diskutit racional dhe marrja e vendimeve vjen me konsensus si rezultat.

Më poshtë janë praktikrat themelore dhe kushtet për nxitjen e të mësuarit transformues të identifikuar nga J. Mezirow dhe studiuesve të mëvonshëm që mbështetën dhe zgjeruan përfundimet e tij

1. Kushtet ideale të mësuarit: kushtet për të mësuar që promovojnë një ndjenjë të sigurisë dhe hapjes dhe besimit (p.sh., përshtatshmërinë e mjedisit të trajnimit).
- 2) Situatë e hapur, demokratike e të mësuarit: krijimin e një situate për të mësuar që është demokratike, e hapur, racionale, ofron qasje në të gjitha informatat e mundshme dhe promovon reflektim kritik.
- 3) Të mësuarit bartës si eksperiment: të mësuarit që kërkon një shkëmbim të eksperiencave personale dhe profesionale të drejtave të njeriut.

- 4) Program i përqendruar tek pjesëmarrësit: metodat efektive strukturore që mbështesin një qasje të nxënësit në qendër, promovon autonominë studentore, pjesëmarrjen dhe bashkëpunimin dhe aktivitetet që inkurajojnë eksplorim të perspektivave alternative personale, paraqitjen e problemeve përmes reflektimit kritik.
- 5) Reagimi dhe vetë-vlerësim: kushtet për të mësuar që mbështesin reagimin e duhur dhe në kohë janë aspekte të rëndësishme të një procesi të mësuarit me pjesëmarrje. Posedimi i një mjedisi që mbështet kapacitetet për të de-personifikuar kritikën e ideve të tjerëve, por edhe si të marrim komente nga të tjerët.
- 6) Grupi i vendosur për të mësuarit transformues: kushtet e rëndësishme për të mësuarit transformues në një kontekst, grup përfshijnë mundësinë për t'u njohur me sfondin kulturor të pjesëmarrësve në grup; rëndësinë e përqafuar dhe jo duke shmangur "mospajtimet dhe konfliktet", nevojën për të vepruar me ide të reja.
- 7) Karakteristikat e Ndhmës: "Mësuesit" duhet besuar, të jenë të kujdesshëm, autentike, të sinqertë dhe të tregojnë një shkallë të lartë të integritetit.

* Adopted from: *Training of Trainers: Designing and Delivering Effective Human Rights Education*, developed in 2007 by the Equitas - International Centre for Human Rights Education

Fleta e Punës 1: Kushtet për të Përmirësuar të Mësuarit Transformues

Kushtet/Praktikat	Shembujt
Kushte ideale të mësuarit	
Situatat e të mësuarit që janë të hapura dhe që promovojnë reflektim kritik	
Të mësuarit bartës si eksperiment	
Program i përqendruar tek pjesëmarrësit	
Reagimi dhe vetë-vlerësimi	
Grupi i vendosur për të mësuar transformues	
Karakteristikat lehtësuese	

Aktiviteti 3 Potenciali Transformues i EDNJ

Objektiva Të reflektojë në potencialin transformues të punës për EDNJ

Koha 45 min

Përshkrimi
Hyrje

Shumë edukatorë të drejtave të njeriut ... janë të bindur se puna që ata bëjnë është transformuese - bëjnë fuqizimin e njerëzve që punojnë me ta për të bërë ndryshime në jetën e tyre, si dhe në familjet e tyre, komunitetet dhe institucionet rreth tyre. Intuitën tonë në lidhje me ndikimin më të mirë mund ta njohim dhe kuptojmë përmes vendosjes së trajnimeve të tilla brenda një kornize të mësuarit transformues që njeh kushtet që çojnë në ndryshime të tilla.

Puna e EDNJ duhet të synojë të kontribuojë për llojet e ndryshimeve shoqërore që janë të nevojshme për ndërtimin e një kulture të drejtave të njeriut në shoqëritë tona.

Disa shembuj nga këto ndryshime përfshijnë:

- Rritja e ndërgjegjësimit publik dhe mirëkuptimit për parimet e të drejtave të njeriut
- Rritja e përfshirjes së publikut, burrave, grave, djemve dhe vajzave, dhe shoqërisë civile në promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të tyre dhe të drejtat e të tjerëve
- Ratifikimi i instrumenteve ndërkombëtare dhe rajonale të drejtave të njeriut dhe / ose miratimin e kushtetutave miqësore të drejtave të njeriut
- Rishikimi i legjislacionit ekzistues vendas për të siguruar se ai është në përputhje me detyrimet e të drejtave të njeriut
- Ndryshime pozitive në politikën e qeverisë dhe praktika
- Krijimi dhe forcimi i mekanizmave të drejtave të njeriut
- Rritja e bashkëpunimit në mes të organizatave të njëjtit mendim dhe rrjeteve të fuqishme dhe koalicione të angazhuara në EDNJ
- Individët të cilët morën pjesë në aktivitete të EDNJ vendosen në pozicionet e ndikimit brenda qeverisë ose të shoqërisë civile

Udhëzime

Në Aktivitetin 7 të Modullit 1, ju shqyrtoat kontekstin socio-politik tuaj dhe sfidat e identifikuar për punën tuaj të EDNJ dhe strategjive për të adresuar këto sfida.

Në Aktivitetin 2 të këtij moduli, ju shqyrtoat kushtet ideale për nxitjen e të mësuarit transformues në EDNJ dhe shembuj të identifikuar të këtyre kushteve në trajnimin që ju keni dhënë apo marrë pjesë. Në këtë aktivitet, ju do të reflektoni mbi potencialin transformues të punës suaj dhe të eksploroni mjetet e duhura të EDNJ për të matur ndikimin e saj.

Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesa A, ju do të punoni në grupe të vogla sipas audiencës suaj të trajnimit për të reflektuar mbi ndryshimet që parashikoni si rezultat i punës tuaj të EDNJ.

Në Pjesën B, ju do të ndani rezultatet e diskutimeve tuaja me grupin e madh.

20 min Pjesa A Ndryshimet si rezultat i Punës suaj për EDNJ – Punë në Grupe të Vogla

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në grupe të vogla sipas audiencës së synuar të trajnimit të tyre. Në grupin tuaj të vogël, reflektoni mbi ndryshimet që parashikoni në nivelin e individit, organizatës dhe shoqërisë si një rezultat i punës tuaj për EDNJ. Referojuni përgjigjeve që janë dhënë në VPT: Pjesa C – Përshkrimi i gjendjes së përgjithshme të drejtat e njeriut në vendin ose komunitetin tuaj për t’ju ndihmuar të niseni. Gjithashtu, kini parasysh llojet e ndryshimeve shoqërore që janë të nevojshme për ndërtimin e një kulture të drejtave të njeriut. Disa shembuj janë të paraqitur në hyrje të këtij aktiviteti.

25 min Pjesa B Prezantim dhe Diskutim në Grup

Ligjëruesi i fton grupet për të ndarë rezultatet e takimit të tyre me ndryshimet që parashikojnë që rezultojnë nga puna e tyre për EDNJ dhe të dhënat e këtyre në një version në letër të madhe. Ligjëruesi sintetizon dhe komenton për informacionet e paraqitura dhe i fton pjesëmarrësit për komente dhe reflektime. Shih gjithashtu informacionet mbi Reflektimin në rutinë më poshtë

Reflection

Training should not be viewed as an “end” in itself, but rather as a “means” which contributes towards achieving an “end”.

Training is a process that needs to begin well in advance of the actual training event (e.g., needs assessment, application process, and preparatory work such as pretraining assignments) and continue well after if the desired impact is to be achieved.

Although our goal is social transformation, in a training event, we work primarily with individuals.

What strategies can we use to address this challenge of working individually and impacting socially?

Source: D. Sprenger The Training Process: Achieving Social Impact by Training Individuals. Berghof Research Center for Constructive Conflict Management, 2005. <http://www.berghof-center.org> (accessed June 2, 2007).

Aktiviteti 4 Matja e ndikimit

Objektiva Të identifikohen mënyrat për të matur ndikimin e punë suaj për EDNJ

Koha 30 min

Përshkrimi
Hyrje

Një sfidë e madhe për edukatorët e të drejtave të njeriut që përballen është mungesa e të dhënave statistikore mbi ndikimin e EDNJ që lë edukatorë me “pak për të bindur të tjerët (p.sh., komuniteti i madh ndërkombëtar për të mbështetur EDNJ) e premisë themelore transformues të punës sonë ... Kjo është relativisht e lehtë për të matur veprimtaritë e EDNJ në drejtim të sasisë dhe cilësisë së prodhimit. Është shumë më e vështirë për të vlerësuar ndikimin sepse hipotezat e edukimit prodhojnë një ndryshim kulturor në sjellje, dhe ende mbetet një hipotezë e paprovuar.”

Felisa Tibbitts, sugjeron se, megjithatë, ka përparësi të caktuara në vlerësimin e ndikimit të EDNJ:

“... E parë në gjithë fushën e EDNJ e cila do të forcohet vetëm duke provuar efektshmërinë e saj dhe kështu të hapë më shumë dyert për pjesëmarrje më të madhe dhe financim më të madh. Po ashtu edhe për vetë praktikuesit të cilët do të jenë në gjendje të përmirësojnë metodat e tyre bazuar në rezultatet ... Argumenti kryesor kundër vlerësimit të EDNJ duket të qëndrojë në metodologjinë e përdorur, si metodat tradicionale të vlerësimit që përqëndrohen në prodhimin dhe jo procesin dhe në këtë mënyrë janë të papërshtatshme për EDNJ. ... Sfidat është që të zhvillohen metoda që do të na lejojnë që të kryejmë këtë hulumtim. “

Udhëzime

Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesën A, ligjëruesi do të mbajë një prezantim të shkurtër mbi konceptet e vlerësimit. Në Pjesën B, ligjëruesi do të mbajë një diskutim me grupin e madh

15 min Pjesa A Prezantim: Konceptet Vlerësuese

Ligjëruesi prezanton idetë kryesore të hapjes dhe ftesës së komenteve të pjesëmarrësve.

Përdorni Fletën Referuese 3: Vlerësimi i Ndikimit të EDNJ.

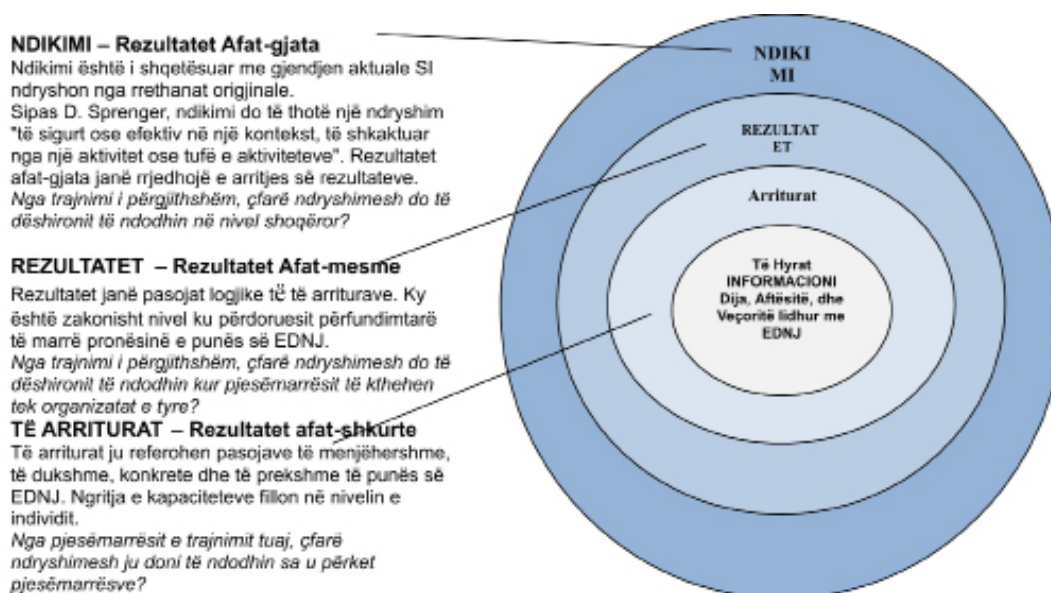
15 min Pjesa B Metodatat për të Matur Ndikimin e EDNJ – Diskutimi në Grup të Madh

- Mendoni për punën tuaj të EDNJ. A mendoni se kjo është një ndërhyrje efektive për trajtimin e veçantë në problemin e të drejtave të njeriut? Pse ose pse jo? Çfarë mund të jenë përfitimet e këtij EDNJ?
- Si mund të dini që keni arritur atë që ju e përcaktuat të jetë me trajnimin tuaj të drejtave

të njeriut? Cilat janë rezultatet e menjëhershme nga trajnimi?

- Pas trajnimit, çfarë kanë bërë pjesëmarrësit me atë që ata kanë mësuar gjatë trajnimit? Cilat ishin rezultatet?
- Si ka ndikuar trajnimi për EDNJ në gjendjen e të drejtave të njeriut? Çfarë lloji të ndikimit nuk ka pasur trajnimi?
- A mund të jepni shembuj të ndryshimeve pozitive në nivel shoqëror që mund të jetë i lidhur me punën tuaj të EDNJ?

Fleta Referuese 3: Vlerësimi i Ndikimit të EDNJ*

Përshtatur nga: "Trajnimi i Trajnerëve: Përpilimi dhe Mbatja e Edukimit Efektiv për të Drejtat e Njeriut", zhvilluar në vitin 2007 nga Equitas – Qendra Ndërkombëtare për Edukim për të Drejtat e Njeriut

Aktiviteti 5 Zhvillimi i Trajnimi për të Drejtat e Njeriut për Rezultate

Objektiva Të eksplorojnë përfitimet dhe sfidat e një qasje sistematike për zhvillimin, hartimin dhe zbatimin e EDNJ

Koha 2 orë

Përshkrimi Ky aktivitet është i ndarë në tri pjesë.

Në Pjesën A, ju do të punoni në grupe të vogla sipas audiencës së trajnimit tuaj për të diskutuar qasjen e organizatës tuaj për të planifikuar punën për EDNJ.

Në Pjesën B, ju do të paraqitni rezultatet e diskutimit tuaj për grupin e madh.

Në Pjesën C, ju do të diskutoni elementet kryesore të një qasjeje sistematike të planifikimit të punës për EDNJ.

30 min **Pjesa A Qasjet për Planifikimin e Punës për EDNJ – Punë në Grupe të Vogla**

Ju do të punoni në grupe të vogla sipas audiencës së trajnimit tuaj për të ndarë qasjet e organizatës suaj për të planifikuar punën për EDNJ.

Regjistro elementet kryesore nga diskutimet tuaja për të paraqitur pastaj para grupit të madh në Pjesën B, duke përdorur Fletën e Punës 2.

30 min **Pjesa B Prezantime dhe Diskutime Grupore**

Raportoni rezultatet e diskutimeve të grupit tuaj para grupit të madh. Ligjëruesi do sintetizojë dhe komentoj mbi informacionet e paraqitura nga grupet e ndryshme duke theksuar avantazhet dhe sfidat e planifikimit sistematik.

1 orë **Pjesa C Prezantim: Një Qasje Sistematike për EDNJ**

Ligjëruesi fillon duke paraqitur një model të një qasjeje të sistemuar të planifikimit të punës së EDNJ. Ligjëruesi nxjerr në pah pikat e mëposhtme:

- EDNJ është një nga veprimet e mundshme për të trajtuar situatën e tanishme të drejtave të njeriut në një vend ose komunitet të caktuar që mund të çojë në ndryshimin socio-politik të dëshiruar.
- Qasja e EDNJ në një mënyrë sistematike siç është diskutuar në Pjesët A dhe B të këtij aktiviteti, rrit efektshmërinë e saj potenciale.
- Një qasje e sistemuar përfshinë vendosjen e një ngjarjeje të EDNJ brenda një konteksti më të gjerë që përfshin:
 - Punën e organizatës suaj të EDNJ për një çështje të veçantë
 - Puna e përgjithshme për EDNJ e organizatës tuaj dhe puna për të drejtat e njeriut
 - Puna për të drejtat e njeriut për të njëjtën çështje, që po kryhen nga aktorë tjerë në shoqërinë tuaj (p.sh., OJQ-të tjera, institucionet qeveritare)
 - Puna për të drejtat e njeriut për të njëjtën çështje, që po kryhen nga komuniteti më i

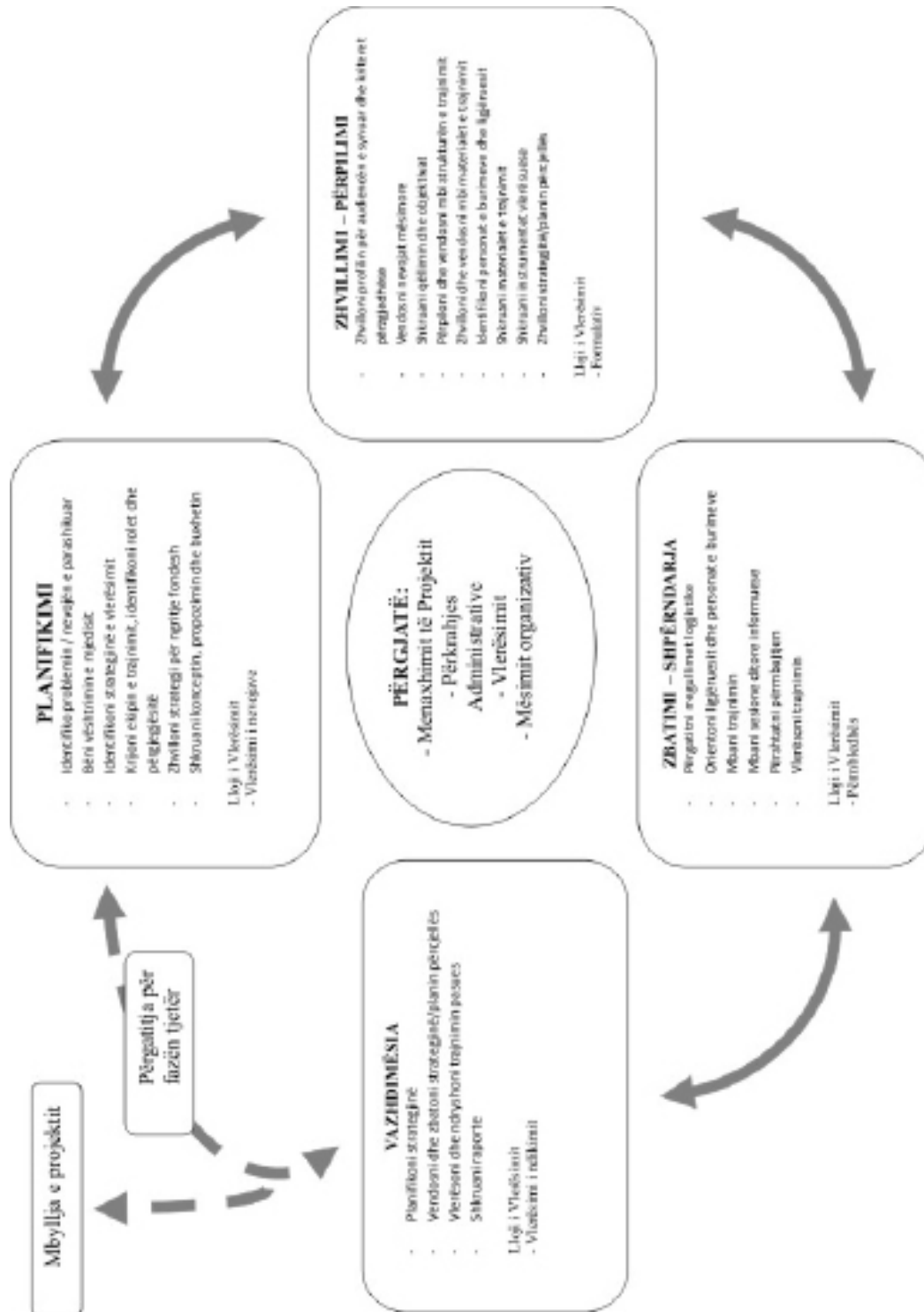
- gjerë ndërkombëtar
- Mjedisi global i të drejtave të njeriut të cilat mund të jenë të favorshme ose kufizuara në drejtim të avancimit të një çështjeje të veçantë të drejtave të njeriut.

Ligjëruesi pastaj drejton një diskutim në grup të madh duke shtruar pyetjet e më poshtme:

1. Çfarë mendoni mund të jetë sfida për të përdorur këtë lloj të qasjes në planifikimin e aktiviteteve tuaja të EDNJ?
2. Çfarë shihni si avantazhe të përdorimit të kësaj qasjeje?
3. Si mund një qasje e sistemuar e planifikimit të punës për EDNJ t'ju ndihmojë në matjen e ndikimit më të gjerë shoqëror të punës tuaj për EDNJ?

Fleta e Punës 2: Qasje për Planifikimin e Punës për EDNJ

Pyetje	Qasja Juaj
1. Si do ta përshkruani punën e organizatës suaj për EDNJ? a) A ofron organizata juaj aktivitetet trajnuese për grupet e njëjta ose të ndryshme? b) Ose, a ofron organizata juaj seri të trajnimeve për grupet e njëjta ose të ndryshme që janë pjesë e një strategjie më të gjerë të EDNJ?	
2. Cila është marrëdhënia mes punës së organizatës suaj për EDNJ dhe punëve tjera në fushën e të drejtave të njeriut? a) A janë ato krejtësisht të veçanta? b) A plotësojnë në përgjithësi njëra-tjetrën? c) A janë ato pjesë e një strategjie të mirë-planifikuar?	
3. Si janë marrë vendimet në organizatën tuaj në lidhje me atë se çfarë aktivitetesh trajnuese për EDNJ të ndërmerren? a) Kush është i përfshirë në vendimmarrje? b) A ka ndjek organizata juaj planin para-përcaktues të aktiviteteve? c) Çfarë faktorë të brendshëm ju konsideroni? Për shembull: - A përshtaten aktivitet me misionin e organizatës? - A është aktiviteti në përputhje me parimet dhe vlerat e organizatës? - A është aktiviteti brenda fushëveprimit të kapacitetit të organizatës si në aspektin e njohurive, dhe aftësive, ashtu edhe të burimeve njerëzore dhe / ose financiare? d) Çfarë faktorësh të jashtëm ju konsideroni? Për shembull: - A bëhet punë e ngjashme për EDNJ nga organizata tjera me grupe të njëjta? Çfarë është kapaciteti ekzistues vendor / kombëtar / rajonal? - Cilat janë efektet potenciale të tanishme të kontestit lokal / kontekstin kombëtar / rajonal të drejtave të njeriut për arritjen e rezultateve të planifikuara? - Cili është ndikimi potencial i ngjarjeve në shkallë më të gjerë globale? - A është vlerësimi dhe përcjellja një pjesë integrale e planifikimit për çdo aktivitet të EDNJ që ndërmerr organizata juaj?	

* Përshtatur nga: “Trajnimi i Trajnerëve: Përpilimi dhe Mbatja e Edukimit Efektiv për të Drejtat e Njeriut”, zhvilluar në vitin 2007 nga Equitas – Qendra Ndërkombëtare për Edukim për të Drejtat e Njeriut.

Aktiviteti 6 Cikli i Zhvillimit të Projektit Edukativ

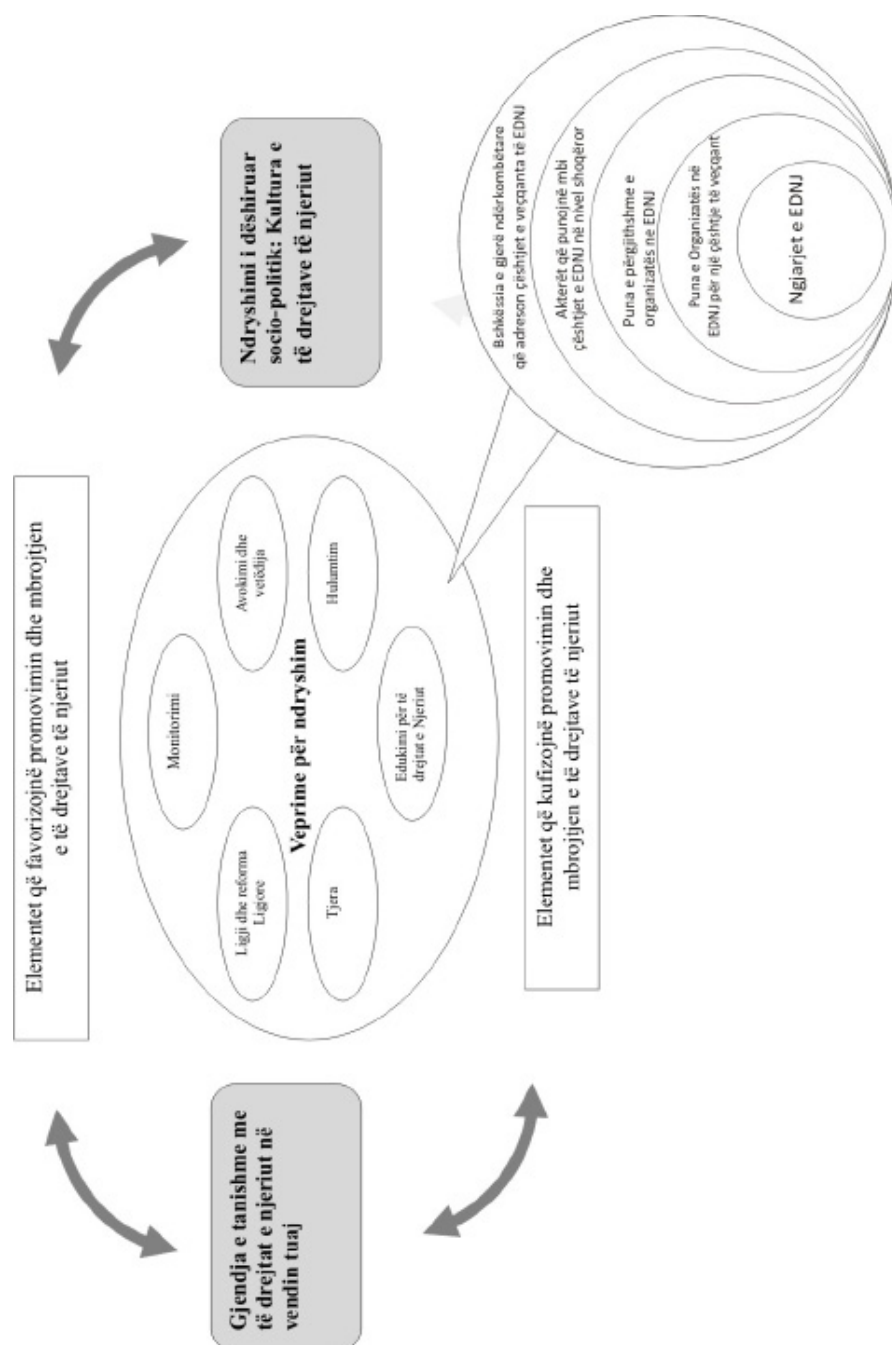
Objektiva Të rishikohen pjesët e ciklit të zhvillimit të projektit të përshtatshëm për EDNJ

Koha 15 min

Përshkrimi

15 min **Prezantim: Cikli i Zhvillimit të Projektit**

Ligjëruesi prezanton një pasqyrë të shkurtë të ciklit për zhvillimin e projektit të përshkruar në Fletën Referuese 4: Cikli i Zhvillimit të Projektit Edukativ. Ky sesion do të përcjellët me pyetje dhe përgjigje

Moduli 3

Zhvillimi i një Modeli për Sesion Trajnimi

Dita 3

Moduli 3: Zhvillimi i një Modeli për Sesion Trajnimi

Aktiviteti 1	Zhvillimi i një Sesioni Trajnimi - Bazat	30 min
Aktiviteti 2	Vlerësimi i Nevojave Mësimore të Grupit në Shënjestër	2 orë 30 min
Aktiviteti 3	Vendosja e Qëllimeve dhe Objektivave	1 orë 15 min
Aktiviteti 4	Vendosja e Përmbajtjes së Trajnimit	2 orë
Aktiviteti 5	Vendosja e Materialeve dhe Teknikave të Trajnimit	2 orë 30 min

Pasqyra

Duke filluar me Modulin 3 dhe vazhduar deri te Moduli 5 pjesëmarrësit do të punojnë në dizajnimin e një modeli për një seancë trajnimi për të drejtat e njeriut për grupet e tyre specifike. Qëllimi i këtyre moduleve është që pjesëmarrësit të zhvillojnë një model për trajnim që ata në të vërtetë do të përdorin në punën e tyre.

Në Modulin 3, pjesëmarrësit do të fillojnë procesin duke shqyrtuar së pari hapat e nevojshëm në hartimin e një sesioni trajnimi dhe pastaj të përshkruajnë elementet kryesore të sesionit të trajnimit për publikun përkatës të tyre.

Pjesëmarrësit do të punojnë në grupe të caktuara sipas audiencës së trajnimit të tyre.

Aktiviteti 1 Zhvillimi i një Sesioni Trajnimi - Bazat

Objektiva Të rishikohen hapat themelor për zhvillimin e një trajnimi

Koha 30 min

Përshkrimi

Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesën A, ju do të punoni në grupe të vogla për të bërë një ushtrim në hapat e nevojshëm kur të zhvillohet një sesion trajnimi.

Në Pjesën B, ju do të diskutoni këto hapa me grupet tjera.

5 min **Pjesa A Hapat themelor për zhvillimin e një trajnimi – Punë në Grupe të Vogla**

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në grupe të vogla sipas audiencës së trajnimit të tyre. Së bashku me anëtarët e grupit tuaj, plotësoni ushtrimin në Fletën e Punës 1.

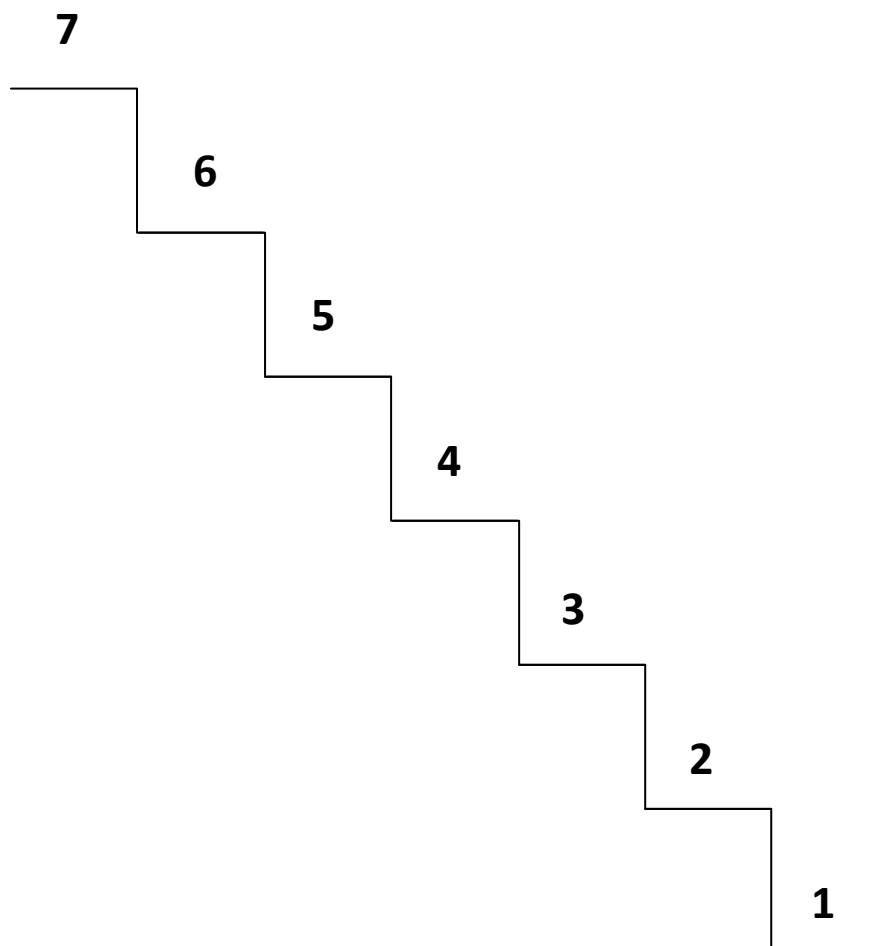
25 min **Pjesa B Diskutim në Grup të Madh**

Diskutoni dhe krahasoni hapat për zhvillimin e një sesioni trajnimi të përgatitur nga grupe të ndryshme.

Ligjëruesi do të postoj një version në letër të madhe të hapave për zhvillimin e një sesioni trajnimi për referencë të lehtë përgjatë zhvillimit të modelit tuaj të sesionit trajnues për të drejtat e njeriut.

Fletë Punë 1: Hapat për Zhvillimin e një Sesioni Trajnimi

Më poshtë janë hapat që duhet ndjekur kur të zhvillohet një sesion trajnimi. Vendorsni një renditje logjike të hapave duke i renditur ato nga 1 deri në 7.

- Identifiko nxënësit
- Vendorsni përmbajtjen
- Vendorsni një kornizë kohore të përshtatshme
- Vendorsni qëllimin dhe objektivat e trajnimit
- Vendorsni nevojat e të mësuarit (njohuri, aftësi, ide)
- Përpiloni mjetet/aktivitetet e vlerësimit dhe vazhdimet
- Përgatitni materialet e trajnimit

Pyetjet për shqyrtim:

1. Kur zhvilloni një seancë trajnimi, a ka vetëm një mënyrë që këta hapa të ndodhin?
2. Cila është marrëdhënia ndërmjet hapave?
3. A ndodhë që disa hapa të ndodhin më shumë se një herë gjatë gjithë fazës planifikuese?

Aktiviteti 2: Vlerësimi i Nevojave Mësimore të Grupit tuaj në Shënjestër

Objectiva

Për të përcaktuar një qëllim të vlerësimit të nevojave për trajnim dhe për të identifikuar nevojat e mësimit për grupin në shënjestër

Përshkrimi

2 orë 30 min

Description

Ky aktivitet është i ndarë në katër pjesë.

Në Pjesën A, ju do të punoni në grupe të vogla për të reflektuar në identifikimin e nevojave të mësuarit.

Në Pjesën B, ju do të ndani idetë tuaja me njëra-tjetren duke përdorur një teknikë të trajnimit pa moster.

Në Pjesën C, Ju do të identifikoni në mënyrë specifike nevojat e mësimit për audiencën e synuar.

Në Pjesën D, ju do të paraqitni rezultatet e diskutimit tuaj para grupit të madh dhe diskutoni shembujt e vlerësimit të nevojave të mësimit

15 min Pjesa A Reflektimi mbi Nevojat e Mësimit – Punë në Grupe të Vogla

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në grupe të vogla. Ai / Ajo i cakton një ose më shumë prej pyetjeve më poshtë për secilin grup. Reflektoni në pyetjet brenda grupit tuaj të vogël.

- Cilat janë faktorët që konsideroni ju para se të vendosni për të ofruar një sesion trajnimi?
- Çfarë lloj informacionesh keni nevojë të dini për audiencën e synuar?
- Çfarë metodash / teknikash ju përdorni për të identifikuar nevojat e mësimit për audiencën tuaj të synuar?
- Çfarë mund të ndihmojë për ta bërë detyrën e identifikimit të nevojave të mësuarit në një audiencë të synuar më lehtë?
- Nga përvoja juaj, kryerja e një vlerësimi mbi nevojat për mësim a përmirëson aftësinë tuaj për të ofruar një trajnim?
- A ka ndonjë nevojë të identifikimit të audiencës së synuar që nuk mund të arrihen me trajnim? Jepni disa shembuj

Vlerësimi i Nevojave

1 orë

Pjesa C Identifikimi i Nevojave të Mësimit për Grupin Tuaj – Punë në Grupe të Vogla

Ligjëruesi ju kërkon pjesëmarrësve të kthehen në grupet e tyre nga Pjesa A, të ndarë sipas grupit të synuar të trajnimit të tyre. Përcaktoni nevojat e mësimit të grupit tuaj të synuar. Vendosni këto në versionet e letrës së madhe.

Hapat që duhet të ndiqni:

- Përgatitni një përshkrim të audiencës suaj të synuar duke përdorur Fletën e Punes 2.
- Përshkruani perceptimin tuaj për nevojat e mësimit audiencës së synuar. Shih fletën e punës 3.

- Përcaktoni se si ju do të verifikoni supozimet tuaja në lidhje me nevojat e tyre të mësuarit. Shihni fletën e punës 3.
- Përgatituni për të paraqitur këtë informacion për grupet tjera duke plotësuar fletën e punës 4. Përgatitni një version në letër të madhe të kësaj fletë pune për paraqitjen tuaj.

45 min Pjesa D Prezantim dhe Diskutim Grupor

Duke pasur parasysh diskutimet nga Pjesët A dhe B, paraqitni informacionin në lidhje me nevojat e mësimit të audiencës suaj të synuar.

Një ndërmjetës apo person i burimeve do të komentojë dhe të japë reagime. Ai / Ajo do të japë shembuj se si janë përcaktuar nevojat e trajnimit

Fleta e Punës 2: Modeli i Sesionit Tuaj Trajnues – Përshkrimi i Audiencës Tuaj

Përgatitni një përshkrim të përgjithshëm të audiencës suaj të trajnimit tuaj duke plotësuar tabelën e mëposhtme.

Audienca e synuar: _____

Profesioni	Përshkrimi
Mosha mesatare	
Gjinia	
Niveli i Arsimit	
Përvoja në të drejtat e njeriut dhe EDNJ	
Çështje kryesore të drejtave të njeriut me të cilat ballafaqoheni në punën tuaj	
Problemet kryesore të drejtave të njeriut që janë ngritur si pasojë e veprimeve të audiencës së synuar	
Fakte tjera me rëndësi	

Fleta e Punës 3: Modeli për Sesionin tuaj Trajnues – Përcepjonet tuaja për nevojat e mësimit

Përgatitni një përshkrim të përgjithshëm të audiencës së synuar duke kompletuar tabelën e më poshtme.

	Aktuale	Ideale	Si do t'i ndërlidhni dallimet?
Njohuritë:			
Aftësitë::			
Veçoritë:			

Fleta e Punës 4: Modeli i Sesionit tuaj Trajnues – Verifikimi i Botëkuptimeve lidhur me Nevojat e Mësimit

Pyetja	Si do ta verifikoni botëkuptimin tuaj?
Si do ta kontrolloni të kuptuarit tuaj mbi saktësinë e situatës aktuale dhe ideale?	
Kë do ta kontaktoni për të verifikuar se informacioni juaj është i saktë?	
Çfarë informata shtesë ju duhet për të zhvilluar trajnimet?	
Si do të merrni këtë informacion?	

Fleta e Punës 5: Modeli juaj i Sesionit Trajnues – Prezantimi i Nevojave Mësimore të Audiencës suaj

Përshkrimi i audiencës së synuar:

Çfarë mendojmë se janë nevojat e tyre mësimore:

Si planifikojmë të verifikojmë botëkuptimin tonë?

Aktiviteti 3 Vendosja e Qëllimeve dhe Objektivave

Objectiva Të shqyrtohet dobia e përcaktimit të synimeve dhe objektivave në procesin e trajnimit dhe për të praktikuar të shkruarit e qëllimeve dhe objektivave të matshëm.

Koha 1 orë 15 min

Përshkrimi

Në aktivitetin e mëparshëm keni identifikuar nevojat e mësimit për audiencën e trajnimit tuaj. Ju tani do të formuloni disa qëllime dhe objektiva mësimore të përshtatshme për të trajtuar këto nevoja.

Ky aktivitet është i ndarë në katër pjesë.

Në Pjesën A, ju do të diskutoni disa pyetje në lidhje me qëllimet dhe objektivat.

Në Pjesën B, ju do të praktikoni shkrimin objektivave.

Në Pjesën C, ju do të shkruani qëllimet dhe objektivat për modelin tuaj të sesionit trajnues.

Në Pjesën D, ligjëruesi do të sintetizojë diskutimin.

15 min Pjesa A Diskutim në Grup të Madh

Ligjëruesi do të kryesojë një diskutim në grup të madh mbi qëllimet dhe objektivat në procesin e përpilimit të trajnimit duke shtruar pyetjet e mëposhtme.

Cili është dallimi midis një qëllimi dhe një objektivave?

Si na ndihmojnë në zhvillimin e trajnimit?

Pse janë të rëndësishme për pjesëmarrësit tanë?

—
Si na ndihmojnë në vlerësimin e trajnimit tonë?

Qëllimet dhe Objektivat

Një qëllim i gjerë është një deklaratë në lidhje me rezultatet e parashikuara prej ngjarjeve të trajnimit. Një objektive është zakonisht më specifike, e shprehur në terma të matshëm dhe të dukshëm. Objektiva shpreh atë që një nxënës duhet të jetë në gjendje të bëjë pas trajnimit.

Si trajnerë, vendosja e një qëllimi dhe përcaktimi i objektivave për aktivitetet e trajnimeve ndihmon qartësimin e asaj që duam të arrijmë. Ne duhet të dimë se ku jemi duke shkuar para se të vendosim si të arrijmë atje.

Nisja me një qëllim dhe objektiva për një aktivitet trajnimi siguron se të gjitha përpjekjet janë të drejtuara drejt arritjes së rezultateve të dëshiruara. Kyçe për zhvillimin e objektivave është përdorimi i FJALËVE TË VEPRIMIT, duke synuar diçka që mund të matet apo të vëzhgohet.

Për shembull, të kuptuarit është jashtëzakonisht vështirë të matet. Fjalë të tilla si shtet, tregoj ose zgjidh janë të sakta dhe të matshme. Objektivat e dhëna qartë ju mundësojnë pjesëmarrësve që të kuptojnë më mirë se çfarë qëllimesh kemi (trajnerët, ligjëruesit) dhe çfarë është rezultati i pritur nga ta gjatë gjithë procesit.

15 min Pjesa B Praktikimi i Formulimit të Objektivave – Punë në Grupe të Vogla

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në grupe të vogla sipas audiencës të synuar të trajnimit të tyre. Së bashku me anëtarët e grupit tuaj, rishkruani objektivat duke përdorur fjalë të veprimit dhe bëni ato sa më shumë të qarta që të jetë e mundur. Bëni supozimet tuaja dhe shtoni informacion kur është e nevojshme. Përqendrohuni në atë që ju mund të prisni që të ndodhë si rezultat i trajnimit. Përdorni udhëzimet në Fletën Referuese 12: Udhëzime për të shkruarit e objektivave për t'ju ndihmuar.

1. Të kuptojmë konceptin e gjinisë.

2. Për mësuesit të dijnë si të mbajnë një EDNJ me nxënësit e tyre..

3. Për zyrtarët qeveritar të dijnë të drejtat e Deklaratës Universale për të Drejtat e Njeriut..

30 min Pjesa C Formulimi i një Qëllimi dhe Objektivave për Sesionin tuaj Trajnues – Punë në Grupe të Vogla

Në grupe të vogël, përcaktoni qëllimin e përgjithshëm të trajnimit dhe dy objektivat kryesore të trajnimit që jeni duke i zhvilluar për audiencën tuaj të synuar dhe shkruaj këto për fletën e punës 6. Referojuni prapa nevojave të mësimit që keni identifikuar në Aktivitetin 2 të këtij moduli (shih Fletën e Punës 5). Në përpilimin e qëllimit dhe objektivave konsideroni pyetjet e mëposhtme:

- A mund të arrihet qëllimi brenda kornizës kohore të seminarit?
- A janë objektivat realiste për kohën që ju keni?
- A janë ato të përshtatshme për audiencën e synuar? A mund të shprehni këto objektiva para grupit dhe merrni mbështetjen e tyre?
- A ka një rrjedhë logjike nga një objektiv në tjetrën?
- A adresojnë objektivat çfarë don të dijë audiencia e synuar (njohuri)?
- A adresojnë objektivat çfarë don që audiencia e synuar të jetë në gjendje të bëjë (shkathësitë)?
- A adresojnë objektivat çfarë don audiencia e synuar (qëndrime)?
- A janë objektivat të formuluar qartë? P.sh, a ka një folje të qartë që sugjeron një aktivitet?

15 min Pjesa D Diskutim në Grup të Madh

Ligjëruesi pyet pjesëmarrësit të ndajnë ndonjë reagim lidhur me procesin e shkrimit të qëllimeve dhe objektivave.

Fleta Referuese 1: Udhëzime për shkruarjen e Objektivave

Njohuri

Identifikoni çfarë lloji të mësimit pritni të ndodh:

Për objektivat e ndërlidhura me të mësuarit e njohurive, informacioneve dhe fakteve të reja përdorni foljet:

- Renditje
- Emra
- Përshkruaj
- Shpjegoj
- Tregoj
- Identifikoj

Shkathtësi

Për objektivat e ndërlidhura me mësimin e shkathtësive të reja, përdorni këto folje:

- Aplikim
- Krahasim
- Vendosje
- Ndërtim
- Krijim
- Zgjedh
- Zgjidh
- Shqyrton
- Zhvillim
- Demonstrim
- Plan
- Zbatim

Qëndrime

Objektivat që lidhen me ndryshimin e qëndrimeve janë të vështira për të mësuar dhe për të vlerësuar, kështu që mësimi është i matur shpesh duke respektuar sjelljet. Përdorni frazat që kombinojnë në qëndrimet me veprime, për shembull:

Të tregojë respekt për njerëzit në grupin tuaj duke mësuar emrat e tyre dhe duke kërkuar mendimet e tyre.

- Shmanguni përdorimit të fjalëve që janë të paqarta ose abstrakte të tilla si:
 - Di
 - Të jetë i njohur me
 - Kuptoj
 - Mendoj për
 - Jam i vetëdijshëm për

Shembuj të foljeve të veprimit:

Aplikim	Përgjithësim	Dije	Analizë	Sintezë	Vlerësim
zbatoj llogarit plotë demonstrojnë kthej në dramë punë ekzaminuar ilustrojë interpretojnë fus gjetur veprojnë urdhri parashikojnë praktikojnë lidhen raport konfirmojë	ndërlidh klasifikuar krahasoni llogaritur kontrast përshkruaj diferencim diskutuar dallojë shpjegoj vlerësim ekzaminuar shpreh interpretojnë fus gjetur parashikojnë raport konfirmojë rishikim përkthej	citoj numëroj definoj tërheq identifikojnë tregojnë rëndit emri pikë lexoj njohin lidhen përsëris zgjidhni theksoj rrafshët tregoj gjurmë	analizuar vlerësuar kontrast kritikoj debat zbuluar diagrame diferencim dallojë eksperiment nxjerr inspektoj inventar pyetje veçanta përmbledh	organizim mbledhur mbledhin radhit ndërtimin krijojë përpiloj zbuluar formulojnë përgjithësoj integruar menaxhimin organizojnë Plani përgatisë prodhuar propozoj	vlerësim grykim zgjedh kritikë përcaktuar vlerësim përcaktim gryqtar masë radhë norma rekomandoj rishikoj rezultati zgjidhni prova

Burimi: A. Rosof. "Objektiva Fillestare," Edukimi i Vazhdueshem Mjeksor. Westport, Connecticut, Praeger 1992): 52-59.

Fleta e Punës 6: Modeli i Sesionit tuaj Trajnues – Qëllimi dhe Objektivat

Qëllimi i mësimit:	
Objektiva:	Rezultatet: Çfarë rezultatesh pritni kur ti arrini këto objektiva?
Objektiva 1:	
Objektiva 2:	

Aktiviteti 4 Vendosja e Përmbajtjes së Trajnimit

Objectiva Për të vendosur përmbajtjen e duhur për sesion të trajnimit për të drejtat e njeriut

Koha 2 orë

Përshkrimi
Hyrje

Fushat kryesore të përmbajtjes së EDNJ përfshijnë elemente që lidhen me:

1. Njohuri mbi të drejtat e njeriut
2. Aftësitë e veprimit
3. Vlerat dhe qëndrimet mbi të drejtat e njeriut

Në këtë aktivitet, ju do të filloni duke diskutuar elementet thelbësore në secilën prej këtyre kategorive. Ju pastaj do të përcaktoni përmbajtjen e sesionin tuaj të trajnimit mbi të drejtat e njeriut.

Udhëzime

Ky aktivitet është i ndarë në tri pjesë.

Në Pjesa A, ju do të punoni në tri grupe, për të diskutuar se cilat fusha kryesore të përmbajtjes së EDNJ duhet të përfshihen dhe pastaj i ndani rezultatet e diskutimit tuaj me grupin më të madh.

Në Pjesën B, ju do të punoni në grupe të vogla sipas audiencës së trajnimit tuaj për të përcaktuar se çfarë ju mendoni se duhet të përfshijë përmbajtja e trajnimit tuaj.

Në Pjesën C, ju do të reflektoni mbi zonat thelbësore të identifikuar të përmbajtjes dhe do të diskutoni pastaj brenda grupit të madh.

30 min Pjesa A Fusha Kryesore e Përmbajtjes së EDNJ – Punë në Grupe të Vogla

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në tri grupe dhe cakton për çdo grup një prej fushave thelbësore të përmbajtjes së EDNJ të listuara më poshtë.

- Group 1 - Njohuritë: Ajo që njerëzit duhet të dinë për të drejtat e njeriut
- Group 2 - Aftësi: Ajo që njerëzit duhet të jenë në gjendje të bëjnë me atë që ata kanë mësuar
- Group 3 – Qëndrimet: Si sillen, mënyra si një person vepron (bazuar në atë që ai / ajo di për të drejtat e njeriut)

Së bashku me anëtarët e grupit tuaj, kaloni rreth 15 minuta për të shqyrtuar informacionin e dhënë në Fletën Referuese 2: Lista kontrolluese që përmban fushat kryesore të përmbajtjes të caktuar për grupin tuaj. Përcaktoni elementet që mendoni se do të jenë thelbësore për tu përfshirë në trajnimin tuaj të drejtave të njeriut.

Ndjehuni të lirë për të shtuar ndonjë nga elementet tjerë të grupit tuaj që mendon se

mungojnë. Secili grup do të paraqesë rezultatet e takimit të tyre përballë grupit të madh.

1 orë Pjesa B Vendorsja e Përmbajtjes së Trajnimit tuaj për të Drejtat e Njeriut – Punë në Grupe të Vogla

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në grupe të vogla sipas audiencës së trajnimit. Bazuar në nevojat e mësimin të audiencës së synuar dhe qëllimin e objektivave që keni caktuar për seancën tuaj të trajnimit, tani do të përcaktoni se çfarë përmbajtje duhet të përfshijë seanca.

30 min Pjesa C Prezantim dhe Diskutim Grupor

Secili grup paraqet përmbajtjen që ata kanë zgjedhur për sesionin e tyre të trajnimit duke përdorur versionin në letër të madhe të Fletës Punuese 2.

Ligjëruesi pyet pjesëmarrësit të reflektojnë mbi përshtatshmërinë e përmbajtjes së zgjedhur nga grupe të ndryshme.

Pyetjet për të marrë në shqyrtim:

- A është përmbajtje e përshtatshme për audiencën e synuar? A është marrë në konsideratë gjinia dhe ndryshimet kulturore, praktikat fetare, dhe specifikat e vendit të audiencës së synuar?
- A korrespondon përmbajtja me qëllimin dhe objektivat e këtij sesioni trajnues në mënyrë që ndryshimet e parashikuara të ndodhin?
- Në qoftë se instrumentet ndërkombëtare janë një komponent kryesor i përmbajtjes në përgjithësi, ju mund të dëshironi të pyesni veten, si do përdorin pjesëmarrësit instrumentet e veçanta? A është e nevojshme për këtë informacion një nivel bazik, mesatar apo i përparuar?

Fleta Referuese 2: Lista kontrolluese e të Drejtave të Njeriut

Dija për informacionet mbi të drejtat e njeriut	Shkathësitë e të drejtave të njeriut për të ndërmarrë veprime	Vlerat dhe qëndrimet lidhur me të drejtat e njeriut
• Konceptet dhe parimet • Zhvillimet historike • Dokumentet e të drejtave të njeriut • Shkeljet e të drejtave të njeriut • Të drejtat e njeriut dhe ligji • Zbatimi • Njerëzit dhe agjencitë përgjegjëse për promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut • Terminologjia e të drejtave të njeriut	• Zhvillimi i aftësive të menduarit kritik • Zhvillimi i planeve strategjike të veprimit • Analizimi i situatave në nivel makro dhe mikro për të përcaktuar shkaqet dhe faktorët e pasojave • Përshtatja e metodave për zgjidhjen e konfliktit • Analizimi i faktorëve që shkaktojnë shkelje të drejtave të njeriut • Praktikimi i vendim-marrjes pjesëmarrëse Zbatimi i instrumenteve dhe mekanizmave të drejtave të njeriut	• Zhvillimi i një kuptimi mbi fuqizimin • Vlerësimi i të drejtave të tjerëve • Zhvillimin e pranueshmërisë ndaj të tjerëve • Prekshmëria • Shfaqja e simpatisë për ata që ju janë mohuar të drejtat • Të kuptuarit e marrëdhënieve mes të drejtave dhe përgjegjësisë • Pranimi i paragjykimeve tona • Provimi se si veprimet tona ndikojnë në të drejtat e të tjerëve • Marrja e përgjegjësisë për të mbrojtur të drejtat e të tjerëve

Aktiviteti 5 Vendorsja e Teknikave dhe Metodologjisë së Trajnimit

Objektiva Të kuptohen llojet e ndryshme të teknikave dhe materialet që mund të përdoren gjatë trajnimit për të drejtat e njeriut

Koha 2 orë 30 min

Përshkrimi Ky aktivitet është i ndarë në tri pjesë.

Në Pjesën A, ligjëruesi do të paraqesë shembuj të teknikave dhe aktiviteteve të cilat mund të përdoren në trajnim të drejtave të njeriut.

Në Pjesën B, ju do të punoni në grupe të vogla për të përcaktuar llojet e teknikave dhe aktiviteteve që do të ishin më të përshtatshme për sesionin tuaj të trajnimit.

Në Pjesën C, ju do të paraqisni rezultatet e diskutimit tuaj para grupit të madh.

30 min **Pjesa A Prezantim: Teknikat e Trajnimit**

Ligjëruesi diskuton teknikat e ndryshme për trajnime të cilat mund të përdoren në trajnime të drejtave të njeriut. Shih Fletën Referuese 3: Llojet e teknikave dhe aktiviteteve gjatë trajnimit dhe Fletën Referuese 4: Teknikat e trajnimit efektiv. Ligjëruesi angazhon pjesëmarrësit në diskutim duke shtruar pyetjet e mëposhtme.

1. Cilët faktorë do konsideroni ju kur zgjidhni një teknikë të veçantë apo aktivitet për trajnimin tuaj?
2. Si dallojnë teknikat/aktivitetet nga teknika “tradicionale” e edukimit?
3. Nga përvoja juaj, a janë disa nga aktivitetet më të përshtatshme dhe / ose më të suksesshme se sa të tjerat? Pse?
4. Si mendoni ju ti zgjidhni materialet e EDNJ?
5. Ku i kërkon?
6. Cilët faktorë konsideroni kur përcaktoni rrjedhën e aktiviteteve dhe materialeve?

1 orë **Pjesa B Identifikimi i Teknikave për Trajnimin Tuaj – Punë ne Grupe të Vogla**

Punoni në grupe të vogla sipas audiencës së trajnimit tuaj. Vendosni për teknikat dhe aktivitetet që do të jenë më të efektshme për trajnimin që jeni duke projektuar. Shih Fletën Referuese 3: Llojet e teknikave dhe aktiviteteve dhe Fletën Referuese 4: Teknikat e trajnimit efektiv. Përdorni fletën e punës për të shënuar rezultatet e diskutimit tuaj. Secili grup do të paraqesë planin e tyre për grupet tjera në Pjesën C.

1 orë **Pjesa C Prezantim dhe Diskutim Grupor**

Secili grup prezanton teknikat dhe aktivitetet që kanë zgjedhur për trajnimin e tyre. Grupe të tjera do të ofrojnë komente dhe reagime.

Fleta Referuese 3: Llojet e Teknikave dhe Aktiviteteve të Trajnimit

Llojet e teknikave mund të vendosen nën kategori të ndryshme:

1. Dinamika Grupore

- Dinamikat
- Akullthyes
- Energjizues

2. Teknika për Ndërtim të Dijës/Informacioneve

- Prezantime
- Lexim teksti dhe kryerje detyrash
- Diskutim

3. Teknika të Vlerave dhe Qëndrimeve

- Luajtje Rolesh
- Debate

4. Aplikimi i Shkathtësive

- Rast Studimi
- Simulime

5. Analizim dhe Reflektim Kritik

- Kombinim i teknikave të përmendura më lartë

Fleta Referuese 4: Teknikat e Trajnimit Efektiv

Për të dhënë informacione	Për të mësuar shkathtësi, Sjellje	Për të Ndryshuar Vlera dhe Qëndrime
Paraqitja: Një person nga burimet paraqet informacione ose pikëpamjen e tij/saj mbi një çështje. Prezantimi në Panel: Dy deri tre persona të burimeve të prezantojnë aspekte të ndryshme të një teme të përbashkët (Moderatori i nevojshëm). Debat: Dy persona të burimeve shtrojnë pikëpamje të kundërta dhe argumentojnë pikat e tyre (Moderatori i nevojshëm). Dialogu: Informal, ligjërimit bisedor mes dy personave të burimeve. Prezantimi Skenik: Një lojë e përgatitur ose skeç. Duhur vazhdim i aktiviteteve për prezantime të një ose më shumë personave të burimeve që përfshijnë një audiencë: Forum: të lirë, hapur, pyetje / diskutim menjëherë pas prezantimit. Periudha e Pyetjeve: Mundësi për cilindo nga audiencia të pyes drejtpërdrejt prezantuesit. Grupet ndarëse: Nën-grupe nga katër deri gjashtë individë të marrin rreth pesë minuta për të diskutuar mbi një çështje të veçantë ose pyetje të ngritura nga personi i burimeve, dhe pastaj diskutim me audiencën e gjerë .	Studimi i rastit: Paraqitja e një problemi apo rasti për një grup për të analizuar dhe zgjidhur. Demonstrim: Lehtësuesi gojarisht shpjegon dhe kryen një akt, procedurë, apo proces. Lojëra, Përvoja të strukturuar: Pjesëmarrësittë marrë pjesë në një lojë që kërkon aftësi të veçanta, zakonisht të drejtuara nga ligjëruesi. Simulimi: Pjesëmarrësit mësojnë shkathtësi në një mjedis që simulon vendosjen e vërtetë ku aftësitë janë të nevojshme. Ekipet e Mësimi/Mësimdhënies: Punoni në bashkëpunim, grupe të vogla me nga 3-6 persona dhe secili jep mësim dhe ndihmon njëri-tjetrin në zhvillimin e aftësive. Aktivitetet e përshtatshme për të ndjekur dhe praktikuar aftësitë: Projektet e zbatueshme: Aktivitetet të cilat u mundësojnë pjesëmarrësve për të praktikuar aftësitë në kontekstin e tyre dhe situatat gjatë trajnimit. Praktikë: Aktivitetet specifike për të aplikuar mësimin pas trajnimit në kontekstin e punës	Përgjigjja Rrethore: Pyetjet e paraqitura për anëtarë të një grupi të ulur në një rreth, çdo personi nga ana e tij i jap një përgjigje. Në udhëtime në terren: Duke parë ose përjetuar situata të dorës së parë për vëzhgim dhe studim. Lojëra: Përjetimi i një loje dhe diskutimi për zbatueshmërinë e saj në jetën e përditshme. Diskutime Grupore: Shkëmbim i ndërsjellët i ideve dhe mendimeve nga anëtarët e grupeve të vogla (8-20 persona) mbi një problem apo një çështje të interesit të përbashkët për 10 deri në 40 minuta në varësi nga madhësia e grupit. Luajtje Rolesh: Dramatizim aty për aty të një problemi ose situatë pasuar me diskutime. Simulimi: Përvoja në një situatë sa më reale të jetë e mundur, e ndjekur me diskutim. Skeq: i shkurtër, pas prezantimit dramatik të mbahet një diskutim.

Moduli 4

Edukatorët e të Drejtave të Njeriut dhe Arti i Udhëheqjes

Dita 4 Moduli 4: Edukatorët e të Drejtave të Njeriut dhe Arti i Udhëheqjes

Aktiviteti 1 min	Edukatorët e DNJ: Vlerat dhe Besimet Kryesore	3	0
Aktiviteti 2 min	Vendosja e Atmosferës	4	5
Aktiviteti 3 15 min	Dilemat e Udhëheqjes	1	orë
Aktiviteti 4 min	Zgjedhja e Konfliktit në EDNJ dhe Punën për DNJ	4	5

Pasqyra

Në modulin paraprak pjesëmarrësit kanë reflektuar mbi karakteristikat e edukatorit efektiv të drejtave të njeriut bazuar në informacionin që ata kanë dhënë në vlerësimin para trajnimit.

Në këtë modul, pjesëmarrësit do të kenë mundësi për të thelluar këtë reflektim dhe nxjerrë disa konkluzione mbi mendimet e tyre personale në çështjet e të drejtave të njeriut, aftësinë e tyre për menaxhimin e konflikteve që lindin gjatë trajnimit, perceptimet e tyre dhe supozime në lidhje me nxënësit e tyre si dhe lehtësimet e tyre individuale që ndikojnë në efektivitetin e tyre si ligjërues

Aktiviteti 1 Edukatori mbi të drejtat e njeriut: Vlerat dhe besimet themelore

Objektiva Të zbërthehen vlerat dhe besimet themelore të edukatorëve të drejtave të njeriut se si duhet zhvilluar trajnimi

Koha 30 min

Përshkrimi

Hyrje

Vlerat tona thelbësore dhe besimet në lidhje me atë se si duhet të mbahet një trajnim ndikojnë në mënyrë që të planifikojmë dhe kryejmë një sesion trajnimi të drejtave të njeriut. Po ashtu, kjo ndikon mbi atë se si ne sillemi kur e udhëheqim një trajnim duke përfshirë ndërveprimet tona me pjesëmarrësit.

Në Modulin 1 ju është kërkuar që të reflektoni mbi atë që bën një ligjërues efektiv. Ne tani do të përpiqemi për të thelluar këtë diskutim duke reflektuar mbi pikëpamjen tonë si ligjërues të edukimit për të drejtat e njeriut.

Udhëzime

Në pjesën A, ju do të mbani një ushtrim të vazhdimet.

Në Pjesën B, ligjëruesi do të drejtojë një diskutim në grup të madh mbi vlerat dhe besimet e ligjëruesit.

15 min

Pjesa A Vazhdimi

Ligjëruesi fillon duke bërë një stërvitje të vazhdimësisë, që të ketë grupi mundësi të shqyrtojë disa nga vlerat dhe besimet e tyre themelore si ligjërues të edukimit për të drejtat e njeriut.

Ligjëruesi do të lexojë një seri të deklaratave (shih faqen tjetër). Ju do të tregoni përgjigjen tuaj për çdo deklaratë, duke vendosur veten së bashku në një linjë imagjinare zgjeruar nga njëra anë e dhomës në anën tjetër.

Pozicioni që ju zgjidhni përgjatë vijës do të tregojë pozicionin tuaj në lidhje me deklaratën. Njëra anë e dhomës do të përfaqësojë një reagim pozitiv dhe të fuqishëm ndërsa ana tjetër një përgjigje negative, gjersa mesi i dhomës është për përgjigjet diku në mes të dy skajeve.

Pas çdo deklarate, ligjëruesi do të pyes pjesëmarrësit e ndryshëm pse ata janë atje ku ata janë përgjatë vazhdimet

Lista e deklaratave në lidhje me vlerat dhe besimet e ligjëruesit

- Gjithkush mund të jetë një ligjërues i mirë.
- Trajnimi duhet të jetë i kënaqshëm.
- Metodot dhe aftësitë përfaqësojnë pjesën më të rëndësishme të trajnimit

- Personaliteti i ligjëruesit është qendror për suksesin e trajnimit.
- Aftësitë e ligjëruesit janë qendrore për suksesin e trajnimit.
- Një ligjërues duhet të lërë vlerat e tij / saj personale në shtëpi.
- Një ligjërues ka një sasi të pushtetit në grup.
- Një ligjërues duhet ti pëlqej të gjithë pjesëmarrësit përndryshe rezultatet do të jenë të rrezikuara.
- Një ligjërues duhet gjithmonë të jetë i përgatitur për t’iu përgjigjur nevojave të pjesëmarrësve.
- Një ligjërues duhet të ju ndihmoj pjesëmarrësve të arrijnë rezultatet që ata duan të arrijnë
- Në një sesion të trajnimit, pjesëmarrësit duhet të pranojnë “receta”.
- Qëllimi i çdo trajnimi është zhvillimi personal.
- Një ndërmjetës i mirë zhvillon marrëdhënie miqësore me të gjithë pjesëmarrësit.
- Një ndërmjetës kurrë nuk duhet të pranojë mungesën e njohurive ose përvojën në një fushë të caktuar, sepse kjo do të dëmtojë rëndë besueshmërinë e tij / saj me grupin.
- Një ligjërues duhet të jetë plotësisht neutral në marrëdhëniet e tij / e saj me pjesëmarrësit.
- Shumica e përgjegjësive për të mësuar bie mbi ligjërimin.
- Ligjëruesit femra dhe meshkuj ballafaqohen me sfida të njëjta.

Pjesa B Diskutim në Grup të Madh

Ligjëruesi drejton një diskutim në grup të madh duke shtruar pyetjet si më poshtë:

- A ka vlera dhe besime të tjera që ju konsideroni të jenë thelbësore të cilat nuk janë përmendur?
- Si ndërlidhen këto vlera dhe besime me parimet themelore të qasjes pjesëmarrëse?

Aktiviteti 2 Vendorsja e Atmosferës

Objektiva Të përshkruajmë rolin e ligjëruesit në vendosjen e një atmosfere të përshtatshme dhe të teknikave të përshtatshme për të rritur të mësuarit e pjesëmarrësve

Koha 45 min

Përshkrimi

Hyrje

Klima apo atmosfera e një sesioni trajnimi ka një ndikim të drejtpërdrejtë në nivelin e të mësuarit të pjesëmarrësve dhe të kënaqësisë së pjesëmarrësve me trajnimin. Përveç vetë objektit të mësuar, stili i ligjëruesit është një faktor kyç në vendosjen e atmosferës.

10 min

Pjesa A Diskutim

Diskutoni individualisht disa nga gjërat e një ligjëruesi që mund të vendosin një klimë që është e favorshme për mësim. Mbani në mend vlerat dhe besimet themelore që diskutoi grupi në Aktivitetin 1. Disa ide për vendosjen e atmosferës janë dhënë në Fletën Referuese 1: Stili i Trajnerit - Një element i rëndësishëm në vendosjen e atmosferës.

35 min

Pjesa B Diskutim në Grup të Madh

Ndani idetë tuaja me grupin e madh. Siguroni shembuj nga praktika juaj e udhëheqjes apo nga ky sesion apo sesione të tjera të trajnimit që ju keni marrë pjesë. Ligjëruesi do të kryesojë një diskutim të madh mbi udhëheqjen e grupit. Disa pyetje për të marrë në shqyrtim:

- Si një ligjërues, ju keni një ide të përgjithshme para seminarit për nevojat e mësimin për audiencën e synuar.
- A keni edhe ndonjë presupozim për vlerat, besimet, dhe qëndrimet e tyre? Si mund kjo të ndikojë në rolin tuaj si ligjërues?

Fleta Referuese 1: Stili i Trajnerit - Një element i rëndësishëm në vendosjen e atmosferës.

Gjëra për të bërë:

- Vendosni rolin tuaj në mendje.
- Vendosni pritjet dhe nevojat e pjesëmarrësve dhe pritjet tuaja si ligjërues. Siguroni se këto janë të njohura dhe kuptuara nga të gjithë në grup.
- Krijoni një atmosferë mbështetëse ku njerëzit ndjehen të lirë për të marrë rreziqe.
- Jini të ndjeshëm ndaj procesit të komunikimit, duke përfshirë gjuhën e trupit të pjesëmarrësve dhe vet tuajën
- Dëgjo me ndjeshmëri, mos ndërhyj
- Vlerësoni një ide që ju nuk pajtoheni me të
- Përdorni përforcim pozitiv (lavdërim, njohje)
- Tregoni që ju kujdeseni
- Merruni me pjesëmarrësit “e vështirë” në mënyrë të respektueshme
- Komunikoni sinqerisht atë që e dini dhe atë që ju nuk e bëni.
- Jeni energjik, energjia juaj ka të ngjarë ti zgjoj pjesëmarrësit.
- Përdorni akullthyes dhe / ose hapës qe mendoni se janë të përshtatshme dhe ju ndiheni se pjesëmarrësit do të jenë të rehatshëm.
- Merrni reagime gjatë aktiviteteve dhe në fund të çdo segmenti.
- Krijoni hapësirë për pyetje.
- Mësoni së bashku me grupin!

Aktiviteti 3 Dilemat e Ligjerimit

Objektiva Për të praktikuar teknikat për të adresuar situata problematike që mund të lindin gjatë sesioneve trajnuese

Koha 1 orë 15 min

Përshkrimi

Në VPT, pjesëmarrësve ju kërkua të përshkruajnë tri dilema të ligjërimit ose situata sfiduese që kanë përjetuar si ligjërues me përvojë. Pjesëmarrësit në këtë aktivitet do të ndajnë strategjitë për sfidat e trajtimit të tyre. Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesën A, ju do të punoni në grupe të vogla për të diskutuar se si të merreni me një numër të dilemave të udhëheqjes.

Në Pjesën B, çdo grup do të ndajë rezultatet e takimit të tyre para grupit të madh në një mënyrë kreative.

30 min Pjesa A Zgjedhja e Dilemave të ligjërimit – Punë në Grupe të Vogla

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në grupe të vogla sipas audiencës së synuar të trajnimit të tyre dhe cakton një ose dy raste për secilin grup. Gjashtë mostra të situatave janë dhënë më poshtë. Këto mund të zëvendësohen nga situatat e parashikuara nga pjesëmarrësit në vlerësimet e tyre para trajnimit.

Lexoni situatat e caktuara në grupin tuaj dhe diskutoni se si do ti trajtoni ato. Përgatituni për të paraqitur strategjitë tuaja para grupit më të madh në Pjesën B. Mbani mend që të jeni kreativ!

Situata 1

Pjesëmarrësit në grupin tuaj të trajnimit kanë qenë duke punuar në tri nën-grupe për një detyrë të veçantë për rreth një orë. Ka 45 minuta në dispozicion për të tri grupet për të paraqitur rezultatet e takimit të tyre të grupeve të tjera.

Grupi 1 ka përfunduar prezantimin e tyre për 10 minuta.

Grupi 2 tani është duke paraqitur dhe ata kanë pasur fjalën për mbi 20 minuta.

Prezantimi i tyre është shumë i angazhuar dhe nuk ka diskutim të gjallë.

Grupi 3 nuk ka paraqitur ende. Pjesëmarrësit do të pushojnë për drekë brenda 15 minutave.

Group 3 has not presented yet. Participants will break for lunch in 15 minutes.

Çfarë do të bëni? Shpjegoni logjikën e vendimit tuaj.

Situata 2

Pjesëmarrësit në grupin tuaj të trajnimit janë të angazhuar në një diskutim për një temë që është me interes të veçantë për ju. Për më tepër, ajo është një fushë në të cilën ju keni shumë përvojë. Ju nuk pajtoheni me disa gjëra që janë duke u thënë.

Çfarë do të bëni? Shpjegoni logjikën e vendimit tuaj.

Situata 3

Ju jeni duke udhëhequr një sesion të trajnimit për të drejtat e njeriut. Në grupin tuaj ka një numër të ndryshëm të pjesëmarrësve që janë duke ndikuar në shpërndarjen e qetë të trajnimit. Një përshkrim i tre prej këtyre pjesëmarrësve është dhënë më poshtë.

Medyshësi

Një pjesëmarrës është i trembur, heziton dhe shpesh qëndroni i heshtur. Është e lehtë të harrohet se ky person është në grup.

Monopolizuesi

Një tjetër pjesëmarrës duket se ka një sasi të madhe për të thënë dhe do të marrë të gjithë kohën në dispozicion për diskutim nëse i lejohet.

Mos-dëgjuesi

Pjesëmarrësi i tretë tenton të ndërpres, ndërpre të tjerët, dhe kërcen të tjerët para se kanë pasur një shans për të përfunduar. Padurimi i këtij personi për të folur shpesh nuk u mundëson të tjerëve të dëgjojnë.

Çfarë do të bëni? Shpjegoni logjikën e vendimit tuaj.

Situata 4

Ju jeni duke udhëhequr një sesion të trajnimit për të drejtat e njeriut i cili ka sjellë së bashku pjesëmarrës nga institucione/organizata të ndryshme të vendit. Pjesëmarrësit që ndjekin trajnimin mbajnë pozicione shumë të ndryshme mbi çështjet gjinore. Gjatë seancës, një argument shpërthen rreth çështjes së gjinisë. Edhe pse ju jeni në gjendje për të kontrolluar atë, dinamika e grupit vazhdon të përjetojë efektet negative të këtij incidenti. Ju kuptoni se ai është duke ndikuar në suksesin e trajnimit.

Çfarë do të bëni? Shpjegoni logjikën e vendimit tuaj.

Situata 5

Ju jeni duke udhëhequr një trajnim 21-ditor projektuar nga dikush tjetër. Ju janë dhënë materialet e trajnimit vetëm për një ditë të trajnimit, zakonisht vetëm një ditë më parë dhe në disa raste vetëm gjatë sesionit të trajnimit.

Çfarë do të bëni? Shpjegoni logjikën e vendimit tuaj.

Situata 6

Ju jeni duke udhëhequr një sesion të trajnimit për të drejtat e njeriut. Në grupin tuaj, një numër i ndryshëm i pjesëmarrësve ndikojnë në shpërndarjen e qetë të trajnimit. Një përshkrim i tre prej këtyre pjesëmarrësve është dhënë më poshtë.

Këmbëngulësi

Një pjesëmarrës merr një qëndrim për një çështje dhe rrallë do të lëvizë nga ajo. Personi është aq këmbëngulës se që vështirëson përparimin e grupit.

Rrezuesi i Ideve

Një tjetër pjesëmarrës është shumë i zoti në vendosjen poshtë të ideve të pjesëmarrësve tjerë. Ky person gjithmonë ka të gatshëm një koment negativ i cili synon të parandalojë çdo ide që është e re apo e ndryshme.

Çfarë do të bëni? Shpjegoni logjikën e vendimit tuaj.

45 min

Pjesa B Ndarja e strategjive për të adresuar secilën situatë

Secili grup do të paraqesë nga ana e vet gjendjen e tyre dhe strategjitë e arritura para grupit të madh. Mos harroni të jetë kreativ dhe praktikoni teknikat të ndryshme të prezantimit (p.sh., luajtjen e roleve).

Pas çdo prezantimi në grupe të vogla, pjesëmarrësit kanë mundësi për të komentuar dhe të ofrojnë sugjerimet e tyre mbi situatat e trajtimit në fjalë. Shih Fletën Referuese 2: Aftësitë e Udhëheqjes.

Fleta Referuese 2: Aftësitë e Udhëheqjes

1. Këshilla për menaxhimin e kohës

- Shkurtoni kohën nga mesi i trajnimit, jo në fillim apo fund.
- Thjeshtëzoni detyrat (për shembull, eliminoni disa hapa në aktivitetet).
- Ulni sasinë e kohës në diskutimet në grupe të vogla.
- Ulni raportimin e kohës për grupin e madh.
- Sigurohuni të mbërrini në kohë dhe të respektoni planin (p.sh., pushimet, dreka, fundin e ditës).
- Bisedoni ndryshimet e nevojshme për aktivitetet e planifikuara me pjesëmarrësit.

2. Përdorni teknika të ndryshme për të përfshirë të gjithë pjesëmarrësit

- Ndryshoni përbërjen e grupeve të punës në grup të vogël.
- Caktoni rolet për pjesëmarrësit në grupe të vogla (ligjërues, mbajtës të kohës, mbajtës shënimesh, zëdhënës, etj).
- Inkurajoni metoda të ndryshme të raportimit të punës në grup.
- Krijoni marrëveshje për formën e uljës që nxit diskutimet në grup.

3. Këshilla mbi pjesëmarrjen e ligjëruesit në diskutim

- Si ligjërues, ju sjellin aftësi dhe dituri të veçanta për një sesion trajnimi. Sfidat është që të ofroni përvojën tuaj strategjikisht dhe me respekt.
- Përmbledhni diskutimet për t'u siguruar që të gjithë kanë kuptuar dhe mbani diskutimet në drejtimin e dëshiruar. Në rast se ka mosmarrëveshje, nxjerrni konkluzione.
- Parafrazoni deklaratat e pjesëmarrësve për të kontrolluar të kuptuarit tuaj dhe përforcuar deklaratat.
- Bëni pyetje që nxisin përgjigjet reflektive, të tilla si pyetjet e hapura-mbyllura.
- Mos u përgjigjini vetë të gjitha pyetjeve. Pjesëmarrësit mund të përgjigjen pyetjeve të njëri-tjetrit.
- Pyetni pjesëmarrësit nëse ata bien dakord me një deklaratë që bën dikush.
- Sigurohuni që pjesëmarrësit të flasin më shpesh se sa që ju bëni

4. Këshilla për mbajtjen e prezantimeve

- Praktikoni prezantimin tuaj disa herë.
- Sigurohuni që përmbajtja dhe stili i prezantimit ju përgjigjet nevojave të audiencës.
- Mbani kontakte të rregullta sy me sy me audiencën (pjesëmarrësit).
- Përdorni një ton bisedor.
- Transmetoni entuziazmin tuaj për materiale dhe audiencën.
- Pyesni audiencën rregullisht nëse ata mund të dëgjojnë dhe nuk shohin gjithçka.
- Lëviz me dashje rreth dhomës dhe përdorni gjeeste natyrore. Shmangni lëvizjeve dhe gjeesteve që mund të tërheqin vëmendjen.
- Komunikoni me pjesëmarrësit për të krijuar marrëdhënie pozitive me ta

5. Këshilla mbi përdorimin e mjeteve vizuale (dërrasë të zezë, letër të madhe, prezantim me kompjuter)

- Përdorimi i mjeteve vizuale për të stimuluar dhe të përqendruar vëmendjen e pjesëmarrësve.
- Kontrolloni pajisjet para seancës për t'u siguruar që ato punojnë dhe ju dini se si t'i përdorni ato.
- Nxitni pjesëmarrësit për të marrë shënime.
- Bëni çdo pamje të dukshme.
- Tregoni gradualisht informacionet vizuale dhe jo të gjitha menjëherë.
- Ofroni doracak të prezantimeve në kompjuter (p.sh., PowerPoint) me hapësirë për shënime shtesë.

Aktiviteti 4 Ballafaqimi me Konfliktin në EDNJ dhe Punën për të Drejtat e Njeriut

Objectiva Për të identifikuar mënyrat e adresimit të konfliktit që lind gjatë një sesioni të trajnimit dhe të shqyrtojë se si vlerat dhe qëndrimet tona ndikojnë mbi mënyrën se si i qasemi konfliktit ndër-personal

Koha 45 min

Përshkrimi

Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesën A, ligjëruesi do të drejtoj një aktivitet demonstrues.

Në Pjesën B, ligjëruesi do të drejtoj një reflektim në grup të madh.

10 min Pjesa A Aktivitet Demonstrues – “Rrëzimi i Duarve”

Para fillimit të aktivitetit, ligjëruesi siguron që individët nuk kanë ndonjë shqetësim me kontakt fizik. Nëse shqetësimet lindin në çdo moment gjatë aktivitetit, ligjëruesi adreson ato para se të vazhdohet, p.sh., vendosni një leckë apo një fletore në mes të dy pëllëmbëve e individëve

1. Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në dy grupe duke përdorur një metodë të rastit (p.sh., duke numëruar 1, 2, 1, 2)

- Grupi i parë do të jetë Grupi A ose mollë, ose blu, etj
- Grupi i dytë do të jetë Grupi B ose portokall, ose i kuq, etj

2. Secili grup formon një linjë të drejtë duke qëndruar krahu për krahu, sup më sup përball me një grup tjetër. Nuk duhet të jetë një distancë prej një gjatësie krahu midis dy linjave.

3. Ligjëruesi pyet pjesëmarrësit për të vënë pëllëmbët e tyre kundër pëllëmbëve të personit përball tyre, duke u prekur vetëm pak. Ligjëruesi demonstron këtë duke bërë atë me një bashkë-udhëheqje apo me ndihmën e një nga pjesëmarrësve. Nuk duhet folur apo përdorur forma tjera të komunikimit gjatë këtij aktiviteti (p.sh., nuk ka gjuhë të shenjave, kontakt me sy).

4. Ligjëruesi udhëzon pjesëmarrësit në grupin A të shtyjnë duart kundër personit përball tyre nga Grupi B për disa sekonda. Pastaj, ai / ajo kërkon që të ndalet, duke i ulur duart e tyre dhe të qëndrojnë në pozicionin e tyre në këmbë.

5. Ligjëruesi ju kërkon disa pjesëmarrësve të grupit A të konsiderojnë pyetjet e mëposhtme:

- Shpjegoni se çfarë personi keni pasur para jush nga Grupi B ka bërë kur keni filluar të shtyni kundër tyre.
- A e keni vërejtur ndonjë rezistencë tek ju? A ka përballuar dhe pastaj ka ndryshuar qasjen e tyre?

6. Ligjëruesi pastaj pyet disa pjesëmarrës në grupin B të marrin në konsideratë pyetjen e mëposhtme:

- Shpjegoni se si reagues kur personi para jush nga Grupi A filloi të shtyjë pëllëmbët e tyre kundrejt tuajave.

7. Ligjëruesi pastaj pyet grupin e madh, pyetjet e mëposhtme:

- Cili është reagimi ynë fillestar kur dikush na shtyn? A është reagimi ynë i menjëhershëm për të shtyrë mbrapa, për t'i rezistuar? A janë reagimet tona natyrore?

8. Ligjëruesi pyet pjesëmarrësit të tregojnë llojet e tjera të veprimeve që mund të merren në këso situatash, të tilla si:

- Lëshimin e duarve
- Shtyni personin tjetër më shumë
- Kthehuni përreth
- Shpejt hidhuni nga rruga në mënyrë që personi që shtynë humb ekuilibrin
- Tërhiquni
- Angazhoni të tjera në një valle
- shtyni duart jashtë dhe përqafoji personin (demonstroni këto me një bashkë-ligjërues ose me një pjesëmarrës të gatshëm që kupton atë që ju jeni gati për të bërë)

35 min Pjesa B Përmbledhje dhe Reflektim

Ligjëruesi pyet pjesëmarrësit të mendojnë për kontekstin e punës së tyre për EDNJ dhe konsiderojnë llojet e situatave ku ata kanë hasur zhvillimin e disa “shtyrjeve”.

Pyetjet për ti shqyrtuar:

- Në kuadër të punës tuaj për EDNJ, në çfarë lloj situatash keni hasur disa “shtyrje”?
- Në çfarë mënyre “shtyni”?
- Në çfarë mënyrë ju “shtyjnë” të tjerët?
- Jepni shembuj të rezultateve të këtyre “shtyrjeve”.
- Çfarë alternativash keni gjetur të jenë efektive?
- Cilat janë disa nga gjërat që ju mund të bëni për të zvogëluar rezistencën?
- Cilat të drejta të njeriut janë shkelur shpesh në një konflikt të thellë ndërmjet njerëzve?

Ligjëruesi gjithashtu ju kërkon pjesëmarrësve të reflektojnë mbi pyetjet e mëposhtme:

- Si ndikoni në të kuptuarit dhe perceptuarit e pushtetit në mënyrën se si unë sillem në një konflikt?
- Në ndërveprimet e mia me të tjerët, çfarë janë disa gjëra që bëj që tentojnë të përkeqësojnë një gjendje konflikti?
- Cilat janë disa nga gjërat që bëj që tentojnë të sjellin një zgjidhje paqësore të konflikteve?
- Cilat janë lidhjet midis mënyrës se si i qasemi konfliktit ndër-personal dhe mënyrave që janë trajtuar në shkallë të gjerë të konflikteve (kombëtare dhe ndërkombëtare)?
- Kur nuk pajtoheni me dikë për një çështje ndjeheni i fortë për të, si ndikoni tek perceptimi mbi atë person?

Moduli 5

Modeli Juaj i Sesionit të Trajnimit

Dita 5 Moduli 5: Modeli Juaj i Sesionit të Trajnimit

Aktiviteti 1	Përpilimi i Modelit për Sesionin Tuaj të Trajnimit	2 orë
Aktiviteti 2	Prezantimi i Modeleve të Pjesëmarrësve për Sesione Trajnimi	1 orë 30 min
Aktiviteti 3	Cikli i Përmirësimit të Vazhdueshëm	45 min
Aktiviteti 4	Teknikat e Vlerësimit	45 min
Aktiviteti 5	Harta e të mësuarit	1 orë
Aktiviteti 6	Planifikimi i Sesionit Tuaj të Trajnimit	45 min
Aktiviteti 7	Vlerësimi i Trajnimit	30 min
Aktiviteti 8	Mbyllja e Trajnimit	15 min

Pasqyra

Qëllimi i këtij moduli...

Ne nuk kemi harruar që të përfshijmë qëllimin. Meqë ky është një trajnim i trajnerëve, ne do të pyesim dy pjesëmarrës vullnetarë të lexojnë këtë modul përpara kohe, me qëllim që të zhvillojë dhe të paraqesë një pasqyrë para grupit.

Për më tepër, qëllimi i këtij moduli është që pjesëmarrësit të përqendrohen në metodat efektive dhe efikase për matjen e rezultateve të punës së tyre dhe për të siguruar qëndrueshmërinë e EDNJ përmes planifikimit të mirëfilltë.

Aktiviteti 1 Kompletimi i Modelit Tuaj të Sesionit Trajnues

Objektiva të caktuar Të përpilohet një model i kompletuar i trajnimit për të drejtat e njeriut për një audiencë
Koha 2 orë

Përshkrimi

Ju do të punoni në grupe të vogla sipas audiencës së trajnimit tuaj për të zhvilluar një model të plotë për seancën tuaj të trajnimit duke bashkuar të gjithë punën që keni bërë gjatë rrjedhës së trajnimit. Një format është ofruar në Fletën e Punës 1 për t'ju udhëzuar në këtë proces. Referojuni prapa fletëve të punës nga ditët e mëparshme, shqyrtoni dhe bartni informacione tek fleta e punës 1, duke bërë ndryshimet e nevojshme.

Përgatituni për të paraqitur këto informacione për të gjitha grupet tjera. Përgatitni një version në letër të madhe të fletës tuaj të punës për prezantimin tuaj.

Fleta e Punës 1: Modeli Juaj i Sesionit Trajnues

Së bashku me anëtarët e grupit tuaj, zhvilloni një model të plotë për seancën tuaj të trajnimit duke bashkuar të gjithë punën që keni bërë gjatë 4 ditëve të fundit. Referoju- ni prapa planit të punës të trajnimit nga ditët e mëparshme. Shqyrtoni dhe transferoni informacione mbi këtë punë duke bërë ndryshimet e nevojshme. Pyetjet u janë dhënë për t'ju drejtuar në këtë proces.

Hapat Kryesorë	Pyetjet që duhet të përgjigjeni	Modeli Juaj i Sesionit Trajnues
Hapi 1 Përshkrimi i AUDIENCËS SË SHËNJESTRUAR	<i>Kush janë pjesëmarrësit? Profesioni i tyre? Gjinia? Niveli i shkollimit? Çfarë problemesh kanë? Cili është konteksti në të cilin pjesëmarrësit punojnë?</i>	
Hapi 2 Vendosni NEVOJAT	<i>Cilat njohuri, aftësi dhe shkathtësi kanë nevojë pjesëmarrësit të zhvillojnë?</i>	
Hapi 3 Vendosni QËLLIMET DHE OBJKETIVAT	<i>Cilat nevoja do të adresoj trajnimi? • Sa i përket pjesëmarrësve? • Sa i përket situatës me të drejtat e njeriut? • Sa i përket agjendës me të drejtat e njeriut?</i>	
Hapi 4 Vendosni PËRMBAJTJËN	<i>Çfarë temash, çështjesh, dhe informacionesh do të përfshini? Çfarë përmbajtje do të vijë nga pjesëmarrësit? Çfarë përvoja e jashtme kërkohet? - Prezantimet? - Videot?</i>	
Hapi 5 Zhvilloni MATERIALET E TRAJNIMIT (materialet për të krijuar, materialet e gatshme, libri i leximit)	<i>Çfarë materialesh aktuale mund të përdoren? - Nga organizata juaj? - Nga burimet tjera? Çfarë materialesh (manual, doracak, mjete video/audio) nevojiten për tu zhvilluar? Çfarë materiali leximi duhet të përfshihet?</i>	

Hapi 6 Vendosni KORNIZËN KOHORE	<i>Numri i ditëve?</i> <i>Orë për ditë?</i> <i>A është koha reale në krahasim me përmbajtjen që doni të mbuloni?</i>	
Hapi 7 Përpiloni VEGLAT E VLERËSIMIT DHE VAZHDIMËSISË Vendosni Strategjitë për të Bartur Dijen	<i>Çfarë informacionesh doni të merrni nga vlerësimi?</i> <i>Si do të përdorni informacionet?</i> <i>Çfarë lloj instrumentesh do të përdorni?</i> <i>Çfarë aktiviteteesh përcjellëse do të planifikoni?</i> <i>Çfarë strategjish do të përdorni për të ngritur bartjen e dijës?</i>	

Aktiviteti 2: Prezantimi i Modelit të Pjesëmarrësve për Sesionin e Tyre Trajnues

Objektiva Të prezantojnë pjesëmarrësit modelet e tyre të sesionit të trajnimit dhe të pranojnë komente

Koha 1 orë 30 min

Përshkrimi

Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.
Në Pjesën A, ligjëruesi do të rishikojë udhëzimet e dhëna dhe do të pranojë komentet.
Në pjesën B, ju do të prezantoni modelin tuaj të sesionit trajnues

10 min **Pjesa A Dhënia dhe Marrja e Komenteve – Diskutim në Grup të Madh**

Në përgatitjen për Pjesën B, ligjëruesi drejton një diskutim në grup të madh për dhënien dhe marrjen e komenteve. Disa udhëzime janë dhënë në Fletën Referuese 2: Përmbledhja e suksesshme.

Pyetjet për të shqyrtuar:

- Cili është qëllimi i dhënies dhe marrjes së komenteve?
- Cilat janë disa nga mënyrat më efektive të dhënies dhe marrjes së komenteve?

1 hr 50 min **Pjesa B Prezantim dhe Diskutim në Grup**

Secili grup nga ana e tij paraqet modelin e sesionit të trajnimit të tyre duke përdorur një version të fletës së punës 1 në letër të madhe (10 min për grup).

Përgjatë prezantimit të grupeve, pjesëmarrësit e tjerë përgatiten për të dhënë reagimet e përshtatshme. Fleta e Punës 2 është parashikuar për këtë qëllim. Ligjëruesi do të sigurojë pjesëmarrësit me kopje të mjaftueshme të fletës së punës 2.

Pas çdo prezantimi, ligjëruesi i fton pjesëmarrësit e tjerë për të komentuar (5 min).

Pasi të gjitha grupet janë paraqitur, koha e mbetur do të përdoret për çdo grup të ndryshojë modelin e tyre të trajnimit bazuar në përshtypjet e marra.

Fleta e Punës 2: Tabela e Reagimeve

Hapat kryesor	Jo/Deri diku/ Po	Komente
Hapi 1 AUDIENCA NË SHËNJESTËR A janë gjetur njerëzit e duhur?		
Hapi 2 Vendosni NEVOJAT A janë identifikuar qartë nevojat e audiencës së gjetur?		
Hapi 3 Vendosni QËLLIMET DHE OBJEKTIVAT A është e qartë çfarë duhet të arrihet?		
Hapi 4 Vendosni PËRMBAJTJËN A përmbush përmbajtja nevojat e audiencës?		
Hapi 5 Zhvilloni MATERIALET E TRAJNIMIT A është i përshtatshëm materiali i trajnimit për audiencën në shënjestër?		
Hapi 6 Vendosni KORNIZËN KOHORE A është korniza kohore e përshtatshme?		
Hapi 7 Përpiloni VEGLAT E VLERËSIMIT DHE VAZHDIMËSISË dhe STRATEGJITË PËR TË BARTUR DIJËN A janë veglat e strategjive dhe strategjitë të përshtatshme dhe efektive?		

Aktiviteti 3: Cikli i Përmirësimit të Vazhdueshëm

Objektiva Të gjendet një model për vlerësim të mësuarit

Koha 45 min

Përshkrimi

Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesa A, ju do të ndani përvojën tuaj me vlerësimin e tanishëm edukativ.

Në Pjesën B, ligjëruesi do të shqyrtojë llojet e ndryshme të vlerësimit në Ciklin e Përmirësimit të vazhdueshëm.

15 min Pjesa A Vlerësimi mësimor – Diskutim në Grup të Madh

Diskutoni përvojën tuaj me vlerësimin edukativ.

Pyetjet për të marrë në shqyrtim:

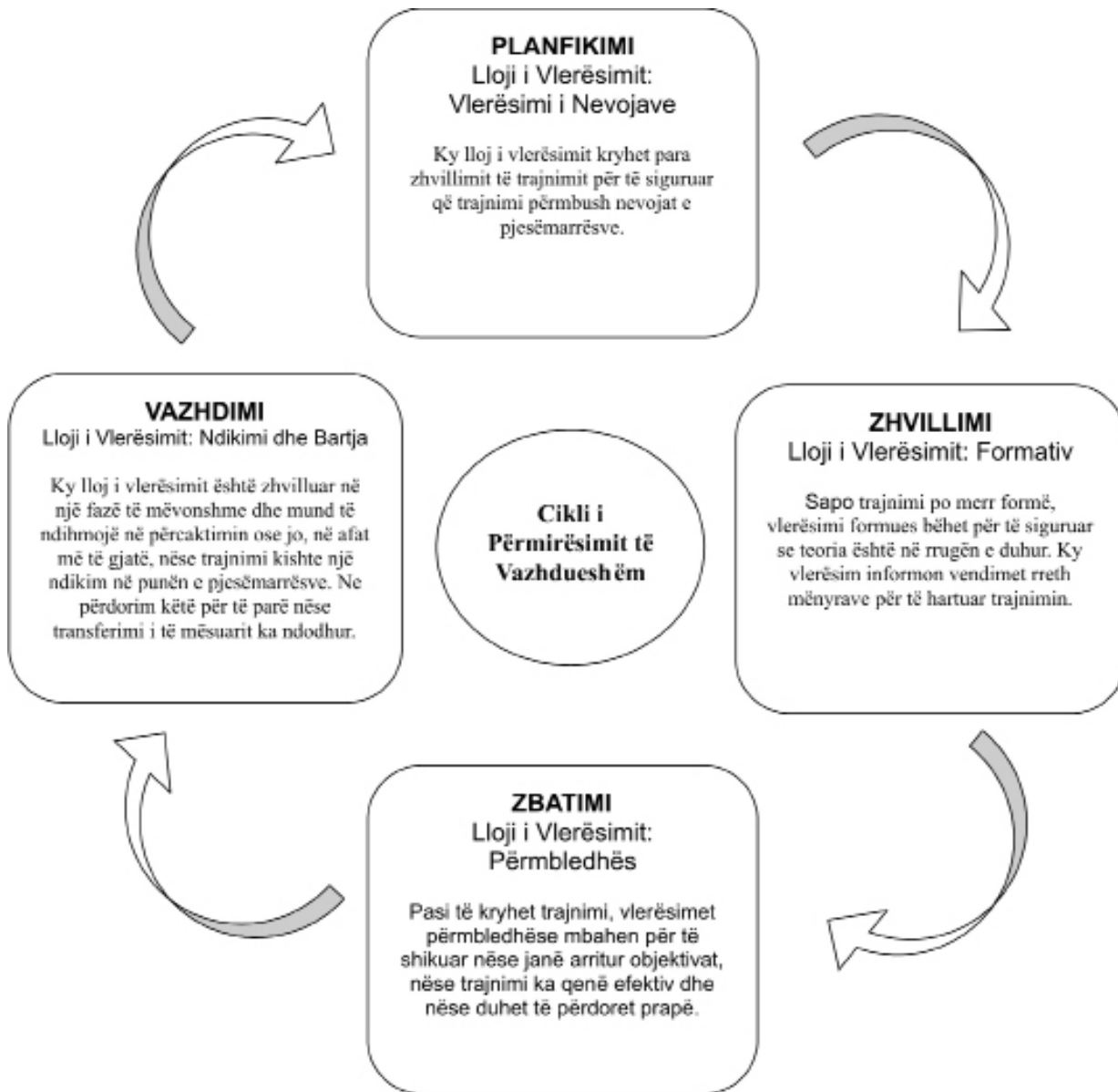
1. Çfarë do të thotë “vlerësimi edukativ”, për ju?
2. Pse vlerësojmë?

30 min Pjesa B Prezantim: Cikli i Përmirësimit të Vazhdueshëm

Ligjëruesi shqyrton llojet e ndryshme të vlerësimit në ciklet siç janë përshkruar në Fletën Referuese 1: Cikli i Përmirësimit të Vazhdueshëm.

Ligjëruesi pastaj pyet pjesëmarrësit për të ndarë përvojat e tyre në përdorimin e llojeve të ndryshme të vlerësimit në trajnimin e tyre.

Fleta Referuese 1: Cikli i Përmirësimit të Vazhdueshëm

* Adopted from: Training of Trainers: Designing and Delivering Effective Human Rights Education”, developed in 2007 by the Equitas - International Centre for Human Rights Education

Aktiviteti 4: Teknikat e Vlerësimit

Objektiva Për të zhvilluar dhe forcuar shkathtësitë për vlerësimin e trajnimit

Koha 45 min

Përshkrimi

Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesën A, ju do të punoni në grupe të vogla për të diskutuar mbi avantazhet dhe dis-avantazhet e teknikave të ndryshme të vlerësimit.

Në Pjesën B, ju do të ndani idetë tuaja me grupin e madh.

15 min Pjesa A Vërtetimi i Teknikave të Vlerësimit – Punë në Grupe të Vogla

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në grupe të vogla dhe cakton dy nga teknikat e vlerësimit të renditura në fletën e punës 2 për çdo grup. Diskutoni teknikën duke iu përgjigjur pyetjeve të dhëna.

Jo çdo teknikë është e përshtatshme për çdo kontekst ose qëllim

- Kur do të kishit përdorur teknikën e caktuar në grupin tuaj? Cilët faktorë do të ndikonin në zgjedhjen tuaj?
- Cilat janë avantazhet dhe dis-avantazhet e teknikës?
- Si mund që të dhënat e mbledhura përmes kësaj teknike të përdoren për të përcaktuar rezultatet afatgjata apo ndikimin?

Shënoni përgjigjet tuaja në Fletën e Punës 2 dhe jepni shembuj ku është e mundur.

45 min Pjesa B Diskutim në Grup të Madh

Ndani rezultatet e diskutimit tuaj në Pjesën A me grupin e madh.

Aktiviteti 5: Bartja e të mësuarit

Objektiva Për të vërtetuar konceptin e bartjes së të mësuarit dhe të zhvillohen ide se si të promovohet bartja përgjatë të gjitha fazave të ndryshme të ciklit të zhvillimit të projektit edukativ.

Koha 1 orë

Përshkrimi

Çfarëdo përmbajtje apo teme e një ngjarjeje të veçantë të trajnimit, pjesëmarrësit duhet të jenë në gjendje të ndërmarrin veprime kur ata kthehen në organizatën apo punën e tyre. Kjo është masë e madhe e suksesit të çdo aktiviteti trajnues.

Ky aktivitet është i ndarë në tri pjesë.

Në Pjesën A, ju do të diskutoni konceptin e bartjes së mësimit.

Në Pjesën B, ju do të punoni në grupe të vogla sipas audiencës së trajnimit tuaj ku do të zhvilloni strategji për nxitjen bartëse në aktivitetet e trajnimit tuaj.

10 min Pjesa A Koncepti i bartjes – Diskutim në Grup të Madh

Ligjëruesi i fton pjesëmarrësit të ndajnë idetë e tyre në kuptimin e bartjes në kontekstin e trajnimit. Shih Fletën Referuese 2: Koncepti i Bartjes. Pyetjet për të marrë në shqyrtim:

- Çfarë kuptojmë me “bartje” në kontekstin e trajnimit?
- Pse konsiderohet bartja si një pjesë e rëndësishme e trajnimit të drejtave të njeriut?
- Çfarë mund trajnerët të bëjnë për të siguruar se të mësuarit është i bartshëm?
- Në çfarë faze të ciklit të zhvillimit të projektit edukativ trajnerët duhet të mendojnë për bartjen?
- Mendoni përsëri për “të mësuarit spiral”. Në çfarë momenti në spirale ndodhë bartja e të mësuarit tek pjesëmarrësit?

15 min Pjesa B Diskutimi i Mënyrave për të Promovuar Bartjen – Diskutim në Grupe të Vogla

Ju do të punoni në grupe të vogla sipas audiencës së trajnimit tuaj.

Së bashku me anëtarët e grupit tuaj, diskutoni idetë për të promovuar transferimin e të mësuarit. Mendoni se si ju keni promovuar bartjen në trajnimin tuaj apo si do të bënit.

Mendoni për sa më shumë ide që të jetë e mundur, pa marrë parasysh kufizimet. Bëni një listë të anëtarëve të grupit për të gjitha idetë tuaja në letër të madhe.

35 min Pjesa C Raportoni në Punën Grupore

Ligjëruesi do të ketë tri letra të mëdha të varura në ballë të dhomës - një me titull “Faza e Planifikimit”, e dyta me titull “Faza e Zhvillimit dhe Zbatimit” dhe e treta me titull “Faza e Vazhdimit”.

Ligjëruesi pastaj do të shkojë nëpër çdo fazë, duke kërkuar nga secili grup idetë e diskutuara.

Ligjëruesi do të kryesojë një diskutim në grup të madh për të shqyrtuar idetë e ardhura nga grupet dhe do të diskutojë mundësitë të cilat janë më të realizueshme dhe efektive. Ide të tjera mund edhe të shtohen. Diskutoni se si të zbatohen për kontekstin tuaj.

Fleta Referuese 2: Koncepti i Bartjes

1. Çfarë është bartja e trajnimit?

- A është e bartja apo zbatimi i të mësuarit që ndodh gjatë një sesioni trajnimi për situatën e punës ose një kontekst i të vërtetës. Është aplikimi i mësimit në veprim.
- Bartja ka të ngjarë të ndodh kur trajnimi adreson nevojat e pjesëmarrësve dhe është i përshtatshëm për kontekstin në të cilin ata punojnë.
- Trajnerët duhet të mendojnë për bartjen gjatë gjithë fazave të projektimit të trajnimit - planifikimit, zhvillimit, zbatimit dhe vazhdimet

2. Faza e Planifikimit

- Përfshini grupet nga fillimi për të përcaktuar:
- Kush ka nevojë për trajnim
- o Çfarë lloj trajnimi është i nevojshëm
- Si duhet përshtatur metodat e trajnimit dhe materialet për vlerat dhe kontekstin kulturor
- Mblidhni informacion në lidhje me mjedisin e pjesëmarrësve për të siguruar se trajnimi është i përshtatshëm për këtë mjedis.
- Mblidhni informacione në lidhje me situatën e të drejtave të pjesëmarrësve:
- Cilat shkelje të drejtave prekin ata?
- Çfarë të drejta të njeriut do të ndikojnë ato?
- Mbi çfarë situatash të drejtave të njeriut mund të kenë ndikim?
- Çfarë pengon ose ndalon këta pjesëmarrës nga veprimi për të ndryshuar gjendjen e tyre?
- Cilët janë faktorët historik, kulturor, fetar ose ideologjik që mund të shpjegojnë pranimin e shkeljeve të drejtave të njeriut të tyre?

3. Faza e Zhvillimit dhe Zbatimit

- Definoni synimet dhe objektivat në mënyrë që pjesëmarrësit të kuptojnë atë që ata do të fitojnë duke marrë pjesë në sesionin e trajnimit.
- Përpiloni një aktivitet ku pjesëmarrësit bëjnë pjesë:
- o Çfarë duan të mësojnë prej këtij trajnimi
- o Çfarë ata dëshirojnë të jenë në gjendje të bëjnë si rezultat i këtij trajnimi
- o Çfarë ata mund të kontribuojnë në këtë trajnim
- Përqendrohuni në disa koncepte dhe aftësi kyçe që kanë më shumë gjasa që do të aplikohen pas trajnimit. Theksoni se si ti aplikojnë ato.
- Ofroni mundësi për praktikimin e aftësive të reja në mënyrë që trajnerët të gjykojnë nivelin e suksesit apo vështirësitë e pjesëmarrësve, dhe pjesëmarrësit mund të bëjnë pyetje, provojnë alternativa, fitojnë besim.
- Ofroni mundësi për të reflektuar në mënyrë që pjesëmarrësit mund të përcaktojnë se si do të integrojnë njohuri dhe aftësi të reja në kontekstin e tyre.
- Përpiloni një aktivitet ku pjesëmarrësit përgatisin një plan të veprimit se si ata do të aplikojnë atë që ata kanë mësuar gjatë trajnimit.

- Hartoni materiale para-kursit për pjesëmarrësit që të përgatiten për trajnim dhe për t'u dhënë atyre pasqyrë për atë që ata e dinë ose nuk e dinë për temën e trajnimit
- Siguroni materiale që pjesëmarrësit mund të përdorin kur ata kthehen në shtëpi (p.sh., një manual trajnimi, lexim të materialeve)

4. Faza e Vazhdimit

- Përpiloni një trajnim tjetër disa muaj pas trajnimit për të vazhduar procesin e të mësuarit.
- Mbani kontakte me pjesëmarrësit pas trajnimit dhe ofroni mbështetje të vazhdueshme në formën e materialeve, referencat, këshillimit, kontakteve, etj
- Hartimi i një seance për zgjedhjen e problemeve në të cilën pjesëmarrësit ndajnë fushat e sukseseve dhe vështirësive.
- Krijoni një rrjet ose shoqatë, ku pjesëmarrësit takohen në intervale të rregullta për rritjen e vazhdueshme dhe zhvillim.
- Zhvilloni një gazetë, një faqe interneti, ose një grup me e-mail ku pjesëmarrësit mund të ndajnë eksperiencat e tyre dhe të mësojnë nga njëri-tjetri.
- Në vend të kryerjes së trajnimit gjatë një periudhe të shkurtër kohe, shtrini datat e trajnimeve gjatë tërë vitit, në mënyrë që pjesëmarrësit të kenë kohë për të aplikuar aftësi të reja gradualisht.
- Vazhdoni të mblidhni informacione në lidhje me faktorët mjedisor që ndikojnë tek pjesëmarrësit tuaj në mënyrë që ju të mund tu ofroni atyre mbështetjen e duhur të vazhdueshme.
- Vlerësoni nëse pjesëmarrësit janë duke përdorur materialet e siguruar gjatë trajnimit. Nëse jo, modifikoni këto materiale dhe shpërndani sërish tek pjesëmarrësit

Aktiviteti 6: Planifikoni Vazhdimin e Trajnimit Tuaj për të Drejtat e Njeriut

Objektiva Të zhvillohet një plan për të vazhduar me trajnimin për të drejtat e njeriut

Koha 45 min

Përshkrimi

Hyrje

Vazhdimësia e planifikuar mirë është një komponentë e rëndësishme e trajnimit efektiv. Ndjekja sistematike pas trajnimit, disa javë apo muaj më vonë, ju lejon të kontaktoni me pjesëmarrësit, të vlerësoni kënaqësinë e tyre me trajnimin, dhe të mësoni nëse janë apo nuk janë në mënyrë efektive duke përdorur njohuritë dhe aftësitë e fituara gjatë trajnimit. Kjo gjithashtu ju lejon për të përcaktuar më tutje nevojat e trajnimit apo nevoja të tjera që ju mund të adresoni.

Udhëzime

Ky aktivitet është i ndarë në dy pjesë.

Në Pjesën A, ligjëruesi apo personi i burimeve do të prezantojë shembuj të aktiviteteve të mundshme për vazhdimësinë.

Në Pjesën B, ju do të zhvilloni idetë për vazhdimin e trajnimit tuaj dhe do të ndani ato me pjesëmarrësit tjerë në grupe të vogla.

15 min Pjesa A Prezantim: Idetë për vazhdimësi

Ligjëruesi ose personi i burimeve do të prezantoj disa ide lidhur me vazhdimësinë. Shih Fletën e Referuese 3: Aktivitetet vazhduese.

30 min Pjesa B Plani Juaj i Vazhdimësisë – Punë në Grupe të Vogla

Ligjëruesi i ndan pjesëmarrësit në grupe të vogla sipas audiences së trajnimit të tyre. Së bashku me anëtarët e grupit tuaj, identifikoni dy ose tri masa konkrete për ti ndërmarrë si vazhdimësi të trajnimit për të drejtat e njeriut. Regjistroni rezultatet e diskutimit tuaj në Fletën e Punës 3. Reflektoni për idetë e diskutuara në Pjesën A. Pastaj, ndani idetë tuaja me anëtarët e grupit tuaj.

Fletë Pune 3: Model për Sesionin Tuaj të Trajnimit – Plani për Vazhdimësi

Shkruani dy ose tri aktivitete të vazhdimësisë së trajnimit tuaj:

1. _____

2. _____

3. _____

Fleta Referuese 3: Aktivitete Vazhdimësie

Ide për Aktivitete Vazhdimësie

- Përgatitni dhe shpërndani një raport vlerësimi të sesionit të trajnimit
- Dërgo një pyetësor të vazhdimësisë deri gjashtë muaj dhe përsëri 24 muaj pas çdo sesioni trajnues për të vlerësuar përparimin e pjesëmarrësve që e kanë futur të mësuarit e tyre në praktikë
- Vlerësoni nëse pjesëmarrësit janë duke përdorur materialet e siguruar gjatë trajnimit. Nëse jo, modifikojni këto materiale dhe shpërndaj serish tek pjesëmarrësit
- Mbani kontakte me pjesëmarrësit pas trajnimit dhe ofroni mbështetje të vazhdueshme në formën e materialeve, referencave, këshillim, kontakte, etj
- Përpiloni një tjetër trajnim disa muaj pas trajnimit për të vazhduar procesin e të mësuarit
- Zhvilloni një gazetë, një faqe interneti, ose një LISTSERV ku pjesëmarrësit mund të ndajnë eksperiencat e tyre dhe të mësojnë nga njëri-tjetri.
- Hartoni një seancë për zgjedhjen e problemeve në të cilën pjesëmarrësit ndajnë fushat e sukseseve dhe vështirësive.
- Ndhmoni krijimin e një rrjeti ose shoqate, ku pjesëmarrësit takohen në intervale të rregullta për rritjen e vazhdueshme dhe zhvillim.
- Hartoni një problem-zgjidhje të seancës në të cilën pjesëmarrësit i ndajnë sukseset
- Në vend të kryerjes së trajnimit gjatë një periudhe të shkurtër kohore, shtrini datat e trajnimeve gjatë tërë vitit, në mënyrë që pjesëmarrësit të kenë kohë për të aplikuar aftësi të reja gradualisht.
- Vazhdoni të mbledhni informacione në lidhje me faktorët mjedisor që ndikojnë tek pjesëmarrësit tuaj në mënyrë që ju të mund tu ofroni atyre mbështetjen e duhur të vazhdueshme.
- Vlerësoni nëse pjesëmarrësit janë duke përdorur materialet e siguruar gjatë trajnimit. Nëse jo, modifikoni këto materiale dhe shpërndani sërish tek pjesëmarrësit.

Kritere për Zgjedhjen e Aktiviteteve Vazhduese

Aktivitetet e zgjedhura duhet të jenë:

- Në përputhje me objektivat organizative
- Koherente me udhëzimet strategjike organizative
- Koherente apo të plotësojnë aktivitetet organizative dhe programet
- Qëndrueshmëri

Procesi për Aktivitetet e Vazhdimësisë

- Identifikoni aktivitete vazhduese
- Vlerësoni mundësitë
- Vendosni objektivat
- Identifikoni partnerët
- Vendosni nivelin e përfshirjes (duke siguruar informata, kontakte, material, fonde, etj)

Fundi i Modullit

Koha 15 min

Përshkrimi

Vlerësoni aktivitetet e ndërmarra në Modulin 5.

4

PJESA E KATËRT

Ndërmarrja e veprimeve përmes projekteve të të mësuarit duke shërbyer

NË KËTË PJESË

- Mësuesit veprojnë
- Të rinjtë veprojnë
- Gratë veprojnë
- Modeli i të mësuarit duke shërbyer

Ide për të vepruar

Një nga elementet kryesore të edukimit për të drejtat e njeriut është marrja e veprimeve për të ushtruar në praktikë njohuri që lidhen me të drejtat e njeriut. Më poshtë ne do të paraqesim disa këshilla të mësuesve, të rinjtë, dhe gratë aktiviste mund të ndërmarrin veprime të thjeshta për promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut.

Mësuesit vepronë - Mësuesit mund të ndërmarrin veprimet e mëposhtme:

- Integrimi i ligjëratave për të drejtat e njeriut brenda klasës duke përdorur metoda ndërvepruese
- Mbrojnë të drejtat e nxënësve të tyre dhe avokojnë për raste të veçanta
- Organizimi i diskutimeve stimuluese për të drejtat e njeriut duke zbërthyer çdo javë një artikull të Deklaratës Universale të Drejtave të Njeriut
- Bisedoni për të drejtat e njeriut nëpërmjet mediave lokale dhe diskutimeve në radio
- Zhvillimi i shfaqjeve teatrale për të drejtat e njeriut dhe shfaqjen e tyre jashtë shkollës
- Organizimi i këshillave prindër-mësues-nxënës

Të rinjtë vepronë

Të rinjtë mund të marrin veprimet e mëposhtme:

- Organizimi i sesioneve me bashkëmoshatarë për të drejtat e njeriut në shkolla, qendra të komunitetit dhe qendra rinore
- Përpilimi i materialeve për edukimin për të drejtat e njeriut dhe shpërndarja e tyre për të tjerët dhe hapësira publike
- Organizimi i këshillave të drejtave të njeriut, klube të debatit dhe rrjete shoqërore si pjesë e shkollave dhe iniciativave të shoqërisë civile që synojnë promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut
- Organizimi i fushatave publike, protesta, dhe forma të tjera publike për të nxitur mobilizim dhe mbrojtje të drejtave të njeriut
- Bisedoni për të drejtat e njeriut nëpërmjet media lokale dhe diskutime në radio
- Zhvillimi i webfaqeve për të drejta të njeriut, hapësira në facebook, dhe forume të tjera të diskutimit për të promovuar të drejtat e njeriut
- Organizimi i takimeve, debateve, dhe ngjarjeve me komunitetin për të promovuar të drejtat e njeriut
- Organizimi i vizitave tek autoritetet lokale, policinë, dhe strukturat e drejtësisë për të diskutuar çështje të rëndësishme të drejtave të njeriut, veçanërisht të rëndësishme për të rinjtë dhe publikun e gjerë

Gratë vepronë

Gratë aktiviste mund të marrin veprimet e mëposhtme:

- Organizimi i sesioneve të edukimit për të drejtat e njeriut me gratë dhe vajza të reja në komunitete
- Përpilimi i materialeve të edukimit për të drejtat e gruas dhe shpërndarja e tyre tek gratë tjera dhe vënia e tyre në hapësirat publike
- Organizimi i këshillave për të drejtat e grave, klube të debatit dhe rrjetet shoqërore si pjesë e shkollave dhe iniciativave të shoqërisë civile në promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut
- Organizimi i fushatave publike, protesta, dhe forma të tjera publike për të nxitur mobilizimin

- dhe mbrojtjen e të drejtave të grave
- Bisedoni në lidhje me të drejtat e grave përmes mediave lokale dhe diskutime në radio
- Zhvillimi i webfaqeve për të drejtat e grave, hapësira në facebook, dhe forume të tjera të diskutimit për të promovuar të drejtat e grave
- Organizimi i takimeve, debateve, dhe ngjarjeve me komunitetin për të promovuar të drejtat e grave
- Organizimi i vizitave tek autoritetet lokale, policinë, dhe strukturat e drejtësisë dhe për të diskutuar çështjet e të drejtave të grave të rëndësishme
- Raportimi i problemeve gjinore tek autoritetet dhe rastet e dhunës në familje, zbatimi i ligjit

Të mësuarit duke shërbyer ²

Ashtu si të drejtat e njeriut, nuk ka asnjë përkufizim të vetëm për të mësuarit duke shërbyer. Kjo është pjesërisht për shkak se praktika e të mësuarit në shërbim është ende në zhvillim. Derisa kjo e bën të pamundur që të ketë një përkufizim për të gjitha projektet e të mësuarit duke shërbyer, është një koncept thelbësor në të cilin të mësuarit në shërbim është i bazuar dhe nga të cilat janë nxjerrë të gjitha përkufizimet:

Të mësuarit në shërbim lidh objektivat të mësuarit me objektivat e shërbimit me qëllim që pjesëmarrësit të fitojnë aftësitë, vlerat, dhe njohuri të mëdha ndërsa marrësi të përfitojë nga shërbimi i ofruar.

TMësuesit, të rinjtë dhe gratë aktiviste mund të përdorin qasjen e të mësuarit duke shërbyer në mbajtjen e edukimit dhe veprimt për të drejtat e njeriut. Më poshtë ne do të paraqesim një prezantim të gjerë të mësuarit në shërbim, zbatimin e tij, metodat dhe rezultatet e mundshme.

Në veçanti, të mësuarit duke shërbyer:

- Është një metodë ku nxënësit mësojnë dhe zhvillohen nëpërmjet pjesëmarrjes aktive në shërbime të organizuara thellësisht e të kryera për të plotësuar nevojat e komunitetit;
- Është e koordinuar me një shkollë fillore, shkollë të mesme, institucion të arsimit të lartë, ose shërbime dhe programe të komunitetit;
- Ndhmon nxitjen e përgjegjësisë qytetare;
- Është i integruar dhe përfshihet në programin akademik të studentëve, apo komponentët e edukimit të programit të shërbimit në bashkësi në të cilën pjesëmarrësit janë të regjistruar dhe japin kohë të strukturuar për nxënësit apo pjesëmarrësit që të reflektojnë mbi përvojën e shërbimit.
- Të mësuarit duke shërbyer mund të jetë i vendosur në shkolla apo në komunitet. Të mësuarit në shërbim të vendosur në shkolla është i lidhur me objektivat e programit, ku të mësuarit dhe shërbimi janë të përfshirë në sistemin shkollor. Pasurimi i partneritetit ndodhë kur shërbimi dhe të mësuarit janë të ndara në mes shkollës dhe një organizate të vendosur në komunitet.

Me secilën qasje disa elemente themelore duhet të përfshihen për sukses:

- Përgatitja dhe ndarja e njohurive të lidhura me objektivat e mësimit të ndodhë para se të realizohet shërbimi;
- Shërbimet e ofruara përmbushin nevojat e komunitetit, dhe
- Disa forma të reflektimit ndodhin gjatë dhe / ose pas projektit të shërbimit.
- Edukatorët mund të përfshijnë elemente të tjera të shumta në të mësuarit në një projekt shërbimi i ndërtuar mbi këto komponentë thelbësore të mësuarit, shërbyerit dhe reflektuarit.

Pse të mësuarit duke shërbyer

Për të shërbyer të tjerët nuk është vetëm një formë e bamirësisë ose ndjenjë-mirësie, është një rrugë me përgjegjësi shoqërore dhe qytetare. Kur jeni të lidhur ngushtë me të mësuarit në klasë ... ajo është një ideal për vendosjen e tejkalimit të hendekut midis klasës dhe rrugës, në mes të teorisë dhe praktikës së demokracisë. Shërbimi është një instrument për pedagogji qytetare Për t'i shërbyer komunitetit, forcimit të rinj në bashkësinë, të pranuarit e dallimeve, ata bashkojnë ndarjet, dhe në marrjen e përgjegjësisë individuale, ata e ushqejnë qytetarinë shoqërore.

Në një botë të përsosur nxënësit do të njohin dhe pranojnë dallimet tek të tjerët, qytetarët do të gjykojnë për mangësitë në strukturën shoqërore, të huajt do të trajtojnë njëri-tjetrin me respekt dhe dinjitet, dhe shumë më pak shkelje të drejtave të njeriut do të ndodhin. Ekspozimi i nxënësve me të drejtat e njeriut nëpërmjet të mësuarit duke shërbyer ka për qëllim jo vetëm rritjen e njohurive dhe vetëdijes, por edhe për të rritur ndjenjat e tyre të qytetarisë dhe përgjegjësisë shoqërore. Idealisht, edukatorët e të drejtave të njeriut duke ju prezantuar nxënësve do të ofrojnë një forum për ata për të adresuar këto çështje dhe për të kontribuar në gjetjen e zgjidhjeve të duhura. Të mësuarit duke shërbyer siguron një forum ideal për nxitjen e qëndrimeve të shëndetshme në mesin e nxënësve dhe angazhimin e tyre në veprimet me përgjegjësi shoqërore.

Të mësuarit duke shërbyer u mundëson nxënësve të aplikojnë shkathtësitë dhe njohuritë akademike ata mësojnë në të njëjtën kohë në klasë. Projektet e të mësuarit duke shërbyer shpesh kërkojnë përdorimin e hulumtimeve, aftësitë analitike dhe në shkrim, aftësi organizative dhe udhëheqëse, si dhe shprehje artistike.

Nisja e projektit

Si të nisim një projekt të mësuarit duke shërbyer?

Para se të nisët një projekt i të mësuarit duke shërbyer duhet pasur parasysh shumë gjera. Teknikisht ka tri palë të përfshira

- 1) Shkolla apo organizatat që punojnë për edukimin e nxënësve,
- 2) Nxënësit, dhe
- 3) Agjencia marrëse e shërbimit.

1. Me qëllim që të ndihmojë në krijimin e një projekti të suksesshëm, nevojat e të tri palëve duhet të merren në konsideratë. Të listuara më poshtë janë komponentët që do të ndihmojnë të krijohet një projekt i mirëfilltë i të mësuarit duke shërbyer.

2. Pjesëmarrja angazhuese - Angazhoni nxënësit që nga fillimi. Nxënësit janë ata që në të vërtetë ofrojnë shërbime, prandaj ata duhet të jenë të angazhuara në procesin e përcaktimit se çfarë shërbimi do të ndërmerret. Edhe në qoftë se mësuesi ka nevojë për të krijuar një listë të projekteve të mundshme fillestare, nxënësit duhet të informohen se pse disa ide janë në listë dhe disa të tjerët nuk janë, dhe ata duhet të angazhohen në një proces për të vendosur mbi projektin e zgjedhur të shërbimit. Ky angazhim jo vetëm u ofron nxënësve ndjenjën e fuqizimit dhe të pronësisë mbi projektin, por edhe u ofron më shumë mundësi për të mësuar. Përveç kësaj, nxënësit mund të përdoren edhe si një burim.

Bashkëpunimi - Ndërtimi i partneriteteve me komunitetin. Edhe pse jo në çdo rast, në shumicën e rasteve shërbimet do të realizohen përmes një agjencie të komunitetit. Ndërtimi i partneriteteve me agjencitë e komunitetit nga fillimi do të sigurojë marrëdhënie më të suksesshme. Gjersa është e vërtetë se agjencitë që përfitojnë nga një shërbim kanë nevojë, ata shërbejnë edhe si forum për nxënësit. Agjencitë

e komunitetit mund të jenë të dobishme në vlerësimin e nevojave të projekteve të ndryshme që ju mund t'i merrni parasysh. Kjo është një komponentë shumë e rëndësishme e partneritetit për shkak se shërbimet e ofruara duhet të adresojnë një nevojë të vërtetë në komunitet. Angazhimi i komunitetit nëpërmjet bashkëpunimit është mënyra më e mirë për të siguruar se ajo që ju e perceptoni të jetë një problem që në fakt është një problem në komunitet.

Me që ju mund të dëshironi të vlerësoni nevojat e komunitetit para se të filloni të punoni me përfituesin e veçantë që të mos humbet kohë dhe burime, ju mund të filloni duke ndërtuar marrëdhënie me një Qendër të Vullnetarëve, dhe klubet tjera lokale të djemve dhe vajzave.

- Çfarë dhe / ose si keni kontribuar?
- Si mund të kontribuojnë të tjerët?
- Si kanë ndryshuar perceptimet tuaja?
- Çfarë duhet të bëjmë për të mbrojtur të tjerët nga kjo çështje, ose zgjidhjen e më tejshme të kësaj çështjeje?
- Në qoftë se unë mund të ndryshojë diçka, do të ndryshojë ...
- Në qoftë se unë vendosi që në botë kjo çështje të jetë ndryshe sepse ...
- Në të ardhmen çfarë do të bëj unë për të ndihmuar?

3. Udhëtime pikturuese - nxënësit mund të fotografojnë gjatë gjithë projektit të shërbimit dhe planit mësimor dhe pastaj t'i varin në mur. Ata mund të vizatojnë piktura që përfaqësojnë përvojën e tyre. Materialet e nevojshme: kamera dhe filmi apo kamera e disponueshme, apo lapsa me ngjyra dhe letër

4. Reflektime duke ecur – Vendosni një copë letre në katër hapësira të ndryshme të dhomës. Çdo copë letër duhet të ketë një kohë të ndryshme apo element të projektit të shërbimit në krye. Për shembull, në qoftë se përdorni një aktivitet për Lexim për Demokraci në një copë letre mund të etiketohen "Të mësuarit çfarë është demokracia" dhe në një pjesë tjetër mund të etiketohen 'lexim për të tjerët'. Përdorni letër të madhe për të përfaqësuar katër periudha të ndryshme të projektit. Nxënësit do të udhëtojnë nga çdo copë letre në grupe dhe të shkruajnë një fjalë apo dy që përshkruan se si ato ndjehen gjatë kësaj periudhe të projektit. Ata po ashtu mund të lexojnë çfarë të tjerët ndjejnë gjatë të njëjtës periudhë kohe. Materialet e nevojshme: letra e madhe, ngjithës letre, dhe markera ose stilolapsa.

5. Rrethat – Një rreth bëhet duke shkruar nëpër dhomë shumë shpejt ku nxënësit thonë një fjalë. Rrethet mund të kenë një synim të ndryshëm çdo herë. Për shembull, një rrip mund të jetë 'një fjalë që përshkruan se si ju ndjeheni tani', 'një fjalë që përshkruan një ndjenjë keni pasur gjatë kësaj përvoje', ose 'një fjalë që përshkruan diçka që keni mësuar gjatë këtij aktiviteti. Materialet e nevojshme: asgjë.

6. Debat - Për këtë aktivitet nxënësit do të kenë një debat me njëri-tjetrin për çështje që ata kanë qenë duke studiuar. Për shembull, nxënësit mund të debatojnë pro dhe kundra lirisë së fjalës, ose ata mund të debatojnë pro dhe kundër për të bërë spanjollishten gjuhë të dytë zyrtare në Shtetet e Bashkuara. Gjersa shumica e të mësuarit në temë për t'u debatuar tashmë është bërë, ju ndoshta duhet të siguronit ca kohë shtesë hulumtimi për këtë aktivitet. Materialet e nevojshme: potencialisht asgjë nëse mendoni së nxënësve u janë dhënë informata të mjaftueshme nëpërmjet projektit të shërbimit dhe mësuarit, ose atyre ju nevojitet qasja në një bibliotekë, lajme, apo në internet.

7. Intervistë – Pyetni nxënësit të intervistojnë dikë për çështjen që ata kanë studiuar. Subjekt interviste mund të jetë një anëtar i familjes, një shok, ose dikush në komunitet. Këto intervista mund të përdorin formate të ndryshme. Një nga format është që nxënësit të intervistojnë një anëtar të familjes duke përdorur të njëjtën pyetje me të gjithë. Gjatë intervistës ata mund të ndajnë me subjektin informacionet që ata tashmë dinë në lidhje me këtë temë. Për shembull: Pyetje për subjektin e intervistës: **Çfarë është një refugjat? Nëse subjekti përgjigjet saktë atëherë bëjnë pyetjen pasuese**, nëse nxënësi nuk mund tu kallëzojë atyre çfarë është një refugjat me siguri sapo e kanë mësuar këtë. Pyetje për subjektin

e intervistës: Cilat janë disa rrethana që kontribuojnë për lëvizjen e refugjatëve? Përsëri, në qoftë se subjekti nuk e di, nxënësi mund të ndajë atë që sapo ka mësuar. Një tjetër format është intervistimi me dikë që do të ketë më shumë informacion mbi këtë temë dhe ta përdorin atë si një burim shtesë të mësimit për nxënësit. Një tjetër format është që nxënësit të zgjedhin dikë të intervistojnë dhe më pas të gjithë nxënësit të analizojnë intervistat që janë bërë dhe të dalin me disa konkluzione rreth këtyre intervistave. Materialet e nevojshme: pyetjet e intervistës, letër dhe lapsa.

8. Shkruani një libër për fëmijë - nxënësit mund të përcjellin atë që ata kanë mësuar dhe çfarë duan të tjerët të dinë për çështjen në fjalë duke shkruar një libër për fëmijë. Materialet e nevojshme: letër dhe lapsa.

9. Kolazh - Pyetni nxënësit të krijojnë një kolazh individual që përfaqëson çështje që ata kanë studiuar vetëm, apo klasa mund të bëjë një kolazh së bashku. Materialet e nevojshme: revista, markera, mbajtës posterash, ngjitës, foto nga interneti që mund të shtypen, gazeta.

10. Letra - nxënësit të shkruajnë letra ku falënderojnë partnerët e komunitetit (s). Ato të përfshijnë një gjë që ata e mësuan dhe një gjë që ata e vlerësojnë për partnerin. Një ide është që nxënësit të shkruajnë letra vetë dhe me hollësi atë që ata kanë mësuar dhe një gjë që ata duan të ndryshojnë në lidhje me sjelljen e tyre, i/e cila do të kontribuojë në përmirësimin e kësaj çështjeje. Letra mund të vihet në një zarf të vulosur dhe e shkruar në emrin tuaj. Katër deri në gjashtë muaj më vonë fshehurazi nxënësit do të këshillohen me përvojën e tyre, kur ata marrin ato letra. Materialet e nevojshme: letra, stilolapsa, zarf dhe vulat.

11. Mbajtës xhami peshku – Një mbajtës xhami të peshqve është krijuar nga nxënësit që kanë marrë në dy qarqe, njëra përbrenda e tjera me nxënësit përballë njëri-tjetrit. Ju mund tu jepni atyre një temë apo pyetje lidhur me mësimin për të diskutuar për dy minuta me personin që po përballen. Për shembull: Çfarë keni mësuar? Apo si u ndjetë gjatë projektit? Pas dy minutash rrotullohet brenda rrethit duke lëvizur një person kështu çdo person është i përballur me një person të ri. Për dy minuta ata mund të diskutojnë një tjetër temë ose të njëjtën. Rrethi i brendshëm vazhdon radhën derisa ata janë kthyer para partnerit të tyre origjinal. Materialet e nevojshme: asgjë.

12. Njoftime për shtyp - Pyetni nxënësit të shkruajnë një deklaratë për shtyp në lidhje me nevojën e komunitetit dhe projektin që zbatuan për të zgjidhur këtë çështje. Kjo do të sigurojë reflektim dhe publicitet! Ky aktivitet mund të jetë reflektim më i dobishëm në qoftë se zbatohet si reflektim gjatë procesit, nëse media është e interesuar për ndjekjen e një ngjarjeje që është e dobishme për ata që dinë për këtë, para se të përfundojë projekti

5

PJESA E PESTË Burime Shtesë

NË KËTË PJESË

- Mostra për Vlerësimin e Trajnimit Pesë-Ditor
- Deklarata Universale mbi të Drejtat e Njeriut
- Kalendar i të Drejtave të Njeriut
- Burime mbi Edukimin për të Drejtat e Njeriut
- Bibliografia

Mostër e Vlerësimit të Përgjithshëm ⁹

Ju lutem vlerësoni më poshtë në kutitë e caktuara.

1. A kemi arritur objektivat e trajnimit?				
Objektivat	Plotësisht nuk pajtohem	Nuk pajtohem	Pajtohem	Plotësisht pajtohem
a. Unë mund të përdor një model udhëzues për të planifikuar dhe zhvilluar trajnime efektive për të drejtat e njeriut për grupe të veçanta. b. Komente:	☐	☐	☐	☐
c. Unë mund të vendos metoda të duhura dhe procese për trajnimet EDNJ. d. Komente:	☐	☐	☐	☐
e. Unë mund të udhëheq trajnim për të drejtat e njeriut në mënyrë më efektive. f. Komente	☐	☐	☐	☐
g. Unë mund të identifikoj aktivitete vazhduese për të trajnuar më tutje për EDNJ. h. Komente:	☐	☐	☐	☐

2. Aktivitetet e trajnimit			
	Jo	Pjesërisht	Po
a. A ishin aktivitete efektive për të promovuar ndarjen e përvojave ndërmjet pjesëmarrësve?	☐	☐	☐
b. Komente			
c. A ishin këto aktivitete efektive në integrimin e praktikës dhe teorisë?	☐	☐	☐
d. Komente:			
e. A ishte koha e mjaftueshme përgjatë programit?	☐	☐	☐
f. Komente:			
dg. A ishin prezantimet dhe puna në grupe të vogla dhe të mëdha kombinime të duhura?	☐	☐	☐
h. Komente:			

3. Manuali i trajnimit				
	Shumë dobët	Dobët	Mirë	Shumë Mirë
a. Cilësia e përgjithshme e manualit të trajnimit	☐	☐	☐	☐
b. Përdorshmëria në punën tuaj	☐	☐	☐	☐
c. Qartësia e udhëzimeve	☐	☐	☐	☐

d. Komente	☐	☐	☐	☐

4. Ligjëruesit

	Shumë dobët	Dobët	Mirë	Shumë Mirë
a. Aftësia për të shpaguar qartazi dhe përmbledh diskutimet.	☐	☐	☐	☐
b. Aftësia për të nxitur pjesëmarrjen e anëtarëve të grupit gjatë aktiviteteve.	☐	☐	☐	☐
c. Aftësia për të treguar lidhjen ndërmjet aktiviteteve të ndryshme.	☐	☐	☐	☐
d. Komente	☐	☐	☐	☐

5. Logjistika

	Shumë dobët	Dobët	Mirë	Shumë Mirë
a. Akomodimi	☐	☐	☐	☐
b. Dhoma e takimit	☐	☐	☐	☐
c. Cilësia e ushqimit dhe shërbimet	☐	☐	☐	☐
d. Shërbimet e komunikimit	☐	☐	☐	☐
e. Komunikimi me organizuesit para trajnimit	☐	☐	☐	☐
f. Komente	☐	☐	☐	☐

6. Vlerësimi i Përgjithshëm	Jo	Pjesërisht	Po
a) A ishte trajnimi çfarë keni pritur? b) Ju lutem shpjegoni	☐	☐	☐
c) Cilat pjesë të trajnimit ju kanë pëlqyer më së shumti?	☐	☐	☐
d) Cilat pjesë të trajnimit ju kanë pëlqyer më së paku?	☐	☐	☐

e) Çfarë ndryshimesh kishit rekomanduar për trajnimet e ardhshme?	☐	☐	☐

Deklarata Universale mbi të Drejtat e Njeriut

Preambulë

Mbasi njohja e dinjitetit të lindur të drejtave të barabarta dhe të patjetërsueshme të të gjithë anëtarëve të familjes njerëzore është themeli i lirisë, drejtësisë dhe paqes në botë;

Mbasi mosrespektimi dhe përbuzja e të drejtave të njeriut ka çuar drejt akteve barbare, të cilat kanë ofenduar ndërgjegjen e njerëzimit, dhe mbasi krijimi i botës në të cilën njerëzit do të gëzojnë lirinë e fjalës, të besimit dhe lirinë nga frika e skamja është proklamuar si dëshira më e lartë e çdo njeriu;

Mbasi është e nevojshme që të drejtat e njeriut të mbrohen me dispozita juridike, kështu që njeriu të mos jetë i shtrënguar që në pikën e fundit t'i përvishet kryengritjes kundër tiranisë dhe shtypjes;

Mbasi është e nevojshme që të nxitet zhvillimi i marrëdhënieve miqësore midis kombeve;

Mbasi popujt e Kombeve të Bashkuara vërtetuan përsëri në Kartë besimin e tyre në të drejtat themelore të njeriut, në dinjitetin dhe vlerën e personit të njeriut dhe barazinë midis burrave dhe grave dhe mbasi vendosën që të nxitin përparimin shoqëror dhe të përmirësojnë nivelin e jetës në liri të plotë;

Mbasi shtetet anëtare u detyruan që, në bashkëpunim me Kombet e Bashkuara, të sigurojnë respektimin e përgjithshëm dhe zbatimin e të drejtave të njeriut dhe të lirive themelore;

Mbasi kuptimi i përbashkët i këtyre të drejtave dhe lirive është më i rëndësishëm për realizimin e plotë të këtij detyrimi;

ASAMBLEJA E PERGJITHSHME shpall Këtë DEKLARATË UNIVERZALE MBI TË DREJTAT E NJERIUT si ideal të përgjithshëm të cilin duhet ta arrijnë të gjithë popujt dhe të gjitha kombet, në mënyrë që çdo njeri dhe çdo organizëm shoqëror, duke pasur parasysh gjithmonë këtë Deklaratë, të përpiqet që, me anë të mësimit dhe edukimit, të ndihmonte në respektimin e këtyre të drejtave dhe lirive dhe që, me anë të masave progresive kombëtare dhe ndërkombëtare, të sigurohej njohja dhe zbatimi i tyre i përgjithshëm dhe i vërtetë, si midis popujve të vetë shteteve anëtare, ashtu edhe midis popujve të atyre territoreve që janë nën administrimin e tyre.

Neni 1

Të gjithë njerëzit lindin të lirë dhe të barabartë në dinjitet dhe në të drejta. Ata kanë arsye dhe ndërgjegje dhe duhet të sillen ndaj njëri tjetrit me frymë vëllazërimi.

Neni 2

Secili gëzon të gjitha të drejtat dhe liritë e parashtruara në këtë Deklaratë pa kurrfarë kufizimesh përsa i përket racës, ngjyrës, gjinisë, gjuhës, besimit fetar, mendimit politik ose tjetër, origjinës kombëtare a shoqërore, pasurisë, lindjes ose tjetër.

Asnjë dallim nuk do të bëhet në bazë të statusit politik, juridik ose ndërkombëtar të shtetit ose vendit të cilit i përket çdo njeri, qoftë kur shteti ose vendi është i pavarur, qoftë nën kujdestari, qoftë jo vetëqeverisës ose që gjendet në çfarëdo kushtesh të tjera të kufizimit të sovranitetit.

Neni 3

Gjithkush ka të drejtë të jetojë, të jetë i lirë dhe të ketë sigurimin vetjak.

Neni 4

Asnjëri nuk duhet të mbahet si skllav ose çifçi; skllavëria dhe tregtia e skllavëve janë të ndaluara në të gjitha format.

Neni 5

Asnjëri nuk duhet t'i nënshtrohet mundimit, veprimtimit ose dënimit të egër, jonjerëzor ose poshtërues.

Neni 6

Gjithkush ka të drejtë që t'i njihet kudo personaliteti juridik.

Neni 7

Të gjithë janë të barabartë para ligjit dhe kanë të drejtë pa asnjë diskriminim të mbrohen barabar nga ligji. Të gjithë kanë të drejtën për t'u mbrojtur barabar kundër çdo diskriminimi që cenon këtë Deklaratë, si dhe kundër çdo nxitje për një diskriminim të tillë.

Neni 8

Gjithkush ka të drejtë për mjete juridike të frytshme para gjykatave kompetente kombëtare për veprimet me të cilat shkelen të drejtat themelore të garantuara nga kushtetuta ose ligjet.

Neni 9

Asnjëri nuk duhet t'i nënshtrohet arbitrarisht arrestimit, ndalimit ose internimit.

Neni 10

Gjithkush gëzon njëloj të drejtën për një proces gjyqësor objektiv e publik para një gjykate të pavarur

e të paanshme, në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të veta dhe për vendimin mbi çfarëdo lloj akuze penale.

Neni 11

1. Kushdo që është i akuzuar për një vepër penale ka të drejtë të konsiderohet i pafajshëm deri sa të vër tetohet fajësia në bazë të ligjit dhe në një proces publik në të cilin ka pasur të gjitha garancitë e duhura për mbrojtjen e vet.

2. Asnjëri nuk duhet të dënohet për veprime ose mosveprime të cilat nuk përbëjnë një vepër penale, sipas ligjeve kombëtare dhe ndërkombëtare, në kohën kur janë kryer. Gjithashtu nuk mund të vendoset një dënim më i rëndë nga ai që ka qenë zbatuar në kohën kur është kryer vepra penale.

Neni 12

Asnjëri nuk duhet t'i nënshtrohet ndërhyrjes arbitrare në jetën, familjen, banesën ose korrespondencën vetjake, si dhe sulmeve kundër nderit dhe prestigjit personal. Gjithkush ka të drejtën të mbrohet nga ligji kundër ndërhyrjeve ose sulmeve të tilla.

Neni 13

1. Gjithkush ka të drejtën e lirisë së qarkullimit dhe banimit brenda kufijve të çdo shteti.

2. Gjithkush ka të drejtë të largohet nga cilido vend qoftë, përfshirë këtu edhe të vetin, si dhe të kthehet në vendin e vet.

Neni 14

1. Gjithkush ka të drejtë të kërkojë dhe gëzojë në vende të tjera azil nga ndjekjet.

2. Këtë të drejtë nuk mund ta gëzojë askush në rast se ndiqet për krime jopolitike ose për vepra në kundërshtim me qëllimet dhe parimet e Kombeve të Bashkuara.

Neni 15

1. Gjithkush ka të drejtën e një shtetësie.

2. Asnjëri nuk duhet të privohet arbitrarisht nga shtetësia e tij si dhe as nga e drejta që të ndërrojë shtetësinë.

Neni 16

1. Burrat dhe gratë në moshë të pjekur kanë të drejtë të lidhin martesë dhe formojnë familje, pa kurrfarë kufizimi për sa i përket racës, shtetësisë ose besimit. Ata kanë të drejta të barabarta si në rastin e lidhjes së martesës, gjatë martesës si dhe në rast shkurorëzimi.

2. Martesa duhet të lidhet vetëm me pëlqimin plotësisht të lirë të personave që do të martohen.

3. Familja është bërthama e natyrshme dhe themelore e shoqërisë dhe ka të drejtën e mbrojtjes nga shoqëria dhe shteti.

Neni 17

1. Gjithkush ka të drejtën të ketë pasuri, si vetëm ashtu edhe në bashkësi me të tjerët.

2. Asnjëri nuk duhet të privohet arbitrarisht nga pasuria e tij.

Neni 18

Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mendimit, ndërgjegjes dhe besimit; kjo e drejtë përfshin lirinë e ndryshimit të besimit ose bindjeve dhe lirinë që njeriu, qoftë vetë ose në bashkësi me të tjerët, të shfaqë publikisht ose privatisht, besimin ose bindjen e vet me anë të dhënies së mësimëve, kryerjes së kultit dhe ceremonive fetare.

Neni 19

Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mendimit dhe të shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit pa ndërhyrje, si dhe lirinë e kërkimit, marrjes dhe njoftimit të informacionit dhe ideve me çfarëdo mjeti qoftë, pa marrë parasysh kufijtë.

Neni 20

1. Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mbledhjes dhe bashkimit paqësor.
2. Asnjëri nuk duhet të detyrohet të bëjë pjesë në ndonjë bashkim.

Neni 21

1. Gjithkush ka të drejtë të marrë pjesë në qeverisjen e vendit të vet, drejtpërdrejt ose me anë të përfaqësuesve të zgjedhur lirisht.
2. Gjithkush ka një lloj të drejtë të hyjë në shërbimet publike në vendin e vet.
3. Vullneti i popullit është baza e pushtetit shtetëror; ky vullnet duhet të shprehet në zgjedhje periodike dhe të lira të cilat duhet të jenë të përgjithshme dhe votimi i barabartë, si dhe me votim të fshehtë ose sipas procedurës përkatëse të votimit të lirë.

Neni 22

Si anëtar i shoqërisë, gjithkush ka të drejtën e sigurimit shoqëror dhe realizimit të të drejtave ekonomike, sociale, kulturore të domosdoshme për dinjitetin e vet dhe për zhvillimin e lirë të personalitetit, me ndihmën e shtetit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar dhe në përputhje me organizimin dhe mundësitë e çdo shteti.

Neni 23

1. Gjithkush ka të drejtën për punë, të zgjedhë lirisht profesionin, të ketë kushte të favorshme pune dhe të jetë i mbrojtur nga papunësia.
2. Gjithkush, pa kurrfarë diskriminimi, ka të drejtë që për punë të njëjtë të marrë rrogë të njëjtë.
3. Gjithkush që punon ka të drejtën për një shpërblim të drejtë dhe favorshëm, në mënyrë që t'i sigurojë atij dhe familjes së tij një jetë që i përgjigjet dinjitetit njerëzor dhe, në qoftë se do të jetë e nevojshme ky shpërblim të plotësohet edhe me mjete të tjera të sigurimit shoqëror.
4. Gjithkush ka të drejtë të formojë sindikatë dhe të bëjë pjesë në të për mbrojtjen e interesave të veta.

Neni 24

Gjithkush ka të drejtë për pushim dhe kohë të lirë, duke përfshirë kufizimin e arsyeshëm të orarit të punës dhe pushimin e paguar periodik.

Neni 25

1. Gjithkush ka të drejtë për një nivel jetese të mjaftueshëm i cili t'i përgjigjet shëndetit dhe jetës së për-

shtatshme si të atij personalisht, ashtu edhe të familjes së tij, duke përfshirë ushqimin, veshmbathjen, banesën, kujdesin mjekësor dhe shërbimet e nevojshme shoqërore, si edhe të drejtën për të qenë i siguar në rast sëmundjeje, papunësie, vejanie, pleqërie dhe raste të tjera të humbjeve të mjeteve për jetesë për shkak të rrethanave të pavarura nga vullneti i tij.

2. Nënata dhe fëmijët kanë nevojë për kujdes dhe ndihmë të posaçme. Të gjithë fëmijët, të lindur brenda ose jashtë martesë, gëzojnë të njëjtat mbrojtje sociale.

Neni 26

1. Gjithkush ka të drejtën e shkollimit. Edukimi duhet të jetë falas, të paktën në shkollat fillore dhe të ultë. Edukimi fillor është i detyrueshëm. Edukimi teknik dhe profesional duhet të zgjerohet e edukimi i lartë duhet t'u bëhet i mundshëm të gjithëve në bazë të aftësisë.

2. Edukimi duhet të drejtohet nga zhvillimi i plotë i personalitetit të njeriut dhe nga forcimi i respektimit të të drejtave të njeriut dhe lirie themelore. Ai duhet të nxisë kuptimin, tolerancën dhe miqësinë midis të gjithë popujve, grupeve të racave dhe besimeve, si dhe veprimtarinë e Kombeve të Bashkuara për ruajtjen e paqes.

3. Të drejtën për të zgjedhur llojin e edukimit për fëmijët e tyre e kanë në rradhë të parë prindërit.

Neni 27

1. Gjithkush ka të drejtë të marrë pjesë lirisht në jetën kulturore të bashkësisë, të gëzojë artet dhe të përfitojë nga përparimi shkencor dhe dobitë e tij.

2. Gjithkush ka të drejtë të mbrojë interesat morale dhe materiale, që rrjedhin nga çdo krijimtari shkencore, letrare dhe artistike, autor i të cilave është ai vetë.

Neni 28

Gjithkush ka të drejtë për një rend shoqëror dhe ndërkombëtar në të cilin mund të realizohen plotësisht të drejtat dhe liritë e shpallura në këtë Deklaratë.

Neni 29

1. Gjithkush ka detyrime vetëm ndaj asaj bashkësie në të cilën është i mundur zhvillimi i lirë dhe i plotë i personalitetit të tij.

2. Në ushtrimin e të drejtave dhe lirive të veta, gjithkush do t'u nënshtrohet vetëm atyre kufizimeve të cilat janë parashikuar me ligj, ekskluzivisht me qëllim që të sigurohet njohja dhe respektimi i nevojshëm i të drejtave dhe lirive të të tjerëve e që të plotësohen kërkesat e drejta të moralit, rendit publik dhe mirëqenies së përgjithshme në shoqërinë demokratike.

3. Këto të drejta dhe liri nuk mund të zbatohen në asnjë rast kundër qëllimeve dhe parimeve të Kombeve të Bashkuara.

Neni 30

Asgjë në këtë Deklaratë nuk mund të interpretohet si e drejtë e një shteti, grupi apo personi për të kryer çfarëdo veprimtarie ose për të bërë një akt drejtuar kundër çdo të drejte ose lirie të shpallur në këtë Deklaratë.

Kalendari i të Drejtave të Njeriut*

18 Janar	Dita Botërore e Shkrimit
20 Shkurt	Dita e Rezistencës Paqësore
21 Shkurt	Dita Ndërkombëtare e Gjuhës Amtare (UNESCO)
8 Mars	Dita Ndërkombëtare e Grave
21 Mars	Dita Botërore e Varfërisë (UNESCO)
	Dita Ndërkombëtare e Zhdukjes së Diskriminimit Racial
22 Mars	Dita Botërore e Ujit
23 Mars	Dita Botërore e Motit (WMO)
24 Mars	Dita Botërore e Tuberkulozit (WHO)
7 Prill	Dita Botërore e Shëndetit (WHO)
8 Prill	Dita Botërore e Romëve
22 Prill	Dita e Tokës
23 Prill	Dita Botërore e Librit dhe Drejtës Autoriale (UNESCO)
30 Prill	Dita Përkujtuese e Holokaustit (Yom ha Shoah)
1 Maj	Dita Ndërkombëtare e Punëtorëve
Maj 3	Dita Botërore e Lirisë së Shtypit (UNESCO)
Maj 8	Dita Botërore e Kryqit të Kuq dhe Gjysmëhënës së Kuqe
Maj 15	Dita Ndërkombëtare e Familjes
Maj 17	Dita Botërore e Telekomunikimit (ITU)
Maj 31	Dita Botërore Kundër Duhanit (WHO)
4 Qershor	Dita Ndërkombëtare e Fëmijëve të Pafajshëm Viktima të Agresionit
5 Qershor	Dita Botërore e Mjedisit (UNEP)
15 Qershor	Dita Botërore e Ushqimit
17 Qershor	Dita Botërore në Luftë Kundër Dezertifikimit dhe Zhveshjes së Pyjeve
20 Qershor	Dita Botërore e Refugjatëve
21 Qershor	Dita Botërore e Paqes dhe Lutjes
Qershor 26	Dita Ndërkombëtare Kundër Drogës dhe trafikimit ilegal
	Dita Ndërkombëtare e Kombeve të Bashkuara në Mbështetje të Viktimave të Torturës
	Dita e Kartës së KB-së
Shtuna parë e	Dita Ndërkombëtare e Korrikut Kooperativave
11 Korrik	Dita Botërore e Popullsisë (UNFPA)
6 Gusht	Dita e Hiroshimës (përkujtimi i viktimave)
7 Gusht	Dita Ndërkombëtare e të Drejtave dhe Edukimit të Transgjendërve
9 Gusht	Dita Ndërkombëtare e Popujve Vendas
12 Gusht	Dita Ndërkombëtare e Rinisë
23 Gusht	Dita Ndërkombëtare për Përkujtimin e Tregtisë me Skllav dhe Ndalimin e saj (UNESCO)
24 Gusht	E drejta universale për votë bëhet legale në SHBA
	E Marte pas të Dita Botërore e Paqes
Hënës së dytë të Shtatorit	
8 Shtator	Dita Ndërkombëtare e Leximit (UNESCO)
16 Shtator	Dita Ndërkombëtare për Ruajtje e Shtresave të Ozinit
E Hëna e parë E Mërkura e dytë e Tetorit	Dita Botërore e Banimit
1 Tetor	Dita Ndërkombëtare për Zvogëlimin e Shkatërrimit Natyror
	Dita Ndërkombëtare e Pleqve
	Dita Ndërkombëtare e Muzikës

5 Tetor	Dita Botërore e Mësuesve (UNESCO)
10 Tetor	Dita Botërore e Shëndetit Mendor
16 Tetor	Dita Botërore e Ushqimit (FAO)
17 Tetor	Dita Ndërkombëtare e Zhdukjes së Varfërisë
24 Tetor	Dita Botërore e Informatave Zhvillimore Dita e Kombeve të Bashkuara
3 Nëntor	Dita Botërore e Burrave
9 Nëntor	Dita Ndërkombëtare Kundër Fashizmit dhe Antisemitizmit
11 Nëntor	Dita Ndërkombëtare e Shkencës dhe Paqes
16 Nëntor	Dita Ndërkombëtare e Tolerancës (UNESCO)
20 Nëntor	Dita Universale e Fëmijëve
21 Nëntor	Dita Botërore e Televizionit
25 Nëntor	Dita Ndërkombëtare për Zhdukjen e Varfërisë kundër Grave
29 Nëntor	Dita Ndërkombëtare e Solidaritetit me Palestinezët
1 Dhjetor	Dita Botërore e AIDS (WHO)
2 Dhjetor	Dita Ndërkombëtare për Zhdukjen e Skllavërisë
3 Dhjetor	Dita Ndërkombëtare e Njerëzve me të meta
5 Dhjetor	Dita Ndërkombëtare e Vullnetarëve për Zhvillim Ekonomik dhe Shoqëror
10 Dhjetor	Dita e të Drejtave të Njeriut (1948)
18 Dhjetor	Dita Ndërkombëtare e Migrimit
29 Dhjetor	Dita Ndërkombëtare e Diverzitetit Biologjik

Burime mbi Edukimin për të Drejtat e Njeriut

- Databaza mbi Edukimin dhe Trajnimin për të Drejtat e Njeriut e UNHCHR: <http://www.unhchr.ch/hredu.nsf>
- Këshilli i Evropës: <http://www.coe.int>
- UNICEF: <http://www.unicef.org>
- Autobusi Virtual i Kombeve të Bashkuara: <http://www.cyberschoolbus.un.org>
- Shoqata e Edukimit për të Drejtat e Njeriut: <http://www.erc.hrea.org>
- Lëvizja Popullore për Edukim për të Drejtave të Njeriut: <http://www.pdhre.org>
- Interneti i të Drejtave të Njeriut: <http://www.hri.ca>
- Qendra Kombëtare për Edukim të Drejtave të Njeriut: <http://www.nchre.org>
- Programi për Edukim për të Drejtat e Njeriut: <http://www.hrep.com.pk>
- Qendra e Burimeve për të Drejtat e Njeriut: <http://www.hrusa.org>
- Qendra Evropiane për Trajnim dhe Hulumtim për të Drejta të Njeriut dhe Demokraci (ETC): <http://www.etc-graz.at>

- Amnesty International SHBA Edukimi për të Drejtat e Njeriut:
[http:// www.amnestyusa.org/education](http://www.amnestyusa.org/education)
- Mësimi i të Drejtave të Njeriut Online: [http:// www.oz.uc.edu/thro/index.html](http://www.oz.uc.edu/thro/index.html)
- BBC Shërbimi Botëror. Unë kam drejtë...ndihmon të kuptuar e të drejtave tua:
[http:// www.bbc.co.uk/worldservice/people/features/ihavearightto/index.shtml](http://www.bbc.co.uk/worldservice/people/features/ihavearightto/index.shtml)
- Partnerët në Edukimit për të Drejtat e Njeriut:
[http:// www.umn.edu/humanrts/education/partners](http://www.umn.edu/humanrts/education/partners)
- Hulumtim dhe Mësim mbi të Drejtat e Njeriut, Çështje Gjinore dhe Demokraci n për të Afrikën Jugore: [http:// www.hrdc.unam.na/teaching_resources.htm](http://www.hrdc.unam.na/teaching_resources.htm)

Librari online:

Material Audio-Visuale:

[http:// www.hrea.org/pubs/HRE-resourcebook/2nd](http://www.hrea.org/pubs/HRE-resourcebook/2nd)

Instituti Austriak i të Drejtave të Njeriut

[http:// www.2.sbg.ac.at/home.htm](http://www.2.sbg.ac.at/home.htm)

Udhëzues i Plotë i të Drejtave të Njeriut në Internet:

[http:// www.derechos.org/human-rights/manual.htm](http://www.derechos.org/human-rights/manual.htm)

Portali i Gjykatës Evropiane të Drejtave të Njeriut:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/search.asp?skin=hudoc-en>

HURIDOCS – Sistemi për Informim dhe Dokumentim i të Drejtave të Njeriut:

[http:// www.huriresearch.org](http://www.huriresearch.org)

Instituti Holandez i Dokumentimit të Drejtave të Njeriut:

<http://sim.law.uu.nl/SIM/Dochome.nsf?Open>

OHCHR – Databasa mbi Edukimin dhe Mësimin e të Drejtave të Njeriut:

[http:// www.unhchr.ch/hredu.nsf](http://www.unhchr.ch/hredu.nsf)

Instituti për Shoqëri të Hapur. Programi i Përkrahjes Edukative:

<http://public.soros.org/initiatives/esp/resources>

Arkiva Online e Projektit për të Drejtat e Njeriut - DIANA :

[http:// www.yale.edu/lawweb/avalon/diana/index.html](http://www.yale.edu/lawweb/avalon/diana/index.html)

Librari Evropiane:

[http:// www.theeuropeanlibrary.org/portal/index.htm](http://www.theeuropeanlibrary.org/portal/index.htm)

Bibliografia

Në procesin e konsolidimit të këtij manuali trajnimi janë marrë për bazë burimet e më poshtme:

- Trajnimi i Trajnerëve: Përpilimi dhe Mbajtja e Edukimit Efektiv për të Drejtat e Njeriut, Manual Trajnimi, Equitas – Qendra Ndërkombëtare për Edukim për të Drejtat e Njeriut, 2007.
- Busulla: Një Manual Trajnimi mbi të Drejtat e Njeriut për të Rinj, Këshilli i Evropës, 2003.
- Të Kuptuarit e të Drejtave të Njeriut: Doracak mbi Edukimin për të Drejtat e Njeriut, Rrjeti për Siguri Njerëzore, 2003.
- Të mësuarit në shërbim, Plani dhe Projektet e Mësimi: Burimet të Drejtave të Njeriut për Edukator, HERA dhe Amnesty International - SHBA, 2007.
- Thuaje mendimin tuaj! Manual mbi Kartën e Rishikuar Evropiane të Pjesëmarrjes së të Rinjve në Jetën Vendore dhe Regjionale, Këshilli i Evropës, 2008
- Serveri Edukativ – Dadalos, www.dadalos.org

